۵

علم مفاهیم شناسی در قرآن

نویسنده: رسول ملکیان اصفهانی

بسم الله الرحمن الرحیم

علم مفاهیم شناسی در قرآن

نویسنده:

رسول ملکیان اصفهانی

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

علم مفاهیم شناسی در قرآن جلد پنجم- حرف ث

مشخصات کتاب

سرشناسه:رسول ملکیان اصفهانی،۱۳۴۴

عنوان و نام پدیدآور:علم مفاهیم شناسی در قرآن جلد پنجم- حرف ث/ رسول ملکیان اصفهانی

مشخصات نشر دیجیتالی:اصفهان:مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری:نرم افزار تلفن همراه و رایانه

تلفن همراه مولف : ۰۹۱۳۱۱۴۰۱۴۰

موضوع: علم - مفاهیم قرآنی

رده بندی کنگره : BP۶۵/۴/آ۵

رده بندی دیویی : ۳۷۲/۲۱ د۵۷۷آ ۱۳۹۰

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحیم

علم مفاهیم شناسی قرآن

۱-قرآن کتاب خداست که برای هدایت ناس وبشروانسان و مسلمان و مومنین و متقین نازل شده است ؛ و ازمعجزات جاویدان محسوب می شود ؛ چه انسانهای مومن و خدا جوئی که با معرفت و عمل به این کتاب آسمانی به سعادت رسیدند و چه دانشمندان بزرگی که درطول بیش از چهارده قرآن برای فهم و نشر معارف این کتاب کریم عمرخود را گذاشته اند. هرزمانی که ازاین کتاب می گذرد تازه هائی ازمعارف این کتاب الهی کشف می گردد و این جریان همچنان ادامه دارد. درپرتو این تلاشهای شایسته علومی زیادی ازمعارف و علوم قرآنی برای ما به یادگارباقی مانده است . که ازمهمترین آن می توان از تفسیرقرآن نام برد. این علم براساس مقدماتی ازعلوم است مثل مفردات قرآن.

شاید بتوان گفت علم مفاهیم شناسی قرآن حد واسط بین معنی کلمه (علم مفردات) و (علم تفسیر قرآن) است. علم مفاهیم شناسی قرآن یک علم جدیدی است که نه می توان علم مفردات قرآن آن را دانست زیرا فراترازآن است و نه می توان آن را علم تفسیرنامید زیرا اساسا با آن متفاوت است.

تفسیر به معنای «دانش تفسیر»، یعنی علمی که دارای ارکان مشهور علم (موضوع، مسائل، مبادی تصوری و تصدیقی) است و

تفسیر دارای موضوع، تعریف،هدف، فایده، پیش

انگاره ها (مبانی و مبادی) و ... است. ازاین رو، تفسیر از علوم مرتبط با قرآن به شمار می آید که بیش از هزار سال عمر دارد.

علم تفسیر به دانشی گفته می شود که انسان را با معانی و مقاصد آیات قرآن و منابع، مبانی، روش ها، معیارها و قواعد آن آشنا می سازد.

به عبارت دیگر، دانش تفسیر از چند بخش اساسی تشکیل می شود: ۱) مبانی تفسیر؛ ۲) قواعد تفسیر؛ ۳) منابع تفسیر؛ ۴) شرایط مفسر؛ ۵) سنجه های فهم تفسیر و معیارهای تفسیر معتبر؛ ۶) روش های تفسیری؛ ۷) گرایش ها (مکاتب) تفسیری.

موضوع علم تفسیر: آیات قرآن (سخنان الهی که در قالب وحی قرآنی بر پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم نازل شده است).

هدف دانش تفسیر: کسب توان استنباط صحیح از آیات قرآن.

فایده علم تفسیر: فهم مراد استعمالی (معانی آیات) و مراد جدّی خدا (مقاصد آیات).

۲-اگرمفاهیم قرآن خوب تبیین و توصیف شودمقدمه تفسیرخواهد شد و تفسیر قرآن از غنای بیشتری برخوردار خواهد شد. این دانش که مربوط به مجموعه دانشهای نوین زبانشناسی است می باشد . زبانشناسی بیشتر ناظر به کلام انسانی است که دردورهای مختلف شامل کلام های مقدس(کتابهای آسمانی) نیز شده است . زبان شناسی شامل: زبان شناسی نظری؛ آواشناسی ؛ واج شناسی ؛ واژه شناسی ؛ ساخت واژه ؛ نحو ؛ معناشناسی ؛ معناشناسی واژگانی ؛ معناشناسی آماری ؛ معناشناسی ساختاری ؛ سبک شناسی ؛ تجویز و توصیف ؛ کاربردشناسی ؛ زبانشناسی کاربردی ؛ اکتساب زبان ؛ زبان شناسی روان شناختی ؛ زبان شناسی جامعه شناختی ؛ زبان شناسی شناختی ؛ جامعه شناسی زبان ؛ زبان شناسی محاسباتی؛ زبان شناسی توصیفی ؛ زبان شناسی تاریخی ؛ زبان شناسی تطبیقی ؛ رده شناسی زبان ؛ دستور گشتاری ؛ریشه شناسی. و همچنین توجه به نظریات هرمنوتیک ومتودولوژی می

تواند تاثیرات خوبی درمباحث شناخت قرآن داشته باشد وفضاهای جدید تحقیقات قرآنی ایجاد نماید.

۳-اگر تفسیرما از پیشرفت مناسبی برخوردار نیست دلیل عمده آن این است که روی مقدمات تفسیر کارهای اصلی صورت نگرفته است . این مسئله برای هرکس که باتفسیرقرآن آشنا باشد بدیهی است. برای روشن شدن زوایای پنهان و آشکارقرآن بیش از ده هزارکتاب نوشته شده است ولی می توان به جرات گفت مسلمانان و بشرهنوزبه صورت کامل ازاین ذخیره الهی بهره لازم را نبرده است و استخراجات لازم راازاین گنج الهی نکرده است.

۴-بعضی آیات قرآن قرنها از نظر تفسیری هیچ پیشرفتی نداشته است .و مثل آن است که تفاسیر از روی هم بازنویسی کرده اند و اگر حرف تازه ای هم زده شده است بیشتر جنبه فرقه ای و گرایشی داشته که اکثرا به تاویل آیات و یا بهتر بگوئیم تفسیر به رای شده است.چگونه می توان یک آیه و یا یک سوره را خوب تفسیرکرد در صورتی که زوایای آشکار و پنهان کلمات خوب کالبد شکافی نشده باشد. برای آشکارشدن این مدعی تفاسیرقرآن را براساس قرون طبقه بندی کرده و سیرپیشرفت معانی و مفاهیم و تفاسیرآیات را درآن براساس استاندارهای علمی و روش های نوین بررسی کنید.

۵-متاسفانه در زمان معاصر که به این مسئله مهم یعنی مفاهیم آیات کمی توجه شده است بعضی آن را با شرح لغت اشتباه گرفته اند وکتابهائی به همین نام تالیف شده است واسم کتاب خود را مفا هیم قرآن گذاشته اند و حال آنکه اصلا به مفاهیم نپرداخته اند و یک مقداربیشتر از حد معمول از ترجمه لغت فرارفته اند و دراین زمینه مراکز قرآنی

وعلمی را نیز به اشتباه انداخته اند.

۶-علم مفردات یا واژه شناسی در قرآن دانشی است که در باره تک واژ ه های قرآنی از نظر ریشه اشتقاق لغوی و دلالت آن بر معنای مطلوب مناسب و نوع کاربرد آن در قران بحث می کند بدین منظور که هرگاه شخصی معنای واژه های قرآنی را نمی داند با مراجعه به کتابهای لغوی مانند مفردات راغب می تواند معنا و ریشه موارد اشتقاقی و نوع کاربرد آن را بشناسد . و حال آنکه علم مفاهیم شناسی قرآن درباره یک واژه و معنای آن درتمام حالات علمی و ادبی درقرآن بحث می کند با این توضیح تفاوت عمده و عمیق علم مفردات با علم مفاهیم تا حدودی روشن شد.

علم مفردات شاخه های فراوانی دارد که به بعضی از آنها اشاره می شود:

الف- دانش غریب القرآن

ب-معرب القرآن که در آن در مورد واژه هائی که از زبانهای دیگر به زبان قرآن وارد شده و به صورت عربی در آمده بحث می کند.

ج- اعراب القرآن در خصوص چگونکی اعراب الفاظ قرآن بحث می کند

د-مجازات قرآن انواع مجازهای به کار رفته در قرآن در این شاخه بحث می شود.

ه- وجوه و نظائر در قرآن

و بعضی دیگر از موضوعات علوم قرآن که بنوعی با مفردات قرآن سرو کار دارد.

دانشمندا ن بزرگی به تبیین واژه های قرآنی پرداخته اند و برخی از آنها کتابهائی را نیز تدوین نموده اند که تفصیل آنها در کتابهای رجال مانند : معجم الادباء ، تاریخ بغداد، فهرست ابن ندیم، اعلام زرکلی و .....آمده است.

برای آگاهی از این کتابها می توانید به مجله بینات شماره

هفت و نه مراجعه کنید که بیش از سیصد جلد کتاب معرفی شده است.

۷- مفاهیم قرآن به معنای تحقیق کامل و جامع در باره بنیان آشکارو نهان یک لغت است؛ وبررسی سابقه و شرح آن در کل مجموعه آیات قرآن است. و همچنین تمام کاربردهای علمی و ادبی آن را بررسی کردن است. واین تقریبا یک علم کاملا جدید درباره قرآن است. زیرا باید نقش یک مفهوم را در تمام قرآن درقالب یک کلمه و ارتباطات آن مشخص کرد.تحقیق درباره مفاهیم شناسی قرآن کارساده ای نیست وافراد باید صاحب تخصص های گوناگونی باشند. و بصورت گروهی کارکنند . مفهوم شناسی قرآن بعد ازآشنائی علوم ادبی و منطقی وفلسفی و عرفانی و تاریخی وفقهی و غیره برای محققین حاصل می شود. تازه این بررسی نقش یک کلمه و مفهوم درقرآن است ؛ حال آنکه اگرما خواستیم نقش مفهوم یک جمله و یا چند جمله و یا یک آیه و یا یک سوره را نسبت به یک جمله و یا چند جمله و یا یک آیه ویا یک سوره دیگربررسی کنیم ؛ ببینید چه نیروی انسانی دانشمند و چه سرمایه مالی هنگفت و چه تکنولوژی(ابررایانه) و امکانات نرم افزاری و علمی و سخت افزاری نیاز است. ولی به هرحال کاری است که باید درآینده نزدیک انشاء الله بشود.

۸-قران را می توان مثل قطعات متنوع هندسی (Magnets game) فرض کرد که به بی نهایت اشکال قابل تصوراست اگرشما به یک آجردریک ساختمان بسیاربزرگ و چند هکتاری توجه کنید و نقش این آجردرکل مجموعه را بررسی کنید یک تصورمفهومی بدست آورده اید که جایگاه ومعنای آن را درمنظومه این

ساختمان به شـما نشان می دهـد و تصور بود ونبود آن دراین منظومه به کل آن می تواند کمک کند و یا آسـیب برساند. پس بایـد درنظرداشت هریـک ازکلمات قرآن مفهومی دربردارد که باتمام کلمات و جملات قرآن ارتباط دارد ارتباطی که درطول تاریخ تفسیرقرآن کشف نشده است . و ازاین مبنا استنتاجات بسیاری می توان استخراج کرد که درلابلای بعضی از تفاسیرآمده است.

۹–البته شایـد بتوان گفت مفاهیم قرآن یک رشـته جدید در علوم و معارف قرآن است و مربوط به دوران معاصـر است زیراکه بسـیاری از علوم در حدود نیم قرن جدید تحولات جدی بخود گرفته اند. با استفاده ازابزارو امکانات جدید بویژه رایانه وبرنامه ریزی برای آن می توان به این علم دسترسی پیدا کرد. این علم بصورت رسمی هنوزوارد حوزه و دانشگاه نشده است و مطالب آن بصـورت گسـیخته درضـمن مطـالب دیگربیـان می شـود. هراسـتادی بـا تـوجه به شـناخت نسـبی خـود از آن بحث می کند وبسـیاری آن را بعنوان یک علم قرآنی نه می شناسـند و نه قبول دارند. اینجانب بعد ازحدود سـی سال آشـنائی با علوم دینی و اســلامی وقرآنی و بعـد تمرکزبرروی ایـن موضـوع (علـم مفـاهیم شناســی قرآن) وکشـف آن در تفسیرشـریف راهنمـا بـه این امرخطیرنائل شدم و خداوند رحیم افق نوردیدن آن را بمن نشان داد. و این چیزی بود که بصورت متفاوت در بعضی مکتوبات قرآنی بـا آن برخورد می کردم که خود داسـتانهای زیبـا و دلنشـینی دارد. خیلی دوست داشـتم بـا قرآن مـانوس بـاشم و روزانه چندین نوبت تلاوت داشته باشم ولی بعضی از مواقع یک کلمه و یا یک جمله قرآن و نقش آن درکل

قرآن فکرودل من را بخودش مشغول می کرد و ساعتها و روزها وقت مرا می گرفت و رهایم نمی کرد ؛ نمی توانستم از آن مفهوم کلمه و جمله و آیه دلم را جدا بکنم ؛ هرلحظه و زمانی که می گذشت رخ جدیدی از آن برایم کشف می شد ولی همیشه دوست داشتم یک راهی پیدا کنم که آن را به صورت علمی درمعرض دیگران قراردهم ؛ ولی عظمت کاروانداشتن ابزار و امکانات لازم من را از آن باز می داشت تا اینکه این توفیق نسبی برایم حاصل شد. و برای همین همیشه درحیرتم که قلب مقدس اشرف و اکرم واعظم انبیاء یعنی حضرت محمد مصطفی (ص) چگونه این حجم با عظمت معنوی را درسینه مبارکشان داشتند و آن را حمل می کردنند. آری این کلمات و آیات الهی است که بی نهایت بارقابل استناد و استدلال و فیض جاری است و هنرنمائی می کند.کاری که ازعهده هیچ مجموعه و دستگاه علمی برنمی آید. کاریکه من انجام داده ام کاری است که اصل زحمت آن را دانشمندان اسلامی درتفسیرقیم راهنما انجام داد ه اند و من فقط آن را دیده و استخراج و تالیف کرد ه ام ؛ هرچند که قبل ازمن به این صورت کسی انجام نداده است.

۱۰–ازخوبیهای علم دردوران جدید این است که آنچه را درتصورذهن و یا کشف دل و یا توهم و یا خیال بود امروز می توان بصورت علم درآورد و به معرض نمایش و عموم گذاشت . شما نگاه کنید در زمان ما مسائلی حتی مثل طی الارض و روی آب راه رفتن ونامرئی شدن و صدها نمونه

از این دست به صورت علمی دسته بندی و طبقه بندی شده است. چه برسد به علومی که ازقواعد و ضوابط مثل تفسیرقرآن برخورداراست.

۱۱- بسیاری ازتفاسیر که دردوران قدیم نوشته شده است درمحدوده علم آموزی ودانش یک فرد و بسته به نوع کتابهای تفسیری و امکاناتی که دراختیارداشته و گرایش و هدفی که داشته است.درصورتیکه درزمان معاصرباید ازنوشتن تکراری و بیهوده این تفاسیرخودداری کرد و زیرنظرمجموعه ای ازاساتید ، تفسیرهمه جانبه نوشت.وحوزهای پژوهشی عظیمی به این امرمهم اختصاص یابد. امید است درآینده حوزه های علمی بزرگ و دانشگاههای بزرگ قرآنی درراستای آموزش و پژوهش های قرآنی بیش ازآن چیزی که امروزوجود دارد تاسیس شود.

۱۲- داشتن روش هدفمند و اصولی و رعایت آن درطول نگارش تفاسیرازنکات مهمی است که مفسرین باید رعایت کنند. زیرا مفسرین بزرگ قرآن بعضی ازموارد یک مفهوم را دریک جای قرآن به یک معنا گرفته اند و درجاهای دیگرقرآن از آن عدول کرده اند مثل آن است که یک جا در قرآن ما کلمه(صلوةَ) را به این شکل و درجاهای دیگرقرآن بصورت (صلاة) بنویسیم. اگرما توانستیم به معنای واقعی و مفهوم (روح) یا (امر) یا (امام) و ....درقرآن برسیم باید بااین ملاک واحد درکل قرآن به تحقیق بپردازیم.

۱۳-اگرخواستیم عظمت قرآن را درنظربگیریم باید اینطورتصورکرد که تمام عالم هستی دو بارتکرار شده است یکباربصورت عینی درعالم خارج و یکباربصورت مکتوب به صورت قرآن و اگرگفته عرفاء را به آن اضافه کنیم به این صورت استکه وجود انسان قرآنی (کامل) دو چهره دارد یکی به صورت عینی یعنی جهان خارج و دیگری بصورت مکتوب یعنی قرآن.

۱۴-قرآن کریم در آیه ی بیست و یکم سوره ی

حجر به سرچشمه و منبع موجودات و نزول معیّن آنها اشاره کرده، می فرماید:

(وَ إِن مِّن شَیْ ءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَآئِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ)

و هیچ چیزی نیست جز آن که منابعش نزد ماست؛ و [لی] جز به اندازه معیّن آن را فرو نمی فرستیم.

«خزائن» در اصل به معنای حفظ و نگه داری چیزی است و در اصطلاح به معنای محلی است که افراد، اموالشان را در آن گردآوری و حفظ می کنند.

این مفهوم در مورد انسان ها صادق است که قدرت محدود دارند و نمی توانند در هر عصری همه چیز را فراهم کنند، اما در مورد خدا تصور نمی شود.

پس خزاین الهی، یا به معنای «مقدورات الهی» است؛ یعنی همه چیز در منبع قدرت الهی جمع است و هر وقت بخواهد هر مقدار که لازم باشد ایجاد می کند و یا به معنای مجموعه ی اموری است که در عالم هستی و جهانِ ماده وجود دارند؛ مثل عناصر و اسباب، که در این مجموعه همه چیز فراوان است، اما هر موجود خاص آن به صورت محدود ایجاد می شود.

قرآن خداوند نیز ازهمین سنخ است که متصل به دریای بی کرانه وجود خداوند است و هروقت خداوند بخواهد مقداری از معنای آن را برای ما ایجاد می کند . و چهره کامل آن درزمان حکومت حضرت ولی عصر(عج) ظهور می کند. انشاء الله.

۱۵- قرآن کریم در آیه ی چهل و یکم سوره ی بقره با اشاره به رابطه ی قرآن با کتب آسمانی پیشین، چهار فرمان در مورد پاس داشت قرآن می دهد و می فرماید:

(وَآمِنُوْا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقاً لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِی ثَمَناً قَلِيلًا وَإِيَّایَ فَاتَّقُونِ)

و به آنچه فرو فرستادم

(/ قرآن) ایمان آورید، در حالی که مؤید چیزی است که با شماست. و نخستین انکار کننده آن نباشید؛ و بهای اندک را با آیات من مبادله نکنید؛ و تنها (از عذاب) من (خودتان) را حفظ کنید.

خداوند می فرماید قرآن را ارزان نفروشید قدروقیمت وعظمت آن را دریابید و برای رسیدن به آن بهای لازم را بپردازید. هرآیه قرآن مثل عروسی بلند مرتبه ای است که تا بهای آن پرداخته نشود رخ نمی نماید بعضی ازموارد این بهاء به قیمت جان و حقیقت انسان است . کسانیکه خادم قرآن هستند باید همیشه این را مد نظرداشته باشند.

عروس حضرت قرآن نقاب آن گه براندازدکه دارالملک ایمان را مجرد یابد از غوغا

(سنائی)

-

۱۶- دراین قسمت برای اینکه وظیفه ما نسبت به قرآن مشخص شود سخن رهبرعظیم الشان انقلاب اسلامی دردنیای معاصرحضرت امام خمینی(ره) را می آورم: (جلد بیستم صحیفه امام خمینی(ره)- صفحه ۹۱ تا ۹۳- پیام به مردم زائران بیت الله الحرام به مناسبت ایام حج "مهجوریت حج ابراهیمی "):

(از انس با قرآن کریم ، این صحیفه الهی و کتاب هدایت ، غفلت نورزند که مسلمانان هر چه دارند و خواهند داشت در طول تاریخ گذشته و آینده ازبرکات سرشار این کتاب مقدس است . و از همین فرصت از تمامی علمای اعلام و فرزندان قرآن و دانشمندان ارجمند تقاضا دارم که از کتاب مقدسی که تبیان کل شی ءاست و صادر از مقام جمع الهی به قلب نور اول و ظهور جمع الجمع تابیده است ، غفلت نفرمایند. این کتاب آسمانی - الهی که صورت عینی و کتبی جمیع اسما و صفات و آیات وبینات است و

از مقامات غیبی آن دست ما کوتاه است و جز وجود اقدس جامع من خوطب به از اسرار آن کسی آگاه نیست و به برکت آن ذات مقدس و به تعلیم او خلص اولیای عظام دریافت آن نموده اند و به برکت مجاهدات و ریاضتهای قلبیه ، خلص اهل معرفت به پرتوی از آن به قدر استعداد و مراتب سیر بهره مند شده اند و اکنون صورت کتبی آن ،که به لسان وحی بعد از نزول از مراحل و مراتب ، بی کم و کاست و بدون یک حرف کم وزیاد به دست ما افتاده است ، خدای نخواسته مباد که مهجور شود و گر چه ابعاد مختلفه آن و در هر بعد مراحل و مراتب آن از دسترس بشر عادی دور است لکن به اندازه علم ومعرفت و استعدادهای اهل معرفت و تحقیق در رشته های مختلف ، به بیانها و زبانهای متفاوت نزدیک به فهم از این خزینه لایتناهای عرفان الهی و بحر مواج کشف محمدی -صلی الله علیه و آله و سلم - بهره هایی بردارند و به دیگران بدهند و اهل فلسفه و برهان بابررسی رموزی که خاص این کتاب الهی است و با اشارات از آن مسائل عمیق گذشته ،براهین فلسفه الهی را کشف و حل کرده ، در دسترس اهلش قرار دهند. و وارستگان صاحب آداب قلبی و مراقبات باطنی رشحه و جرعه ای از آنچه قلب عوالم از "ادبنی ربی " دریافت فرموده ، برای تشنگان این کوثر به هدیه آورند و آنان را مودب به آداب الله تا حد میسور نمایند. و متقیان تشنه هدایت بارقه ای

از آنچه به نور تقوا از این سرچشمه جوشان هدی للمتقین هدایت یافته اند، برای عاشقان سوخته هدایت الله به ارمغان آورند. و بالاخره هر طایفه ای از علمای اعلام و دانشمندان معظم به بعدی از ابعاد الهی این کتاب مقدس دامن به کمر زده و قلم به دست گرفته و آرزوی عاشقان قرآن رابرآورند و در ابعاد سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی ، نظامی ، فرهنگی و جنگ و صلح قرآن وقت صرف فرمایند تا معلوم شود این کتاب سرچشمه همه چیز است ؛ از عرفان و فلسفه تاادب و سیاست ، تا بیخبران نگویند عرفان و فلسفه بافته ها و تخیلاتی بیش نیست وریاضت و سیر و سلوک کار درویشان قلندر است ، یا اسلام به سیاست و حکومت و اداره کشور چه کار دارد که این کار سلاطین و روسای جمهور و اهل دنیاست . یا اسلام دین صلح و سازش است و حتی از جنگ و جدال با ستمکاران بری است . و به سر قرآن آن آورند که کلیسای جاهل و سیاستمداران بازیگر به سر دین مسیح عظیم الشان آوردند.

هان ای حوزه های علمیه و دانشگاههای اهل تحقیق ! بپاخیزید و قرآن کریم را ازشرجاهلان متنسک و عالمان متهتک که از روی علم و عمد به قرآن و اسلام تاخته ومی تازند، نجات دهید. و اینجانب از روی جد، نه تعارف معمولی ، می گویم از عمر به بادرفته خود در راه اشتباه و جهالت تاسف دارم . و شما ای فرزندان برومند اسلام ! حوزه ها ودانشگاهها را از توجه به شئونات قرآن و ابعاد بسیار مختلف آن بیدار

کنید. تدریس قرآن در هر رشته ای از آن را محط نظر و مقصد اعلای خود قرار دهید. مبادا خدای ناخواسته در آخر عمر که ضعف پیری بر شما هجوم کرد از کرده ها پشیمان و تاسف برایام جوانی بخورید همچون نویسنده .

باید بدانیم حکمت آنکه این کتاب جاوید ابدی که برای راهنمایی بشر به هر رنگ و ملیت و در هر قطب و قطر، تا قیام ساعت نازل گردیده است ، آن است که مسائل مهم حیاتی را چه در معنویات و چه در نظام ملکی زنده نگه دارد و بفهمانند که مسائل این کتاب برای یک عصر و یک ناحیه نیست .)

۱۷- منطق شیوه ی تفکر صحیح را می آموزد حال اگر کسی بخواهد اندیشه ها و تفکرات خود را به دیگری منتقل کند. یعنی بخواهد از آنچه در ذهن خودش می گذرد دیگری را آگاه سازد ناچار از سخن استفاده می کند، یعنی الفاظ را برای افاده ی مقصود خود به کار می برد.

مردم عادی چنین می پندارند که انسان نخست می اندیشند سپس اندیشه های خود را در قالب الفاظ بر زبان می آورد. اما با کمی دقت نظر معلوم می شود که اساساً تفکر بدون استعمال الفاظ امکان پذیر نیست. حتی وقتی که آدمی لب را از سخن فروبسته و به اندیشه فرورفته باشد، باز در واقع با یک سلسله الفاظ مخیّل به تفکر می پردازد و به قول حکما، گویی با خود «حدیث نفس» یا نجوا می کند، به همین جهت است که تفکر و تعقل را نطق باطن می نامند (در مقابل نطق ظاهر که

با الفاظ مسموع انجام می یابد) پرورش ذهنی و فکری آدمی و از قوه به فعل درآوردن استعدادهای معرفتی او جز به کار بردن لفظ امکان پذیر نیست. پس زبان اولاً توأم و همراه با اندیشه های درونی آدمی است. ثانیاً موجب انتقال دانش و فرهنگ و تمدن به دیگران است و آموزش و پرورش بدون استعانت از آن امکانپذیر نیست. همین نیاز مبرم آدمی به زبان موجب شده است که به وضع الفاظ بپردازد و در برابر هر معنایی لفظی را که نمایانگر آن معنی باشد قرار دهد.

چنانکه معلوم است هر لفظ مسموع صوتی است که در هوا پخش می شود و به سرعت محو می گردد. یعنی علامتی است فرار و ناپایدار که عمرآن لحظه ای بیش نیست و فقط هنگام رویارویی با دیگران بکار می رود. اما آدمی مایل است افکار و اندیشه ها و خواسته های خود را به مکانهای دور دست و به آیندگان و کسانی که با او رویاروی نیستند نیز برساند. به همین جهت به وضع الفاظ بسنده نکرده و یک سلسله علایم دیگر نیز وضع کرده که همان خط یا علایم مکتوب یا الفباست. علایمی به مراتب پایدارتر و ثابت تر از الفاظ، این علائم مکتوب را نشان و دال بر الفاظ قرار داده است.

بنابراین علایم مکتوب یا خط یا وجود کتبی دلالت بر حفظ، یعنی اصوات معین ، دارد. به عبارت مختصرتر وجود کتبی دال بر وجود لفظی است ، همانطور که وجود لفظی دال بر معنای ذهنی است و معنای ذهنی دال بر شیء خارجی.

وجود کتبی (علایم کتبی یا خطی) ← وجود لفظی (

علایم ملفوظ یعنی اصواتی که با اتکاء به مخارج حروف از دهان خارج می شود) – وجود ذهنی (معنی ذهنی یا صورت ذهنی) – وجود عینی (وجود خارجی یا شی خارجی)

به عبارت موجزتر شیء دارای چهار نحوه وجود است. وجود عینی و وجود ذهنی و وجود لفظی و وجود کتبی . از آنجا که نقش الفاظ در تفکرات آدمی تا این درجه است. منطق دانان در آغاز منطق مبحثی را نیز به الفاظ اختصاص می دهند و البته بحث آنها از الفاظ بحثی است بسیار کلی به نحوی که کم و بیش شامل همه زبانها می شود. بر خلاف بحث علمای دستورزبان که اختصاص بزبانی معین دارد.(علم منطق – رشته های نظری و علوم انسانی و معارف اسلامی)

براین اساس وجود لفظی و کتبی را اعتباری و وجود ذهنی و عینی را حقیقی می دانند.

اگربراین مبنا به قرآن رانگاه کنیم؛ فعالیتهای علمی و قرآنی ما ازچهارحالت خارج نیست:

الف–وجود لفظی قرآن که شامل روخوانی ؛ روان خوانی ؛ تندخوانی؛ صوت ولحن؛ علم تجوید ؛ انواع قرائات قرآنی؛ حفظ ظاهری قرآن؛و تمام فعالیتهائی که دراین حوزه لفظی قرآن می شود.

ب–وجود کتبی قرآن که شامل انواع رسم الخط ونوشتن قرآن ؛ چاپ قرآن؛ تمام کارهای هنری مربوط به قرآن.

ج–وجود ذهنی قرآن یعنی آنچه درذهن مردم مسلمان یا جامعه بشری یا مفسرومحقق قرآن وجود داردو بر روی آن تدبرو تفکرمی کند و آن را نشر وارائه می دهد.و شامل تمام تفاسیر و معارف و علوم قرآنی می شود.

د–وجود عینی قرآن که به دوصورت جلوه می کند یا بصورت فردی که دریک انسان قرآنی درخارج مصداق پیدا می کند و حقیقی

ترین آن امام معصوم است که واقعیت قرآن و مظهرعینی کامل قرآن درعالم خارج است و قرآن ناطق است و درزمان ما حضرت امام ولی عصر(عج) می باشد ویا بصورت جمعی تجلی و ظهورپیدا می کند که جامعه اسلامی و قرآنی و حکومت اسلامی مهدویت است که انشاء الله درآینده ما شاهد و عامل آن خواهیم بود.

به هرحال هرکس که عالم وخادم قرآن باشد بصورت حصرعقلی ازیکی ازاین چهارقسم خارج نیست ؛ و کسیکه درحوزه علم مفاهیم شناسی قرآن فعالیت و تحقیق و مطالعه می کند دربخش سوم (وجود ذهنی) جایگاه می یابد ووقتی درعرصه نشرمکتوب می پردازد درجایگاه دوم (وجود کتبی) فعال است.

اگربخواهیم توضیح مفصل دهیم که علم مفاهیم قرآن شناسی چیست ؟ باید کتابهای مستقلی تالیف گردد ؛ که امیدواریم این مهم درآینده نزدیک انجام گیرد.

۱۷-ما در اینجا براساس امکانات و ابزار و نرم افزارهای علمی بیش ازهزارتا از کلمات قرآن را مفهوم شناسی وبراساس حروف الفبا استخراج کرده ایم ؛ باشد که انشا ء الله در آینده این علم(مفهوم شناسی قرآنی) توسعه لازم را بنماید. از بین تفاسیرتفسیرراهنما را ملاک قرارداده ایم که نسبت به تمام تفسیرهای قرآن بعضی ازاستاندارهای لازم را دارد که می توانید ویژگیهای آن را درمقدمه آن تفسیرشایسته و مهم بخوانید. باید توجه داشت که بعضی ازکلمات مشترک لفظی و بعضی ازآنها مشترک معنوی می باشند ؛ وتعدادی ازکلمات نیز عربی وفارسی می باشد ؛ برای همین کسی که می خواهد مفهومی را بررسی کند لازم است یکدورفهرست کلمات را بررسی کند. . این مجموعه کتاب مفاهیم شناسی قرآن بیشتربرای محققین و پژوهشگران قرآنی و کسانیکه می

خواهند پایان نامه حوزوی و دانشگاهی تالیف کنند ویا علاقه به مباحث عمیق قرآنی هستند می باشد.

حوزه علمیه اصفهان

رسول ملکیان اصفهانی

ثبات قدم از دیدگاه قرآن در تفسیر راهنما

ثابت قدمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - ابراهیم - ۱۴ - ۲۷ - ۳

۳- خداونـد ، کسانی را که به سخنان اسـتوار و جاودانه (قرآن) ایمان آورنـد ، در دنیا و آخرت ثابت قـدم و خلل ناپذیر می کند .

یثبّت الله الذین ءامنوا بالقول الثابت فی الحیوه الدنیا و فی الأخره

برداشت فوق بر این اساس است که <باء> در <بالقول> متعلق به <آمنوا> باشد; یعنی، کسانی که به سخنان استوار، که به قرینه آیه قبل می تواند همان <کلمه طیبه> باشد، ایمان آورند از ناحیه خداوند مورد تأیید هستند.

ثابت قدمان در ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱ - بقره - ۲ - ۱۷۷ - ۳۰

۳۰ - کسانی که علی رغم فقر و تنگدستی و گرفتار بودن به مشـکلات ، بر ایمان خویش استوارند ، تقواپیشگان حقیقی هستند .

و الصبرین فی البأساء و الضراء . .. أولئک هم المتقون

ثابت قدمان در صراط مستقیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - نحل - ۱۶ - ۷۶ - ۱۰

۱۰- تنها انسان درست کردار و ایستاده بر صراط مستقیم ، شایستگی دعوت دیگران به عدل را دارد .

و من یأمر بالعدل و هو علی صرط مستقیم

توصیف امر کننده به عدل به اینکه خود در صراط مستقیم باشد، در حقیقت بیان شرط شایستگی برای چنین مسؤولیت است.

ثابت قدمان در هدایت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱ - حمد

۱ - تقسیم انسان ها به ثابت قدمان بر هدایت و مغضوبین درگاه خدا و گمراهان ، از طبقه بندی های مردم در قرآن

صرط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم و لاالضآلّین

مراد از <نعمت> در <انعمت علیهم> به قرینه فرازهای قبل و بعد، نعمت هدایت است، نه نعمتهای مادی. علاوه بر اینکه همه موجودات، حتی کافران، از این نعمتها برخوردار هستند.

ثبات قدم

آثار ثبات قدم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۷ - محمد - ۴۷ - ۷ - ۹

۹- روحیه قوی و ثبات قدم ، مؤثرترین عامل پیروزی در مبارزه علیه دشمن

و یثبّت أقدامکم

بیان <یثبّت . ..> پس از <ینصرکم> و اختصاص به ذکر یافتن آن، مطلب بالا را می رساند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۸ - حشر - ۵۹ - ۲ - ۱۷

۱۷ - ثبات و تزلزل روانی ، از عوامل مهم پیروزی و شکست در نبرد

فأتیهم اللّه . .. و قذف فی قلوبهم الرعب

آثار ثبات قدم محمد(ص)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۷۴ - ۱

۱- پیامبر (ص) از ترفند های لغزش آفرین مشرکان و کمترین تمایل به آنان ، در پرتو ثبات قدم اعطا شده به او از جانب خداوند ، در امان بود .

و لولا أن ثبّتنک لقد کدتّ ترکن إلیهم شیئًا قلیلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۷۵ - ۶

۶- حمایت خداوند از پیامبر (ص) ، منوط به پایداری او در طریق وحی

و لولا أن ثبّتنک

لقد كدتّ تركن إليهم شيئًا قليلًا. إذًا لأذقنك ضعف الحيوه و ضعف

اهمیت ثبات قدم در دین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - قلم - ۶۸ - ۱۴ - ۲

۲ - در اختیار گرفتن ثروت و نیروی انسانی کافران حق ناپذیر ، نمی تواند مجوز عدول مبلغان و رهبران جامعه اسلامی از مواضع عقیدتی خویش و سازش و مسامحه با آنان باشد .

و لاتطع . ..أن كان ذا مال و بنين

تردیدی نیست که اجابت خواسته های کافران و یا سازش با آنان از سوی رهبران جامعه اسلامی، به جهت طمع شخصی نیست؛ بلکه برای در اختیار گرفتن ثروت و نیروی انسانی کافران و صرف آنها در جهت مصالح و منافع مسلمین است؛ ولی چون این کار به قیمت عدول از مواضع اعتقادی و یا سازش با کافران است، جایز نمی باشد.

اهمیت ثبات قدم رهبران دینی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - قلم - ۶۸ - ۱۴ - ۲

۲ - در اختیار گرفتن ثروت و نیروی انسانی کافران حق ناپذیر ، نمی تواند مجوز عدول مبلغان و رهبران جامعه اسلامی از مواضع عقیدتی خویش و سازش و مسامحه با آنان باشد .

و لاتطع . ..أن كان ذا مال و بنين

تردیدی نیست که اجابت خواسته های کافران و یا سازش با آنان از سوی رهبران جامعه اسلامی، به جهت طمع شخصی نیست؛ بلکه برای در اختیار گرفتن ثروت و نیروی انسانی کافران و صرف آنها در جهت مصالح و منافع مسلمین است؛ ولی چون این کار به قیمت عدول از مواضع اعتقادی و یا سازش با کافران است،

جایز نمی باشد.

اهمیت ثبات قدم مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۵ - انعام - ۶ - ۱۰۶ - ۵

۵ بهانه جویی و اتهام کافران نباید سبب نگرانی و تزلزل مؤمنان گردد.

و لیقولوا درست . .. اتبع ما أوحی الیک

فرمان به اتباع از وحی، پس از اشاره به شبهات کافران، تأکیدی بر لزوم استقامت مؤمنان در برابر شبهات کافران است.

ثبات قدم پیروان ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۸ - ممتحنه - ۶۰ - ۴ - ۵

۵ - ابراهیم (ع) ، دارای همگامانی ثابت قدم ، در مسیر حرکت توحیدی خویش

قد کانت لکم أسوه حسنه فی إبرهیم و الذین معه

تعبیر <معه> افاده معیت و همراهی پایدار می کند; زیرا مقید به زمان یا مکان خاصی نیست.

ثبات قدم در ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - ابراهیم - ۱۴ - ۲۷ - ۴

۴- استوار ماندن بر ایمان و ثمربخشی دنیوی و اخروی آن ، در گرو تأیید و عنایت خاص خداوند است .

یثبت الله الذین ءامنوا بالقول الثابت فی الحیوه الدنیا و فی الأخره

ثبات قدم در دین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۵ – انعام – ۶ – ۱۳۵ – ۲

۲ پیامبر(ص) مأمور اعلام به ثبات و قاطعیت عملی بر آیین خود در برابر کفار

قل یقوم اعملوا علی مکانتکم إنی عامل فسوف تعلمون

ثبات قدم در دینداری

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱ – بقره – ۲ – ۶۳ – ۱۲

۱۲ – صلابت و جدیت انسان در دینداری ، شرط اساسی برای

رسیدن به مرحله تقواپیشگی است .

خذوا ما ءاتینکم بقوه . .. لعلکم تتقون

برداشت فوق از قید <بقوه> استفاده شده است.

ثبات قدم در هدایت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱ - حمد - ۱ - ۷ - ۶

۶ - خداشناسان موحد ، خواهان هدایت به راه ثابت قدمان بر هدایت هستند .

الحمد للّه . .. إهدنا الصرط المستقیم. صرط الذین انعمت علیهم

ثبات قدم رهبران دینی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۷۴ - ۸

۸- رهبران دینی ، باید همواره بر مواضع اصولی خویش ثابت و استوار بوده و در برابر کافران و دشمنان ، سازش ناپذیر باشند .

و لولا أن ثبّتنک لقد کدتّ ترکن إلیهم شیئًا قلیلاً

ثبات قدم مجاهدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۶ - انفال - ۸ - ۱۱ - ۱۸،۱۹

۱۸ استحکام اردوگاه مسلمانان و استواری گام های آنان بر شنزار محل اقامتشان ، از اهداف نزول باران در آستانه جنگ بدر

ینزل علیکم من السماء ماء لیطهّرکم . .. و یثبت به الأقدام

برداشت فوق بر این اساس است که مراد از <الاقدام> گامهای مجاهدان باشد. بنابراین <و یثبت به الاقدام> یعنی هدف از نزول باران این بود که خداوند گامهای شما را استوار سازد و از لغزش و فرو رفتن در شنزارها بازدارد.

۱۹ خداوند با تقویت دل های مجاهدان بدر آنان را برای رویارویی با مشرکان ثابت قدم ساخت .

لیربط علی قلوبکم و یثبت به الأقدام

<یثبت به الأقدام> در عین اینکه بیانگر هدفی از اهداف نزول باران است، نبودن <لام> در آن می رساند که

این هدف به دنبال <لیربط علی قلوبکم> حاصل می شود. بنابراین می توان گفت ضمیر در <به> به استحکام قلوب، که از <لیربط علی قلوبکم> استفاده می شود، برمی گردد. قابل ذکر است که در برداشت فوق ثبات قدم (یثبت به الأقدام) به معنای کنایی آن (پایداری و عزم راسخ) گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۶ - انفال - ۸ - ۱۲ - ۱،۲

۱ خداوند با وحی به فرشتگان حاضر در کارزار بدر ، آنان را از پشتیبانی خویش در ثبات بخشیدن به مجاهدان آگاه ساخت .

إذ یوحی ربک إلی الملئکه أنی معکم فثبتوا الذین

۲ ایجاد پایداری در مجاهدان ، فرمان خداوند به فرشتگان گسیل شده به جنگ بدر

إذ یوحی ربک إلی الملئکه أنی معکم فثبتوا الذین

ثبات قدم محمد(ص)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۵ - انعام - ۶ - ۱۳۵ - ۲

۲ پیامبر(ص) مأمور اعلام به ثبات و قاطعیت عملی بر آیین خود در برابر کفار

قل یقوم اعملوا علی مکانتکم إنی عامل فسوف تعلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - قلم - ۶۸ - ۴ - ۶

۶ - استواری پیامبر (ص) بر آیینی عظیم *

إنّک لعلی خلق عظیم

برخی از اهل لغت، برای <خلق> افزون بر معنای <سجیه> معنای آیین نیز یاد کرده اند (قاموس المحیط و تاج العروس). برداشت یاد شده مبتنی بر این معنا است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ – علق – ۹۶ – ۱۱ – ۱

۱ – پیامبر (ص) ، بر طریق هدایت استوار

و ثابت قدم بود .

إن کان علی الهدی

جمله <کان علی الهدی>، مربوط به کلمه <عبداً> در آیه قبل است که در شأن نزول های متعدد بر شخص پیامبر(ص) تطبیق یافته است. حرف <علی> در <علی الهدی> نیز بر استقرار و استوار بودن دلالت دارد.

ثبات قدم مسلمانان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – ملک – ۶۷ – ۲۲ – ۳

۳ – امت اسلامی ، امتی راست قامت ، سرافراز و برخوردار از هدفی روشن در زندگی

أمّن یمشی سویًّا علی صرط مستقیم

ثبات قدم مؤمنان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۹ – ابراهیم – ۱۴ – ۲۷ – ۵،۱۵،۱۶

۵– ایمان و عقیده مؤمنان برپایه سخن پایدار و اصول خلل ناپذیر و جاودانه استوار است .

یثبت الله الذین ءامنوا بالقول الثابت فی الحیوه الدنیا و فی الأخره

برداشت فوق مبتنی بر این است که <باء> در <بالقول> متعلق به <آمنوا> باشد.

۱۵– < قال الصادق (ع) : ان الشیطان لیأتی الرجل من أولیائنا عند موته عن یمینه و عن شماله لیضلّه عمّا هو علیه فیأبی الله عزّوجلّ له ذلک و ذلک قول الله تعالی : < یثبت الله الذین آمنوا بالقول الثابت فی الحیاه الدنیا و فی الأخره > ;

از امام صادق(ع) روایت شده است که فرمود: همانا شیطان برای گمراه کردن دوستان ما به هنگام مرگشان، از چپ و راست به آنان نزدیک می شود. پس خداوند عزّوحلّ از گمراهی او مانع می شود و این همان سخن خداوند است که می فرماید: <یثبت الله الذین آمنوا بالقول الثابت ...>.

۱۶– < قال أمیرالمؤمنین (ع) صلوات

الله علیه : إن ابن آدم . . . فإذا أدخل قبره أتاه ملکا القبر . . . فیقولان : من ربک و ما دینک و من نبیک ؟ فیقول : الله ربّی و دینی الإسلام و نبیی محمد (ص) فیقولان له : ثبّتک الله فیما تحبّ و ترضی و هو قول الله عزّوجلّ : < یثبّت الله الذین آمنوا بالقول الثابت فی الحیاه الدنیا و فی الأخره > . . . ;

از امیرالمؤمنین(ع) روایت شده است که فرمود: همانا آدمی زاده را . .. آن گاه که وارد قبرش می کنند، دو فرشته نزدش می آیند ... و می گویند: پروردگارت کیست؟ و دینت چیست؟ و پیامبرت کیست؟ پس پاسخ می گوید: <خداوند> پروردگارم و <اسلام> دین من و پیامبرم حضرت محمد(ص) است. پس به او می گویند: خداوند تو را در آنچه دوست می داری و به آن راضی هستی ثابت قدم و استوار کرده است و این همان سخن خداوند است که می فرماید: <یثبّت الله الذین آمنوا بالقول الثابت ...>...>.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - کهف - ۱۸ - ۳۸ - ۳

۳- مؤمن ، دارای ثبات و استقرار در عقیده ، ولی کافر ، اسیر در چنگال های شکّ و تردید و بی ثبات است .

ما أظنّ . .. و ما أظنّ ... لکنّاْ هو اللّه ربّی

سخنان سمبل کفر و دنیاپرستی، در آیه، همواره، تردید را با خود همراه دارد، لذا در نقل سخن او، دو بار واژه <ظنّ> و یک بار نیز <لئن> به کار گرفته شده، ولی مردِ سمبل ایمان، با قاطعیّت

عقیده خود را بیان کرده و راه عملی خود را مطرح ساخته است.

ثبات قدم مؤمنان به قرآن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - ابراهیم - ۱۴ - ۲۷ - ۳

۳- خداونـد ، کسانی را که به سـخنان اسـتوار و جاودانه (قرآن) ایمان آورنـد ، در دنیا و آخرت ثابت قـدم و خلل ناپذیر می کند .

یثبت الله الذین ءامنوا بالقول الثابت فی الحیوه الدنیا و فی الأخره

برداشت فوق بر این اساس است که <باء> در <بالقول> متعلق به <آمنوا> باشد; یعنی، کسانی که به سخنان استوار، که به قرینه آیه قبل می تواند همان <کلمه طیبه> باشد، ایمان آورند از ناحیه خداوند مورد تأیید هستند.

زمینه ثبات قدم مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۷ - محمد - ۴۷ - ۷ - ۶

۶- وعده خداوند به پیروزی و ثبات قدم مؤمنان ، در صورت اقدام به جهاد و حمایت از دین

یأیّها الذین ءامنوا إن تنصروا اللّه . .. و یثبّت أقدامکم

عوامل ثبات قدم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۵ - انعام - ۶ - ۱۲۵ - ۱۸

۱۸ عن أبی عبدالله(ع) قال: إن الله عز و جل إذا أراد بعبد خیرا نکت فی قلبه نکته من نور و فتح مسامع قلبه و کل به ملکا یسدده و إذا أراد بعبـد سوءا نکت فی قلبه نکته سوداء و سـد مسـامع قلبه و وکـل به شـیطانا یضـله ثم تلاـ هـذه الآیه: <فمن یرد الله أن یهدیه یشرح صدره للاسلام و من یرد أن یضله یجعل صدره ضیقا حرجا>.

امام صادق(ع) فرمود: هر گاه خداوند

عز و جل برای بنده ای خیری بخواهد، در دلش نقطه ای از نور ایجاد می کند و گوشهای دلش را بازمی گرداند و فرشته ای بر او می گمارد که وی را در کارهایش استوار نماید. و آنگاه که خدا برای بنده ای بدی بخواهد، در دلش نقطه ای سیاه ایجاد کرده و گوشهای دلش را می بندد و شیطانی را بر او می گمارد تا گمراهش کند، سپس امام صادق(ع) آیه <فمن یرد الله ... > را تلاوت فرمود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - ابراهیم - ۱۴ - ۲۷ - ۲

۲- ایمان ، عامل آرامش و استواری روح و ثبات قدمی انسان در زندگی و موجب رفع هرگونه تزلزل ، اضطراب و نگرانی است .

الذین ءامنوا بالقول الثابت فی الحیوه الدنیا و فی الأخره

عوامل ثبات قدم مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - ابراهیم - ۱۴ - ۲۷ - ۱

۱- خداوند ، مؤمنان را با سخنی استوار و برهانی تردیدناپذیر ، ثابت قدم و مطمئن می سازد .

یثبت الله الذین ءامنوا بالقول الثابت فی الحیوه الدنیا و فی الأخره

برداشت فوق مبتنی بر این است که <باء> در <بالقول> متعلق به <یثبت> و برای سببیت باشد.

منشأ ثبات قدم مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - ابراهیم - ۱۴ - ۲۷ - ۱۴

۱۴- ثابت قدم کردن مؤمنان و افزایش گمراهی ستم پیشگان از سوی خداوند ، بسته به مشیت اوست .

یثبت الله الذین ءامنوا . .. و یفعل الله ما یشاء

ثروت از دیدگاه قرآن در تفسیر راهنما

ثروت

آثار اجتماعی ثروت اندوزی

جلد - نام سوره -

سوره - آیه - فیش

۱۷ - محمد - ۴۷ - ۳۸ - ۱۵

۱۵ نقش ثروت اندوزی و عدم انفاق ، در زوال جامعه و پیدایش تحولات ویرانگر اجتماعی *

تدعون لتنفقوا . .. و إن تتولّوا یستبدل قومًا غیرکم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که تعبیر <یستبدل قوماً غیرکم> اشاره به یکی از سنت های اجتماعی خداوند داشته باشد؛ زیرا امت های گرفتار در انحرافات اقتصادی، از درون پوسیده و یا به وسیله ملتی دیگر مقهور می شوند.

آثار اجتناب از ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۵ - ۴

۴ - انفاق ، پرهیز از ثروت اندوزی ، تزکیه خواهی ، سخاوت مندی و اخلاص ، از نشانه های تقواپیشگی است .

أعطی و اتّقی

فعل <اتّقی> در مقابل فعل <استغنی> (در آیات بعد)، قرار گرفته و نقطه مقابل استغنا (ثروت اندوزی) را <تقوا> نامیده است. از طرف دیگر عطف <اتّقی> بر <أعطی> که با عطف تفسیری یا سبب بر مسبب و یا عکس آن سازگار است انفاق را نشانه تقوا قرار داده است. آیات آخر سوره که از عنوان <من أعطی و اتّقی> با نامی دیگر (الأتقی . الذی یؤتی ماله یتزکّی ...) یاد کرده مصادیق دیگر تقوا را بر شمرده است.

آثار ازدیاد ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - قلم - ۶۸ - ۱۴ - ۵

۵ - ثروت انبوه و جمعیت بسیار ، از عوامل تکذیب دین و از موانع ایمان است .

أن کان ذا مال و بنین

آثار اعتماد به ثروت

- آیه - فیش

۲۰ - مسد - ۱۱۱ - ۲ - ۵

۵ - اعتماد به ثروت در برابر تهدید های الهی ، خطری در کمین ثروتمندان

تبّت یدا أبی لهب و تبّ . ما أغنی عنه ماله و ما کسب

آثار اهتمام به ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۱۷ - ۱۱

۱۱ - پندار ذلّت برای یتیمان ، مایه توهّم معیار بودن ثروت برای عزّت مندی است .

نعّمه فیقول ربّی أکرمن . .. کلاّ بل لاتکرمون الیتیم

کلمه کلاّ به قرینه تقابل <اکرمن> و <لاتکرمون> این نکته را گوشزد می کند که گوینده <ربّی اکرمن>، اگر یتیمان را محترم و گرامی می دانست، ثروت را مایه احترام نزد خداوند، قرار نمی داد; زیرا در آن صورت معترف بود که یتیم با وجود محرومیت از ثروت نیز گرامی است; ولی حال که یتیمان را گرامی نمی شمارد، این گمان برای او پدیدار شده است که فقط ثروتمندان نزد خداوند محترم اند.

آثار تعدیل ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۷ - محمد - ۴۷ - ۳۸ - ۱۲

۱۲- منافع همه طبقات جامعه ، حتی ثروتمندان ، در گرو انفاق و نوعی تعدیل ثروت *

تدعون لتنفقوا . .. و اللّه الغنیّ و أنتم الفقراء

تعبیر <و أنتم الفقراء> ممکن است هم شامل نیاز انسان به پاداش الهی و هم شامل نوعی نیاز طبیعی و اجتماعی انسان ها باشد; یعنی، اصولاً جامعه بدون انفاق، دوام نمی یابد و تشریع انفاق از سوی خداوند، در واقع تضمینی بر ثبات و پایداری جوامع بشری است.

آثار تفاخر به ثروت

جلد –

نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – تکاثر – ۱۰۲ – ۳ – ۳

۳ – تلاش برای افزون تر قلمداد کردن ثروت و منزلت خویش از دیگران ، درپی دارنده کیفر الهی است .

سوف تعلمون

جمله <سوف تعلمون> تهدید است و از آن جا که صرف آگاهی به پوچی افتخارات، تهدید به شمار نمی آید; مراد هشدار به فرجامی است که اهل <تکاثر>، با آن مواجه خواهند شد.

آثار تکذیبگری ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۱۳ – ۴

۴ – خداوند ، بی نیاز از انفاق ، تقوا و ایمانِ مردم و مصون از آسیب بخلورزی و تکذیب گریِ ثروت اندوزان *

فأمّا من أعطی . .. و أمّا من بخل ... و إنّ لنا للأخره و الأُولی

آثار ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱ – بقره – ۲ – ۱۸۰ – ۲

۲ – داشتن دارایی فراوان از شرایط وجوب وصیت های مالی است .

کتب علیکم . .. إن ترک خیراً الوصیه

مراد از <خیر> مال و دارایی است. برخی از مفسران فراوانی آن را نیز قید کرده و گفته اند: به دارایی اندک کلمه خیر اطلاق نمی شود. مناسبت حکم و موضوع; یعنی، وصیت برای پدر و مادر و همه خویشان و نیز نکره آوردن کلمه <خیراً> مؤید این معنا در آیه شریفه است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۵۵ – ۱

۱ برخورداری انسان از مال و اولاد فراوان ، نشانه سعادتمندی و محبوبیت وی نزد خداوند نیست .

فلا تعجبک أمولهم

و لا أولدهم

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۸۵ – ۸،۱۰

۸ اعطای امکانات دنیوی فراوان به منافقان از جانب خدا ، تنها مایه عذاب و گرفتاری آنان در دنیاست .

إنما یرید اللّه أن یعذبهم بها فی الدنیا

۱۰ کثرت مال و اولاد ، مایه رنج و گرفتاری برای بی ایمانان

أن یعذبهم بها

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۸۶ – ۸،۹

۸ تمکن و ثروت ، زمینه عافیت طلبی منافقان و گریز آنان از جهاد

استئذنک أولوا الطول منهم

۹ ثروت فراوان ، زمینه گرایش انسان به عافیت طلبی و موجب تن دادن به ذلت و خواری و ترک فریضه جهاد

و إذا أنزلت سوره . . و جهدوا مع رسوله استئذنک أولوا الطول منهم

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۹۳ – ۵

۵ ثروت و توانمندی ، زمینه راحت طلبی ، ذلت پذیری و روی گردانی انسان از جهاد *

یستئذنونک و هم أغنیاء

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – اسراء – ۱۷ – ۱۶ – ۳

۳- برخورداری از رفاه و ثروت ، زمینه ساز گرایش به فسق و گناه

أمرنا مترفيها ففسقوا فيها

ذکر مترفان جامعه از میان سایر قشرها برای فاسق شـدن، در حالی که فسق و گناه از عهـده همه مردم برمی آید و اختصاص به گروه خاصّی ندارد، ممکن است به خاطر نکته یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۱۰۰ - ۱۰

۱۰- کثرت

مال ، تأثیری در گرایش انسان به انفاق و پرهیز از روحیه بخلورزی ندارد .

لو أنتم تملکون . .. لأمسکتم خشیه الإنفاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - کهف - ۱۸ - ۳۴ - ۵

۵- فراوانی مال و فرزند ، زمینه لغزش و غرور انسان است .

لأحدهما جنّتین . .. فقال لصحبه و هو یحاوره أنا أکثر منک مالاً و أعزّ نفرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - مریم - ۱۹ - ۴۰ - ۳

۳- دارایی ها و توان مندی ها ، از عمده ترین زمینه های غفلت و کفرورزی است .

و هم فی غفله و هم لایؤمنون . إنّا نحن نرث الأرض

از جمله وجوه ارتباطی این آیه با آیه قبل، بیان اسباب غفلت و سعی در ریشه کن کردن آن است. دراین آیه خداوند برای متنبّه ساختن آدمیان و از بین بردن عوامل غفلت آنان، بر فناپذیری ثروت های دنیا و ساکنان زمین تأکید کرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۲ - مؤمنون - ۲۳ - ۵۵ - ۳

۳ - ثروت و فرزندان ذکور ، دو ملاک برای ارزیابی موقعیت انسان در پیشگاه خدا در دیدگاه مشرکان عصر بعثت

أیحسبون أنّما نمدّهم به من مال و بنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۲ - مؤمنون - ۲۳ - ۵۶ - ۱

۱ - مال و فرزند بسیار ، نشانه لطف و مهر خداوند در دیدگاه شرک پیشگان مرفه صدراسلام

أیحسبون . .. من مال و بنین . نسارع لهم فی الخیرت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۲ – نور

- ۲۴ - ۳۳ - ۷

۷ - نقش مؤثر مسائل اقتصادی (فقر و غنا) در آلودگی به فحشا و فساد جنسی و یا اجتناب از آنها

و لیستعفف الذین لایجدون نکاحًا حتّی یغنیهم اللّه من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۶ - ۸،۱۴

۸ - ثروت فراوان ، زمینه ساز طغیان و تجاوز در جامعه

و ءاتینه من الکنوز

۱۴ - برخورداری از مال و ثروت فراوان ، زمینه ساز غرور و سرمستی است .

و ءاتینه من الکنوز . .. إذ قال له قومه لاتفرح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۷ - ۶،۲۳،۲۴

۶ - برخورداری از امکانات و دارایی های زیاد ، زمینه ساز دلبسته شدن انسان به دنیا و غافل شدن وی از سرای آخرت

و ابتغ فیما ءاتیک اللّه الدار الأخره

۲۳ - نقش تعیین کننده ثروت ، در صلاح و فساد جامعه

و لاتبغ الفساد فی الأرض

۲۴ - لزوم به کارگیری ثروت در راه اصلاح جامعه

و لاتبغ الفساد فی الأرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۹ - ۲

۲ - قدرت و ثروت ، از موجبات فخرفروشی ، خودنمایی و تجمل گرایی

فخرج علی قومه فی زینته

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۵ – سبأ – ۳۴ – ۳۴ – ۳

۳ – برخورداری از ثروت و رفاه ، موجب پیدایش خصلت حق ناپذیری است .

و ما أرسلنا فی قریه من نذیر إلاّ قال مترفوها إنّا بما أُرسلتم به کفرون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۵

- سبأ - ۳۴ - ۳۶ - ۶

۶ - توسعه اقتصادی برخورداران از مال و مکنت ، از ناحیه خداوند است و نباید آنان به خاطر برخورداری از آنها ، خود را برتر بدانند .

و قالوا نحن أكثر أمولاً و أولدًا . .. قل إنّ ربّى يبسط الرزق لمن يشاء و يقدر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - حاقه - ۶۹ - ۲۸ - ۵

۵ - اندوختن مال و ثروت بدون ایمان و مصرف آنها در جهت سعادت اخروی ، مایه حسرت و تأسف در قیامت

ما أغنى عنّى ماليه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۱ - ۱۰

۱۰ - ثروت و قدرت بدون ایمان ، سعادت بخش و سودمند به حال بشر نیست ; بلکه موجب خسارت و بدبختی است .

و اتّبعوا من لم يزده ماله و ولده إلّا خسارًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - تکاثر - ۱۰۲ - ۳ - ۱

۱ - ثروت و منزلت ، نشانه برتری نیست و برتر پنداشتن خویش بر دیگران به جهت آن ، پنداری ناروا است .

کلّا

حرف <کلّا>، مطالب قبل خود را منتفی می داند و مخاطب را از باور داشتن آن باز می دارد.

آثار ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۷ - ۲۱

۲۱ – زراندوزی و انباشتگی ثروت در دست افراد ، از زمینه های پیدایش فساد و تباهی در جامعه

و لاتبغ الفساد فی الأرض

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ –

۹ – قدرت طلبی و زراندوزی ، از موجبات هلاکت و بدفرجامی

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك . .. من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – بلد – ۹۰ – ۵ – ۸

۸ – فریفته شدن به ثروت و قدرت ، زمینه ساز انکار معاد

أیحسب أن لن یقدر علیه أحد

مفاد آیه شریفه، ممکن است این باشد که فرد قدرتمند، نباید گمان کند که کسی قادر بر زنده ساختن و محاسبه و عذاب او نیست. هم چنین به قرینه آیه بعد، فرد ثروتمند را از فریفته شدن به ثروت خویش و پندار رهایی از حساب و نظارت خداوند، برحذر داشته شده است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۱۱ – ۲

۲ – بخلورزی ، و زراندوزی و تکذیب وعده های خداوند ، زمینه ساز سقوط و هلاکت

و أمّا من بخل . .. إذا تردّی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۱۴ – ۳

۳ – بخل و ثروت اندوزیِ حاصل از آن و تکذیب وعده های خداوند ، زمینه ساز گرفتاری به آتش برافروخته دوزخ

و أمّا من بخل و استغنی . و کذّب ... فأنذرتکم نارًا تلظّی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۱۶ – ۳

۳ – بخل و ثروت اندوزی حاصل از آن و تکذیب پاداش های الهی ، زمینه ساز تکذیب حکم انفاق و خودداری از صرف مال

و أمّا من بخل . .. الذی

كذّب و تولّى

ارتباط این آیه با آیات پیشین، بیانگر اتحاد <من بخل. ..> با <الذی كذّب...> است و ارتباط آن با آیات بعد كه از اعطای مال به قصد تزكیه سخن گفته است قرینه بر این است كه علاوه بر تكذیبِ هدایت و انذار; تكذیب حكم انفاق نیز مراد است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - علق - ۹۶ - ۹ - ۵

۵ - خوی ثروت اندوزی و احساس بی نیازی ، زمینه ساز مخالفت با برگزاری نماز

أن رءاه استغنی . .. أرءیت الذی ینهی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - علق - ۹۶ - ۱۴ - ۷

۷ - حالت طغیان گری و ثروت اندوزی و احساس بی نیازی مطلق ، مایه بی پروا شدن انسان در برابر نظارت خداوند

لیطغی . أن رءاه استغنی ... ألم یعلم بأنّ اللّه یری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - تكاثر - ۱۰۲ - ۱ - ۱

۱ - تلاش برای برتری یافتن بر دیگران در ثروت و منزلت ، مردم را به خود مشغول ساخته ، از اهداف مهم تر باز داشته است .

ألهیكم التكاثر

<الهاه كذا>; یعنی، او را مشغول ساخته و از امر مهم تر باز داشت (مفردات). تكاثر، به معنای <مكاثره> است; یعنی، افزون تر بودن را ابزار غلبه بر دیگران قرار دادن (تاج العروس) و یا رقابت با یكدیگر در فراوانی مال و عزت. (مفردات)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۲ - ۲

۲ - ثروت اندوزی ، زمینه ساز تحقیر مردم و عیب

جویی از آنان است .

ویل لکلّ همزه لمزه الذی جمع مالاً و عدّده

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۳ – ۳،۴

۳ – ثروت ، زمینه ساز فراموشی مرگ و آخرت

یحسب أنّ ماله أخلده

۴ – انباشتن ثروت ، نشانه احساس کاذب جاودانگی است .

الذی جمع مالاً و عدّده . یحسب أنّ ماله أخلده

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۴ – ۱

۱ – مؤثر دانستن ثروت ، در جاودانگی و رهایی از نابودی و مرگ ، پنداری نادرست و ناروا است .

أخلده . کلاّ

حرف <کلاّ>، مخاطب را از پذیرش گفتارهای بیان شده در جملات پیش، بازمی دارد.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۸ – ۳

۳ – غیبت ، عیب جویی و انباشتن ثروت ، زمینه محبوس ماندن در آتشی مسلّط و فراگیر در جهنم

إنّها علیهم مؤصده

حرف <علی> در <علیهم>، بر احاطه و سلطه دلالت دارد.

آثار ثروت اندوزی قارون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۷ – ۲۲

۲۲ – زراندوزی قارون و خودداری وی از پرداختن حقوق مالی ، باعث پیدایش فساد و تباهی در میان بنی اسرائیل بود .

و لاتبغ الفساد فی الأرض

آثار ثروت طاغوتیان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – یونس – ۱۰ – ۸۸ – ۸

۸ ثروت و زینت های فراوان دنیوی در دست طاغوت و طاغوتیان ، از عوامل گمراهی مردم است .

ربنا إنک ءاتیت فرعون و ملأه زینه و أمولا .

.. لیضلوا عن سبیلک

آثار ثروت طلبی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – فجر – ۸۹ – ۲۰ – ۸

۸ – دنیاطلبی و ثروت خواهی ، زمینه ساز بی ارزش انگاشتن یتیمان و دست اندازی به ارث آنان

بل لاتکرمون الیتیم . .. و تأکلون التراث ... و تحبّون المال حبًّا جمًّا

آثار ثروت قارون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۶ – ۶،۹

۶ – ثروت افسانه ای قارون ، موجب طغیان وی علیه ملت خود گردید .

و ءاتینه من الکنوز

بازگو کردن ثروت فراوان قارون، پس از معرفی وی به عنوان فردی متجاوز و طغیانگر، می تواند توضیح دهنده علیت این طغیان و تجاوز باشد.

۹ – شادمانی مغرورانه قارون به خاطر ثروت افسانه ای خویش

و ءاتینه من الکنوز . .. إذ قال له قومه لاتفرح

آثار ثروت کافران

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۱ – طه – ۲۰ – ۱۳۱ – ۱۷

۱۷ – ثروت انبوه برای کافران ، عذاب آور و سختی آفرین است .

لنفتنهم فیه

از معانی <فتنه> عـذاب و مشـقت است (قاموس). لام در <لنفتنهم> لام عاقبه و بیانگر بازتاب پیش بینی نشـده ثروت مندی است.

آثار ثروت کافران صدراسلام

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - قلم - ۶۸ - ۱۴ - ۴

۴ - ثروت و جمعیت بسیار کافران در صدر اسلام ، عامل تکذیب دین و مانع آنان از پذیرش ایمان

أن کان ذا مال و بنین

برداشت یاد شده، مبتنی بر این نکته است که <أن کان ذا. ..> متعلق به فعل محذوفی (مانند <کذّب>) باشد

که جمله شرطیه <إذا تتلی...> در آیه بعد بر آن دلالت دارد. تقدیر آن چنین است: <لکونه ذا مال و بنین کذّب بآیاتنا...>.

آثار ثروت منافقان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۸۵ - ۱۴،۱۵

۱۴ مال و اولاد فراوان منافقان ، موجب گرایش آنان به کفر در هنگام مرگ

و تزهق أنفسهم و هم کفرون

۱۵ کثرت مال و اولاد منافقان نمودی از عذاب الهی و زمینه ساز جان کندن دشوار و حسرت بار آنان

أن یعذبهم . .. و تزهق أنفسهم و هم کفرون

با توجه به اینکه <تزهق أنفسهم> می تواند عطف تفسیری برای <أن یعذبهم> باشد، برداشت فوق استفاده می شود.

آثار ذکر منشأ ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - ابراهیم - ۱۴ - ۳۱ - ۷

۷- توجه به منشأ خدایی داشتن دارایی ها و ثروت ها ، مشوّق انسان ها به انفاق و بخشش است .

قل لعبادی . .. و ینفقوا ممّا رزقنهم

از اینکه خداوند، اموال و امکانات انسان را به خود نسبت داد و آنها را روزی خدادادی دانست می توان برداشت فوق را به دست آورد.

آثار عقیده به منشأ ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۵ - فاطر - ۳۵ - ۲۹ - ۶

۶ - اعتقاد به خدادادی بودن امکانات و دارایی ها ، زمینه ساز پیدایش روحیه انفاق گری در انسان

و أنفقوا ممّا رزقنهم سرًّا و علانیه

از هـدف های یادآوری این حقیقت (خدادادی بودن دارایی ها) در بیان لزوم انفاق، می تواند تسـهیل آن و ایجاد روحیه انفاق گری در انسان

ها باشد.

آثار علاقه به ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - علق - ۹۶ - ۷ - ۱

۱ - دل خوشی به ثروت زیاد ، مایه روی آوردن انسان به طغیان و شکستن حریم دیگران

أن رءاه استغنی

<أن رءاه. ..> به تقدیر لام تعلیل مفعول له و بیانگر سبب طغیان است.

آثار کثرت ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۶ - ۱۱

۱۱ - ثروت فراوان و نخوت آفرین ، زمینه ساز سنگ دلی و بی رحمی است .

إذ قال له قومه لاتفرح

آرزوی ثروت قارون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۹ - ۱۱

۱۱ - دستیابی به ثروتی هم چون ثروت قارون ، نهایت آرزوی دنیاطلبان غافل قوم وی بود .

قال الذین یریدون الحیوه الدنیا یلیت لنا مثل ما أُوتی قرون

ابزار عذاب ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۵ - ۱،۲،۳،۴،۵

۱ دفینه های زراندوزان در قیامت وبال گردن و ابزاری برای شکنجه و عذاب آنان ، خواهد گشت .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

۲ گنجینه های ثروت اندوزان را ، جهت نقره داغ کردن آنان ، با آتش دوزخ خواهند گداخت .

یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

<احماء> مصدر <یحمی> یعنی چیزی را به شدت حرارت دادن و ضمیر مؤنث <علیها> به <الذهب> و <الفضه> برمی گردد البته به اعتبار دنانیر و دراهم و <یکوی>

از ماده <کیّ> و کیّ به معنای چسباندن چیزی داغ به عضو بدن است.

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

۴ سرزنش خداوند از زراندوزان در دوزخ ، همراه با شکنجه کردن آنان به وسیله اندوخته هایشان

هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

۵ طلا ها و نقره های گداخته شده در آتش دوزخ ، تجسمی از گنجینه شدن آنها در دنیا توسط کنزاندوزان

الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها ... هذا ما کنزتم لأنفسکم

اتکای به ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۶۹ – ۴

۴ اعتماد و اتکای منافقان و کافران به قدرت ، ثروت و فرزندان بسیار خویش

کانوا أشد منکم قوه و أکثر أمولا و أولداً

اجتناب از ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۴ – ۲

۲ – لزوم پرهیز از زراندوزی ، سخن چینی و تمسخر مردم

همزه لمزه . الذی جمع مالاً ... کلّا

اجتناب از ثروت طلبی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – فجر – ۸۹ – ۳۰ – ۵

۵ - اندیشه صحیح نسبت به فقر و غنا ، برخورد شایسته با یتیمان و مسکینان ، قطع حرام خواری و دل نبستن به ثروت ، زمینه ساز ورود به بهشت برین

فأمّا الإنسن إذا ما ابتلیه . .. و ادخلی جنّتی

احکام ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره

- آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۴ – ۱۲

۱۲ انباشتن و نهان کردن ثروت و محروم ساختن جامعه از منافع آن ، حرام و دارای عقوبتی است دردناك .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه و لا ینفقونها فی سبیل اللّه فبشرهم بعذاب ألیم

ارزش اخروی ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۴ – مائده – ۵ – ۳۶ – ۳،۴

۳ ثروت های دنیا ، هر چند دو برابر شود ، و کافران آن را در قبال رهایی از دوزخ بپردازند ، پذیرفتنی نیست .

إنّ الذین کفروا لو أنَّ لهم ما فی الارض جمیعاً . .. ما تقبل منهم و لهم عذاب الیم

۴ قیامت ، صحنه بروز کارساز نبودن ثروت دنیا برای زراندوزان بی ایمان

إنّ الذین کفروا لو أنَّ لهم ما فی الارض جمیعاً و مثله معه . .. ما تقبل منهم

ارزش ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – اسراء – ۱۷ – ۳۵ – ۸

۸- درست کاری اقتصادی ، دارای ارزشی برتر از مال داشتن و دارایی

ذلك خیر و أحسن تأویلا

ممکن است مفضل علیه <خیر>، کم فروشی و خیانت در سنجش کالاـ و سود حاصله از آن باشد; یعنی، رعایت عدل و انصاف و به کارگیری ترازوی کامل و سود حاصله از آن، بهتر از کم فروشی و سود به دست آمده از آن است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۹ – ۱۲،۱۳

۱۲ – قدرت و ثروت ، ملاک ارزش و معیار اصلی بهره مندی و خوشبختی در نگاه دنیاطلبان قوم قارون

قال

الذین یریدون الحیوه الدنیا یلیت لنا مثل ما أَوتی قرون إنّه لذو حظّ عظیم

۱۳ – قدرت و ثروت در نگاه مؤمنان آخرت جو ، ملاک ارزش و معیار اصلی بهره مندی و خوشبختی نیست .

قال الذین یریدون الحیوه الدنیا یلیت لنا مثل ما أُوتی قرون إنّه لذو حظّ عظیم

تعبیر <قال الذین یریدون الحیاه الدنیا> می رساند که این گفته، تنها مربوط به دنیاطلبان سست ایمان است; نه مؤمنان آخرت جو.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۸۰ – ۶

۶ – قدرت و ثروت (هر چند بسیار و افسانه ای باشد) در نگاه اهل معرفت و مؤمنان دین شناس ، بسی کم ارزش تر از پاداش های الهی است .

و قال الذین أُوتوا العلم ویلکم ثواب اللّه خیر

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۷ – زخرف – ۴۳ – ۳۱ – ۳

۳ – ثروت و اشرافیت ، ملاک تمامی ارزش ها حتی ارزش های دینی در نگاه مشرکان مکه

لولا نزّل هذا القرءان . .. عظیم

مشرکان در مقام اعتراض به پیامبر(ص) اظهار می داشتند: اگر وحی اصالت داشت، می بایست بر اشراف نازل می شد. از این نکته استفاده می شود که ملاک ارزش برای آنان، مال و مقام بوده است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۷ – زخرف – ۴۳ – ۵۲ – ۶

۶ – قدرت و ثروت ، تنها ملاک ارزش در دیدگاه فرعون و فرعونیان

قال یقوم ألیس لی ملک مصر . .. أم أنا خیر من هذا الذی

برداشت یاد شده با توجه به دو نکته زیر

است: الف) فرعون پس از یادآوری فرمانروایی و ثروت خویش، موسی(ع) را غیر قابل قیاس با خود می داند و این نشان دهنده بینش فرعون در زمینه ملاک ارزش است. ب) سخنرانی فرعون و تکیه وی بر قدرت و ثروت، نشان می دهد که در جامعه قبطی چنین دیدگاهی وجود داشته است.

ارزیابی با ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۵ – انعام – ۶ – ۵۲ – ۱۷

۱۷ پیامبر(ص) نباید در برخورد با مردم، فقر و غنا و گرسنگی و سیری را ملاک قرار دهد.

ما علیک من حسابهم من شیء و ما من حسابک علیهم من شیء

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۵ – سبأ – ۳۴ – ۳۵ – ۱

۱ – مترفان ، دارایی بیشتر و اولاد زیادتر را ملاک برتری و ارزش می دانند .

قال مترفوها . .. و قالوا نحن أکثر أمولاً و أولدًا

استفاده از ثروت کافران

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۱ – طه – ۲۰ – ۱۳۱ – ۷

۷ – امکان بهره گیری از ثروت چشمگیر کافران ، نباید توجه رهبران دینی را به توانگران کافر معطوف سازد .

و لاتمدّنّ عینیک إلی ما متّعنا به أزوجًا منهم

نهی خداوند از توجه پیامبر(ص) به ثروت کافران، ممکن است برای بیان این نکته باشد که جهت بهبود زندگی مؤمنان، نباید به سرمایه های کافران چشم داشت و به این منظور نیز، مسلمان شدن آنان را آرزو کرد.

استفاده از ثروت مرفهان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – کهف – ۱۸ – ۲۸ – ۲۲

۲۲- امکان بهره گیری

از ثروت توانگران در صورت گرایش آنان به اسلام ، نباید دستاویزی برای کنارگیری از تهیدستان مؤمن قرار گیرد .

و لاتعد عیناک عنهم ترید زینه الحیوه الدنیا

افساد ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۷ – ۲۵

۲۵ – زراندوزان انحصارطلب ، عناصری مفسد و تباهی آفرین

و لاتبغ الفساد فی الأرض

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۸ – ۱۴

۱۴ – زراندوزان قارون صفت ، عناصری مجرم و تبه کاراند .

قال إنّما أُوتیته علی علم عندی. .. و لایسئل عن ذنوبهم المجرمون

امام مهدی(ع) و ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۴ – ۱۶

۱۶ معاذ بن کثیر گوید : از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود : < . . . إذا قام قائمنا حرّم علی کلّ ذی کنز کنز حتّی یأتیه به فیستعین به علی عدوّه و هو قول اللّه عز و جل فی کتابه : < و الذین یکنزون الذّهب و الفضه و لا ینفقون ها فی سبیل اللّه فبشّرهم بعذاب ألیم > ;

. .. هنگامی که قائم ما قیام کند بر هر صاحب کنزی، کنزش را ممنوع می کند تا اینکه آن را بیاورد و حضرت، به وسیله آن بر ضد دشمن خود کمک بگیرد و این سخن خدا در کتاب اوست که فرمود: کسانی را که زر و سیم گنجینه می کنند و آن را در راه خدا انفاق نمی کنند، به عذاب دردناکی بشارت ده ... >.

امتحان با

ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – قلم – ۶۸ – ۱۷ – ۴

۴ – آزمایش انسان ها درباره دارایی ها و امکاناتشان ، سنّت الهی است .

إنّا بلونهم کما بلونا أصحب الجنّه

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – قلم – ۶۸ – ۱۸ – ۴

۴ – ثروت و مکنت ، عرصه آزمون الهی

إنّا بلونهم کما بلونا أصحب الجنّه . .. و لایستثنون

انحصارطلبی ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۷ – ۲۵

۲۵ – زراندوزان انحصارطلب ، عناصری مفسد و تباهی آفرین

و لاتبغ الفساد فی الأرض

اهمیت اجتناب از ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – علق – ۹۶ – ۱۲ – ۹

۹ – لزوم تقواپیشگی و ضرورت پرهیز از خوی طغیان گری و ثروت اندوزی

لیطغی . أن رءاه استغنی ... أو أمر بالتّقوی

متعلق <تقوا>، ممکن است طغیان و استغنا باشد که در آیات پیشین مطرح بود.

ایمان و ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۷ – محمد – ۴۷ – ۳۶ – ۱۳

۱۳– داشتن ایمان و تقوا ، منافاتی با برخورداری انسان از مال و ثروت ندارد .

و إن تؤمنوا و تتّقوا . .. و لایسئلکم أمولکم

تعبیر <لایسئلکم أموالکم>، می رساند که مؤمن متقی می تواند دارای مال و ثروت باشد و اسلام بنا ندارد ثروت مؤمنان را از ایشان بگیرد.

بی ارزشی ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۱۱ – ۴

۴ – سقوط و هلاکت ثروتمندان بخیل در

دنیا و آخرت ، گواه بی ثمر بودن ثروت و واهی بودن احساس بی نیازی آنان از پاداش های الهی است .

استغنی . .. و ما یغنی عنه ماله إذا تردّی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۲ - ۳

۳ - دارایی های انسان ، هر چند افزایش یابد ، ناچیز و بی ارزش است .

مالاً

نکره آوردن <مالاً>، برای تحقیر آن است.

بی ارزشی ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - یونس - ۱۰ - ۵۸ - ۷

۷ < عن ابی حمزه عن ابی جعفر (ع) قال : قلت : < قل بفضل اللّه و برحمته فبـذلک فلیفرحوا هو خیر مما یجمعون > فقال : الاقرار بنبوه محمد (ص) و الایتمام بامیرالمؤمنین (ع) هو خیر مما یجمع هؤلاء فی دنیاهم ;

از ابوحمزه نقـل شـده که گفت: [در حضور امـام باقر (ع) این آیه را تلاوت کردم] < قل بفضل اللّه . ..> امام فرمود: اقرار به نبوت محمد (ص) و اقتدا به امیرالمؤمنین (ع) بهتر است از چیزهایی که اینان در دنیای خود جمع می کنند>.

بی ارزشی ثروت قارون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۸۰ - ۷

۷ - ثروت افسانه ای قارون ، بسی کم ارزش تر از پاداش های الهی در دیدگاه فرزانگان بنی اسرائیل

و قال الذین أُوتوا العلم ویلکم ثواب اللّه خیر

بی ارزشی ثروت کافران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

- ۱۹ – قلم – ۶۸ – ۱۴ -

۱

۱ – هشدار خداوند به پیامبر (ص) ، نسبت به اجابت خواسته های کافران تکذیب گر و سازش و مسامحه با آنان ، به صرف ثروت و نیروی انسانی بسیار آنان

و لاتطع کلّ حلّاف . .. أن کان ذا مال و بنین

برداشت یاد شده، مبتنی بر این نکته است که جمله <أن کان ذا مال . ..> متعلق به <لا-تطع> باشد. گفتنی است در آغاز <أن> لام تعلیل در تقدیر است.

بی تأثیری ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – حاقه – ۶۹ – ۲۸ – ۲

۲ – کارساز نبودن ثروت من های ایمان ، در سعادت اخروی بشر

ما أغنی عنّی مالیه

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۱۳ – ۳

۳ – بی ثمر بودن ثروت ، در نجات از هلاکت و سقوط ، برخاسته از سلطه کامل خداوند بر دنیا و آخرت است .

و ما یغنی عنه ماله إذا تردّی . .. و إنّ لنا للأخره و الأُولی

بی تأثیری ثروت اصحاب شمال

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – حاقه – ۶۹ – ۲۸ – ۱

۱ – کارساز نبودن ثروت کافران دوزخی (اصحاب الشمال) ، در رهایی آنان از عذاب قیامت

ما أغنی عنّی مالیه

بی تأثیری ثروت بخیلان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۱ - ۱

۱ - ثروت بخیلان و زراندوزان ، هنگام سقوط و هلاکتشان ، کارساز نبوده و خطری را برطرف نمی سازد .

و ما یغنی عنه ماله إذا تردّی

<أغنی عنه>; یعنی، او

را کافی بود (مفردات راغب) و <أغن عنی شَرَّک>; یعنی، شرّ خود را برگردان و بازدار (نهایه ابن اثیر). براساس این دو معنا جمله <ما یغنی عنه ماله>; یعنی، ثروتش او را بی نیاز نمی سازد و از او [خطری را] باز نمی دارد. <تردّی> به معنای در معرض هلاکت قرار گرفتن است (مفردات راغب) و فعل <تردّی>; یعنی، سقوط کرد. (قاموس)

بی تأثیری ثروت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۱ - ۱

۱ - ثروت بخیلان و زراندوزان ، هنگام سقوط و هلاکتشان ، کارساز نبوده و خطری را برطرف نمی سازد .

و ما یغنی عنه ماله إذا تردّی

<أغنی عنه>; یعنی، او را کافی بود (مفردات راغب) و <أغن عنی شَرَّک>; یعنی، شرّ خود را برگردان و بازدار (نهایه ابن اثیر). براساس این دو معنا جمله <ما یغنی عنه ماله>; یعنی، ثروتش او را بی نیاز نمی سازد و از او [خطری را] باز نمی دارد. <تردّی> به معنای در معرض هلاکت قرار گرفتن است (مفردات راغب) و فعل <تردّی>; یعنی، سقوط کرد. (قاموس)

بی تأثیری ثروت کافران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - حاقه - ۶۹ - ۲۸ - ۱

۱ - کارساز نبودن ثروت کافران دوزخی (اصحاب الشمال) ، در رهایی آنان از عذاب قیامت

ما أغنی عنّی مالیه

بینش ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۳ - ۱

۱ - شیفتگان ثروت ، بقای خود را در گرو انباشتن آن دانسته و آن را نشانه جاودانگی می نمایانند

.

یحسب أنّ ماله أخلده

جمله <یحسب. ..> استعاره است; یعنی، زراندوزان مانند کسی عمل می کنند که خود را جاودان می دانند.

تاریخ ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۸ - ۵

۵ - قدرت طلبی و زراندوزی ، دارای دیرینه ای بسیار طولانی در تاریخ بشر

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلک من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

تجزیه بدن ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۶ - ۳

۳ - خداوند ، مالک و صاحب اختیار آتشی است که در قیامت ، زراندوزان غیبت کننده و عیب جو را درهم می شکند .

و ما أدریک ما الحطمه . نار اللّه

<نار اللّه>، خبر است برای ضمیر محذوف که به <الحطمه> برمی گردد.

تقوا و ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۷ - محمد - ۴۷ - ۳۶ - ۱۳

۱۳- داشتن ایمان و تقوا ، منافاتی با برخورداری انسان از مال و ثروت ندارد .

و إن تؤمنوا و تتّقوا . .. و لایسئلکم أمولکم

تعبیر <لایسئلکم أموالکم>، می رساند که مؤمن متقی می تواند دارای مال و ثروت باشد و اسلام بنا ندارد ثروت مؤمنان را از

ایشان بگیرد.

توصیه به ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – علق – ۹۶ – ۱۱ – ۹

۹ – دست کشیدن از منع نمازگزاران و روی آوردن به هدایت ، توصیه خداوند به طغیان گران ثروت اندوز

لیطغی . أن رءاه استغنی ... الذی ینهی . عبدًا إذا صلّی .

أرءيت إن كان على الهدى

جمله <کان علی الهدی> ممکن است مربوط به <الـذی ینهی> باشد; در این صورت مفاد آیه شـریفه این است که: به من خبر ده کسی که نمازگزار را نهی می کند، اگر خود بر طریق هدایت قرار گرفته بود [آیا بهتر نبود؟]

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - علق - ۹۶ - ۱۲ - ۱۰

۱۰ - نهی نکردن مردم از نماز و ترغیب کردن آنان به تقوا ، توصیه خداوند به طغیان گران ثروت اندوز

ليطغى . أن رءاه استغنى ... الذى ينهى . عبدًا إذا صلّى ... أو أمر بالتّقوى

جمله <أمر بالتقوی> ممکن است مربوط به <الـذی ینهی> باشد. در این صورت مفاد آیه شـریفه این خواهد بود که: به من خبر ده کسی که نمازگزار را نهی می کند، اگر [به جای آن]مردم را به تقوا امر کند [آیا برایش بهتر نیست؟]

ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - نحل - ۱۶ - ۷۵ - ۴

۴- توانمندی همراه با انفاقگری ، از الطاف و نعمت های الهی به انسان است .

و من رزقنه منا رزقًا حسنًا فهو ينفق منه سرًّا و جهرًا

ثروت ابو لهب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - مسد - ۱۱۱ - ۲ - ۱،۲

۱ - ابولهب ، دارای ثروت چشمگیر و دست مایه های فراوانی بود .

ماله و ما كسب

در فرق <مال> و <ما کسب>، سه وجه گفته شـده است: ۱. <مـال> ثروت و <ما کسب> نتیجه عمل است; ۲. <مال> ثروت و <ما کسب> جاه و مقامی است که شخص آن

را به دست آورده است; ۳. <مال> سرمایه و <ما کسب> درآمد آن است.

۲ - ابولهب ، ثروت و موقعیت های اکتسابی خویش را ، نجات بخش از تهدید های الهی می دانست .

ما أغنی عنه ماله و ما کسب

ثروت اندوزان در جهنم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۵ - ۲،۳،۴،۵

۲ گنجینه های ثروت اندوزان را ، جهت نقره داغ کردن آنان ، با آتش دوزخ خواهند گداخت .

یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

<احماء> مصدر <یحمی> یعنی چیزی را به شدت حرارت دادن و ضمیر مؤنث <علیها> به <الذهب> و <الفضه> برمی گردد البته به اعتبار دنانیر و دراهم و <یکوی> از ماده <کیّ> و کیّ به معنای چسباندن چیزی داغ به عضو بدن است.

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

۴ سرزنش خداوند از زراندوزان در دوزخ ، همراه با شکنجه کردن آنان به وسیله اندوخته هایشان

هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

۵ طلا ها و نقره های گداخته شده در آتش دوزخ ، تجسمی از گنجینه شدن آنها در دنیا توسط کنزاندوزان

الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها ... هذا ما کنزتم لأنفسکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۴ - ۳

۳ - عیب جویان ، غیبت کنندگان ، سخن چینان ، بدگویان ، تمسخرکنندگان مردم و زراندوزان ، در آتش

جهنم افكنده خواهند شد .

لينبذنّ فى الحطمه

آيات بعد، بيانگر آن است كه مراد از <حطمه>، آتش جهنم است.

جلد – نام سوره – سوره – آيه – فيش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۶ – ۳

۳ – خداوند ، مالك و صاحب اختيار آتشى است كه در قيامت ، زراندوزان غيبت كننده و عيب جو را درهم مى شكند .

و ما أدريك ما الحطمه . نار اللّه

<نار اللّه>، خبر است براى ضمير محذوف كه به <الحطمه> برمى گردد.

جلد – نام سوره – سوره – آيه – فيش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۸ – ۲

۲ – آتش جهنم ، جاودان و گرفتارى زراندوزان استهزاگر در آن ، هميشگى است .

إنّها عليهم مؤصده

ثروت اندوزان در قيامت

جلد – نام سوره – سوره – آيه – فيش

۷ – توبه – ۹ – ۳۵ – ۱

۱ دفينه هاى زراندوزان در قيامت وبال گردن و ابزارى براى شكنجه و عذاب آنان ، خواهد گشت .

و الذين يكنزون الذهب و الفضه . .. يوم يحمى عليها فى نار جهنم فتكوى بها جباههم

ثروت اندوزى جهنميان

جلد – نام سوره – سوره – آيه – فيش

۱۹ – معارج – ۷۰ – ۱۸ – ۲

۲ – زراندوزی ، از ویژگی های مجرمان دوزخی

و جمع فأوعی

ثروت اندوزی قارون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۷ – ۱۰

۱۰ – قارون ، فردی افزون طلب و ناراضی به سهم خویش بود .

و لاتنس نصیبک من الدنیا

ثروت اندوزی مسلمانان صدراسلام

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۸ – حدید – ۵۷ – ۱۰ – ۴

۴

- بروز روحیه ثروت اندوزی و کوتاهی در امر انفاق ، در میان مسلمانان صدراسلام پس از فتح مکه

و ما لکم ألاّتنفقوا فی سبیل اللّه

آیه شریفه چنان که از عبارت های آن استفاده می شود پس از فتح مکه نازل شده است. توبیخ مسلمانان از سوی خداوند، به خاطر کوتاهی آنان در امر انفاق، نشان می دهد که آنان، پس از استقرار اسلام در جزیره العرب و آسوده خاطر شدن، گرفتار نوعی مال دوستی و ثروت اندوزی شدند.

ثروت اندوزی مشرکان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۱۰۰ - ۳

۳- مشرکان از ترس گرفتار شدن به فقر و فلاکت ، هر چند ثروت اختصاصی انبوه هم داشته باشند ، از آن انفاق نمی کنند .

قل لو أنتم تملکون خزائن رحمه ربّی إذًا لأمسکتم خشیه الإنفاق

ثروت داود(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - نمل - ۲۷ - ۱۶ - ۱

۱ - سلیمان ، وارث مقام ، امکانات و دارایی های داوود

و ورث سلیمن داود

با توجه به آیه قبل (ما داوود و سلیمان را به نحو یکسان از علم ویژه برخوردار کردیم) باید اذعان کرد که مراد از <ورث سلیمان داود> چیزی از قبیل علم موهبتی نیست. علاوه بر این، علوم موهبتی همانند نبوت برخلاف علوم اکتسابی اصولاً قابل انتقال نیست.

ثروت قارون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۶ - ۴،۵

۴ – قارون ، اندوخته های بسیاری داشت .

و ءاتینه من الکنوز ما إنّ مفاتحه لتنوأُ بالعصبه أُولی القوّه

۵ – حمل

کلید صندوق های گنج قارون ، کاری دشوار بود حتی برای جماعتی نیرومند .

إنّ مفاتحه لتنوأُ بالعصبه أُولی القوّه

ثروت کافران

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – مریم – ۱۹ – ۷۵ – ۱۴

۱۴– ثروت ، مکنت ، خوش نمایی و آراستگی زندگی کافران ، استدراج است .

هم أحسن أثثًا و رءیًا . .. فلیمدد له الرحمن مدًّا حتّی إذا رأوا ما یوعدون

<استدراج>; یعنی، کسی را آهسته آهسته و به آرامی نزدیک چیزی بردن (لسان العرب) در این آیه <مدّاً> که مفعول مطلق است بیان نوعی خاصی از امهال است که مقصود از آن به قرینه <حتّی إذا. ..>، نزدیک ساختن کافران به عذاب موعود الهی است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۶ – غافر – ۴۰ – ۴ – ۵

۵ – هشدار خداوند درباره فریب خوردن از تحرکات سیاسی و اقتصادی کافران و ثروت و مکنت آنان در جامعه

فلایغررک تقلّبهم فی البلد

برخی از اهل لغت نوشته اند: <تَقلَّبَ فی الأُمور>; یعنی، <تصرّف کیف یشاء> (در هر کاری مطابق خواسته خود دخل و تصرف کرد). مقصود از <تقلّبهم فی البلاد> تحرکات سیاسی و اقتصادی کافران در شهرها از راه سفرهای تجارتی (مانند سفرهای کافران قریش از مکه به شام، یمن و ...) است.

ثروت کافران صدراسلام

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – قلم – ۶۸ – ۱۴ – ۳

۳ – کافران تکذیب گر ، در صدراسلام از قشر ثروتمند و پرفرزند و نفرات بودند .

أن كان ذا مال و بنين

ثروت منافقان

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

- ٧

توبه - ۹ - ۵۵ - ۱۵،۱۶

۱۵ مال و اولاد فراوان منافقان ، زمینه گرایش آنان به کفر در هنگام مرگ

فلا تعجبک أمولهم . .. و تزهق أنفسهم و هم کفرون

۱۶ جان کندن دشوار و حسرت بار منافقان و کفر نهایی آنان ، پیامد کثرت مال و اولاد و نمودی از عذاب الهی

فلا تعجبک أمولهم . .. یرید اللّه لیعذبهم بها ... و تزهق أنفسهم و هم کفرون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۶۹ - ۲

۲ فرجام سوء منافقان و کفرپیشگان گذشته تاریخ علی رغم برخورداری آنان از قدرت ، مال و فرزند فزونتر هشداری است به منافقان هر عصر .

وعد اللّه المنفقین . .. کالذین من قبلکم کانوا أشد منکم قوه و أکثر أمولا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۸۶ - ۸

۸ تمکن و ثروت ، زمینه عافیت طلبی منافقان و گریز آنان از جهاد

استئذنک أولوا الطول منهم

ثروت منافقان صدر اسلام

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۸۵ - ۱

۱ منافقان عصر پیامبر (ص) ، برخوردار از مال و اولاد فراوان و امکانات مادی و مفاخر اجتماعی

و لاتعجبک أمولهم و أولدهم

ثروت و تخلفات اقتصادی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۸ - هود - ۱۱ - ۸۴ - ۲۰

۲۰ غنی و ثروت مردمان ، نمی تواند در بازداری آنان از تخلفات اقتصادی ، عاملی اساسی محسوب شود .

لاتنقصوا المکیال و المیزان إنی أریکم بخیر

حتمیت

هلاکت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۱ - ۱

۱ - ثروت بخیلان و زراندوزان ، هنگام سقوط و هلاکتشان ، کارساز نبوده و خطری را برطرف نمی سازد .

و ما یغنی عنه ماله إذا تردّی

<أغنی عنه>; یعنی، او را کافی بود (مفردات راغب) و <أغن عنی شَرَّك>; یعنی، شرّ خود را برگردان و بازدار (نهایه ابن اثیر). براساس این دو معنا جمله <ما یغنی عنه ماله>; یعنی، ثروتش او را بی نیاز نمی سازد و از او [خطری را] باز نمی دارد. <تردّی> به معنای در معرض هلاکت قرار گرفتن است (مفردات راغب) و فعل <تردّی>; یعنی، سقوط کرد. (قاموس)

حرمت ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۴ - ۹،۲۲

۹ حرمت ثروت اندوزی و انفاق نکردن آن در راه خدا

و الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. فبشرهم بعذاب ألیم

حقیقت ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۱ - ۱۱

۱۱ - ثروت و قدرت ، خود به خود ، ناپسند نیست ; بلکه می توان آن را در جهت سعادت و بهروزی انسان به کار برد .

و اتّبعوا من لم یزده ماله و ولده إلاّ خسارًا

برداشت یاد شده با توجه به آمدن تعبیر <خسارت> درباره مال و فرزندان بسیار است; زیرا خسارت در جایی به کار می رود که توقع سودهی از آنجا می رود (مانند خسارت تاجر و کاسب).

خیریت ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱ - بقره -

۲ - ۱۸۰ - ۳

۳ - ثروت و دارایی خیر است .

إن ترک خیراً

دعوت از ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۸ - ۱

۱ - آتش دوزخ ، مجرمان و ثروت اندوزان را به سوی خود فرامی خواند .

تدعوا من . .. و جمع فأوعی

<وعاء> (ماده <أوعی>) به معنای ظرف است و مقصود از <جمع فأوعی> اندوختن و ذخیره کردن مال و ثروت است.

دنیاطلبان و ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - کهف - ۱۸ - ۳۴ - ۴

۴- کثرت مال و عزّت اجتماعی حاصل آمده از آن ، مهم ترین ارزش در نظر دنیاگرایان است .

فقال لصحبه . .. أنا أکثر منک مالاً و أعزّ نفرًا

ذلت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۴ - ۷

۷ - غیبت کنندگان ، عیب جویان و زراندوزان ، مردمی خوار و بی ارزش در پیشگاه خداوند

همزه لمزه . الذی جمع مالاً ... لینبذنّ

<نَبْذ>، به معنای افکندن و دور انداختن چیزی، بر اثر بی اعتنایی به آن است. (مفردات)

روش تعدیل ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۸ - حشر - ۵۹ - ۷ - ۶

۶ - تعیین مصارف ششگانه برای < فیء > ، به منظور تعدیل ثروت و تمرکز نیافتن آن در میان ثروتمندان

و ما أفاء اللّه . .. فللّه ... کی لایکون دوله بین الأغنیاء

زمینه ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - مریم - ۱۹ - ۷۷ - ۱،۲

۱- برخی از

ناآگاهان کفر به آیات الهی را ، موجب دستیابی خود به مال و فرزند فراوان می پندارند .

کفر بأیتنا و قال لأُتینّ مالاً و ولدًا

جمله <قال لأُوتینّ. ..> بر <کفر بأیاتنا> مترتب است; یعنی، گوینده این سخن به گمان این که کفر او، موجب دستیابی به مال و فرزند می گردد، کفر را برگزیده است.

۲- گمان دستیابی به مال و فرزند به مجرد کفرورزی ، پنداری بس ناروا و شگفت انگیز است .

أفرءیت الذی کفر بأیتنا و قال

همزه استفهام در <أفرأیت> مفید تعجب و متضمن معنای امر است; یعنی، به قدری شگفت آور است که جا دارد حتماً چنین کسی را ببینی. حرف <فاء> در این برای ترتیب معنوی است; یعنی، کافرانی که گفته آنان در آیات پیشین آمد، در حال رفاه و تنعّم، چنان سخنانی را گفتند; ولی تعجب از کسی است که ایمان را به هوای پیداکردن مال و فرزند رها می کند و به کافران می پیوندد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - مریم - ۱۹ - ۷۸ - ۲،۳،۴

۲- کسی که کفرورزی را مایه فراوانی مال و اولاد می داند ، مانند کسی سخن گفته است که یا به غیب آگاه شده و یا از خداوند پیمان گرفته است .

کفر بأیتنا و قال . .. أطّلع الغیب أم اتّخذ عندالرحمن عهدًا

۳- کفر را موجب دستیابی به مال و فرزند دانستن ، سخنی بی مبنا و ادعایی پوچ است .

کفر بأیتنا . .. أطّلع الغیب أم اتّخذ عندالرحمن عهدًا

۴- اسباب و علل اعطای مال و اولاد ، از امور غیبی بوده و از حیطه آگاهی انسان ها بیرون

است .

أطّلع الغيب

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۸ - ۲

۲ - اعتقاد قارون به نقش تعيين كننده دانش و ابتكار در دستيابى انسان به مال و ثروت و نه لطف و احسان خداوند

إذ قال له قومه . .. أحسن كما أحسن اللّه إليك ... قال إنّما أُوتيته على علم عندى

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۷ - زخرف - ۴۳ - ۳۳ - ۶،۸،۹

۶ - بهره مندى از اوج رفاه و ثروت ، بدون اسباب و علل ، ناسازگار با قانون بهره گيرى از ابزار و وسايل در تأمين معيشت *

و لولا أن يكون الناس أمّه وحده لجعلنا . .. معارج عليها يظهرون

برداشت بالاـ بدان احتمال است كه مراد از <امت واحده> تساوى انسان ها در برابر بهره گيرى از اسباب و وسايل در تأمين معيشت باشد.

۸ - دستيابى انسان به مال و ثروت ، تنها در پرتو استفاده وى از قوانين طبيعى و اجتماعى است .

و لولا أن يكون الناس أمّه وحده

چنانچه مراد از <امت واحده> تساوى انسان ها در برابر بهره گيرى از اسباب و وسايل در تأمين معيشت باشد، مفاد آيه اين خواهد شد كه اگر نه اين بود كه همه مردم امت واحده هستند و در برابر قوانين طبيعت يكسانند، ما براى كافران استثنا قائل شده و آنها را از ثروت چشمگيرى بهره مند مى ساختيم؛ ولى همه با هم يكسانند و هر شخصى چه مؤمن باشد و چه كافر، تنها از ابزار مادى بايد بهره بگيرد.

۹ - ايمان و كفر ، نقشى در ايجاد رفاه و ثروت

برای آدمی ندارد . *

و لولا أن یکون الناس أمّه وحده لجعلنا لمن یکفر

سرزنش تفاخر به ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - کهف - ۱۸ - ۳۴ - ۷

۷- تحقیر دیگران از سوی ثروت مندان و دارایی های خود را به رخ آنان کشیدن ، کاری مذموم و ناپسند است .

أنا أکثر منک مالاً و أعزّ نفرًا

سرزنش ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۵ - ۴

۴ سرزنش خداوند از زراندوزان در دوزخ ، همراه با شکنجه کردن آنان به وسیله اندوخته هایشان

هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

سرزنش ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۸ - ۲

۲ - حالت بخلورزی و ثروت اندوزی ، ناپسند و نقطه مقابل تقوا است .

فأمّا من أعطی و اتّقی . .. و أمّا من بخل و استغنی

صاحب <العین> گفته است: فعل <استغنی>، به معنای <به ثروت رسید> است. براساس این معنا، <استغناء>; یعنی، ثروت اندوزی و باب استفعال بودن آن، بر مبالغه در ثروت مندی دلالت دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ – تکاثر – ۱۰۲ – ۱ – ۲

۲ – تفاخر بر دیگران و رقابت با یکدیگر در مقام و ثروت ، نکوهیده و ناروا است .

ألهیکم التکاثر

سوزاندن پشت ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۵ – ۳

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره

های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

سوزاندن پهلوی ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۵ – ۳

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

سوزاندن پیشانی ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۵ – ۳

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

شدت علاقه به ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – عادیات – ۱۰۰ – ۹ – ۶

۶ – ناسپاسی دشمنان دین ، در برابر نعمت های خداوند و دلبستگی شدید آنها به دارایی خویش ، نشان بی توجهی آنان به معاد

إنّ الإنسن لربّه لکنود . .. أفلایعلم إذا بعثر ما فی القبور

عبرت از فرجام ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۸ – ۱۱

۱۱ – سرانجام شوم زورمداران و زراندوزان تاریخ ، درس عبرتی است برای دیگران .

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

عذاب با ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۸۵ – ۹

۹ تحقق اراده الهی به عذاب

دنیوی منافقان ، از طریق اعطای مال وفرزند فراوان و نعمت های ظاهری به آنان

إنما یرید اللّه أن یعذبهم بها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۱ - طه - ۲۰ - ۱۳۱ - ۱۷

۱۷ - ثروت انبوه برای کافران ، عذاب آور و سختی آفرین است .

لنفتنهم فیه

از معانی <فتنه> عذاب و مشقت است (قاموس). لام در <لنفتنهم> لام عاقبه و بیانگر بازتاب پیش بینی نشده ثروت مندی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۱ - طه - ۲۰ - ۱۳۱ - ۱۷

عذاب ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۴ - ۱۰،۱۶

۱۰ آنان که طلا و نقره می اندوزند و از انفاق آن در راه خدا ، امتناع میورزند ، مستحق عذابی دردناکند .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه و لا ینفقونها فی سبیل اللّه فبشرهم بعذاب ألیم

۱۶ معاذ بن کثیر گوید : از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود : < . . . إذا قام قائمنا حرّم علی کلّ ذی کنز کنز حتّی یأتیه به فیستعین به علی عدوّه و هو قول اللّه عز و جل فی کتابه : < و الذین یکنزون الذّهب و الفضه و لا ینفقون ها فی سبیل اللّه فبشّرهم بعذاب ألیم > ;

. .. هنگامی که قائم ما قیام کند بر هر صاحب کنزی، کنزش را ممنوع می کند تا اینکه آن را بیاورد و حضرت، به وسیله آن بر ضد دشمن خود کمک بگیرد و این سخن خدا در کتاب اوست که فرمود: کسانی را

که زر و سیم گنجینه می کنند و آن را در راه خدا انفاق نمی کنند، به عذاب دردناکی بشارت ده ... >.

عقیده به جاودانگی با ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۳ - ۱

۱ - شیفتگان ثروت ، بقای خود را در گرو انباشتن آن دانسته و آن را نشانه جاودانگی می نمایانند .

یحسب أنّ ماله أخلده

جمله <یحسب. ..> استعاره است; یعنی، زراندوزان مانند کسی عمل می کنند که خود را جاودان می دانند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۴ - ۱

۱ - مؤثر دانستن ثروت ، در جاودانگی و رهایی از نابودی و مرگ ، پنداری نادرست و ناروا است .

أخلده . کلّا

حرف <کلّا>، مخاطب را از پذیرش گفتارهای بیان شده در جملات پیش، بازمی دارد.

عوامل ازدیاد ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۲ - مؤمنون - ۲۳ - ۴ - ۵

۵ - پرداخت زکات ، مایه رشد سرمایه و ازدیاد ثروت

و الذین هم للزکوه فعلون

<زکات> از مصدر <زُکُوّ> مشتق است. <زکو> هم به معنای نمو و ازدیاد می آید و هم به معنای پاکی و طهارت. بنابراین می توان گفت: انفاق مال، بدان جهت که مایه رشد و ازدیاد سرمایه است و یا طهارت جان و سلامت نفس انفاق کننده را در پی دارد، زکات نامیده شده است.

عوامل محرومیت از ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - قلم - ۶۸ - ۲۷ - ۳

۳ - بخل و محروم کردن بینوایان از اموال خویش ،

از عوامل زوال نعمت و محرومیت صاحبان ثروت و مکنت

أن لایدخلنّها الیوم علیکم مسکین . .. بل نحن محرومون

فرجام ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۴ - ۱۴

۱۴ زراندوزان ، اهل جهنمند .

فبشرهم بعذاب ألیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۰ - ۸

۸ - خداوند ، در تأکید بر تفاوت فرجام انفاق گران با تقوا و بخیلان زراندوز ، به سیطره شب و جلوه روز و به ذات خویش ، سوگند یاد کرده است .

و الّیل . .. إنّ سعیکم لشتّی . فأمّا من أعطی ... للیسری . و أمّا من بخل ... فسنی

فرجام سخت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۰ - ۱

۱ - خداوند ، بخیلان و زراندوزانی را که تکذیب گر پاداش های الهی اند ، به آینده ای سخت دچار و راه گرفتاری به آن را برایشان هموار می سازد .

فسنیسّره للعسری

تعبیر <آسان ساختن> در این آیه، لزوماً تعبیری استهزاآمیز نیست; زیرا می توان گفت: مراد مهیّا ساختن زمینه درافتادن به فرجام سخت است.

فرجام شوم ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۸ – ۱۳،۱۱،۱۰

۱۰ – زورمداران و زراندوزان ، دارای فرجامی شوم و ناخوشایند

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك . .. من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

۱۱ – سرانجام شوم زورمداران و زراندوزان تاریخ ، درس عبرتی است برای دیگران .

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك

من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أكثر جمعًا

۱۳ - نکوهش قارون از سوی خدا ، به خاطر درس نگرفتن از فرجام شوم زراندوزان پیش از خود

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

فریبندگی ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۵ - انعام - ۶ - ۹۴ - ۶

۶ مغرور شدن به داراییها و توهم برخورداری از شفاعت از سوی معبودهای خیالی از عوامل غفلت انسان و دوری او از واقعیتهاست.

و ترکتم ما خولنکم وراء ظهورکم و ما نری معکم شفعاءکم الذین زعمتم

روی سخن آیه با مشرکان و حکایت حال آنان پس از مرگ است، جمله های <و ترکتم . .. > و <ما نری ... > بیان دو عامل عمده گمراهی و سوء عاقبت مشرکان است که یکی از آنها مغرور شدن به دنیا و دیگری توهم برخورداری از شفاعت از سوی معبودهای خویش است.

فلسفه ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۲ - ۴

۴ - ذخیره سازی ثروت برای پیشگیری از حوادث احتمالی زندگانی ، ناپسند و زمینه ساز ریشخند کردن و بدنام ساختن دیگران است .

ویل لکلّ همزه لمزه . الذی جمع مالاً و عدّده

جمله <عدّده>; یعنی، آن را ذخیره روزگار ساخت. (قاموس)

کافران و ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ – حاقه – ۶۹ – ۲۸ – ۴

۴ – تأسف و حسرت شدید کافران دوزخی ، از بهره مناسب نبردن از اموال و ثروت خویش و ذخیره نکردن آن

برای سعادت اخروی

ما أغنی عنّی مالیه

لحن و سیاق این آیه، می رساند که کافران این سخن را، از روی تأسف و حسرت به زبان می آورند.

کیفر ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۸ - ۳

۳ - آتش دوزخ ، کیفر زراندوزان کافر

و جمع فأوعی

کیفر ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۴ - ۱۲

۱۲ انباشتن و نهان کردن ثروت و محروم ساختن جامعه از منافع آن ، حرام و دارای عقوبتی است دردناك .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه و لا ینفقونها فی سبیل اللّه فبشرهم بعذاب ألیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۸ - ۴

۴ - زراندوزی ، از موجبات دوزخی شدن

و جمع فأوعی

گنجهای ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۵ - ۱،۲،۴

۱ دفینه های زراندوزان در قیامت وبال گردن و ابزاری برای شکنجه و عذاب آنان ، خواهد گشت .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

۲ گنجینه های ثروت اندوزان را ، جهت نقره داغ کردن آنان ، با آتش دوزخ خواهند گداخت .

یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

<احماء> مصدر <یحمی> یعنی چیزی را به شدت حرارت دادن و ضمیر مؤنث <علیها> به <الذهب> و <الفضه> برمی گردد البته به اعتبار دنانیر و دراهم و <یکوی> از ماده <کیّ> و کیّ به معنای چسباندن چیزی داغ

به عضو بدن است.

۴ سرزنش خداوند از زراندوزان در دوزخ ، همراه با شکنجه کردن آنان به وسیله اندوخته هایشان

هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

مبارزه با ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۶ – غافر – ۴۰ – ۲۴ – ۱۰

۱۰ – رسالت موسی ، دارای محتوایی ضد استکباری و مخالف منافع صاحبان زر و زور

ولقد أرسلنا موسی . .. إلی فرعون و همن و قرون فقالوا سحر کذّاب

اعزام موسی(ع) از سوی خداوند به سوی مستکبران و صاحبان زر و زور (مانند فرعون، هامان و قارون) و مخالفت شدید آنان با آن حضرت حاکی از مطلب یادشده است.

محدوده ثروت فرعون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۷ – زخرف – ۴۳ – ۵۱ – ۲

۲ – مباهات فرعون ، به قلمرو قدرت و میزان مکنت و دارایی خویش

و نادی فرعون فی قومه قال یقوم ألیس لی ملک مصر. .. أفلاتبصرون

محرومیت ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۹ – ۴

۴ – وجود زمینه محرومیت از پاداش های نیکوی الهی ، برای بخیلان و زراندوزان

و أمّا من بخل و استغنی . و کذّب بالحسنی

جمله <کذّب بالحسنی>، بخل و ثروت اندوزی را <تکذیب حسنی> نامیده است; یعنی، کسی که <حسنی> (فرجام نیک) را باور دارد، این دو راه را انتخاب نمی کند; زیرا در این صورت، خود را در معرض محرومیت از آن قرار داده است.

محمد(ص) و ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۲ - فرقان - ۲۵ - ۱۰ - ۱۰

۱۰

اعطای گنج و ثروت فراوان به پیامبر (ص) ، بر خلاف حکمت الهی و مصلحت او بود .

أو یلقی إلیه کنز أو تکون له جنّه . .. إن شاء جعل لک خیرًا من ذلک جنّت ... و یجع

خداوند در آیه شریفه، به انتظار کافران از پیامبر(ص) مبنی بر داشتن باغ های پرثمر پاسخ گفت; ولی نسبت به داشتن گنج و ثروت فراوان پاسخ نفرمود. از این نکته می توان استفاده کرد که داشتن گنج و ثروت بسیار بر خلاف حکمت الهی و مصلحت است و این امر، چنان روشن است که نیاز به پاسخ گویی ندارد.

ملاک ارزش ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۵ - فاطر - ۳۵ - ۱۵ - ۱۰

۱۰ - غنا و ثروت همراه با جود و بخشش ، شایسته ستایش و مدح است .

و اللّه هو الغنیّ الحمید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - مدثر - ۷۴ - ۱۲ - ۳

۳ - برخورداری از اموال و ثروت بدون ایمان و دین داری ، بی ارزش در نظام ارزشی قرآن

و جعلت له مالاً ممدودًا

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که آیه شریفه، درصدد محکوم کردن کسی است که از ثروت و اموال برخوردار بوده; ولی از ایمان بی بهره است و در مقابل دین، موضع مخالف گرفته است.

منابع ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۵ - ص - ۳۸ - ۳۷ - ۷

۷ - دریا ، یکی از منابع ثروت و قدرت

و الشیطین کلّ بنّاء و غوّاص

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است

که خداونـد، در پاسـخ به درخـواست سـلیمان(ع) مبنی بر داشـتن حکـومت مقتـدر، مسـأله به خـدمت درآوردن شـیاطین برای غواصی و استخراج منابع و ذخایر آن را مطرح ساخت.

منشأ ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۹ – حجر – ۱۵ – ۸۸ – ۸

۸– خداوند ، مالك و منشأ تمامی ثروت ها و متاع های انسان است .

لاتمدّنّ عینیک إلی ما متّعنا به أزوجًا منهم

خداونـد امکانـات و نعمتهایِ در دست بشـر را داده خود شـمرده است (متّعنا) و این بیانگر این حقیقت است که همه آنها منشـأ خدایی دارد.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۱ – طه – ۲۰ – ۱۳۱ – ۱۱

۱۱ – دارایی ها و امکانات دنیا ، همه از آنِ خداوند و عطای او است .

متّعنا

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۶ – ۷

۷ – مال و ثروت ، داده خدا و عطایی از جانب او

و ءاتینه من الکنوز

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۷ – ۱،۱۵

۱ – مال و ثروت ، داده خدا و عطایی از جانب او است .

و ابتغ فیما ءاتیک اللّه

۱۵ – مال و ثروت ، نمودی از احسان خداوند به انسان ها است .

و أحسن كما أحسن اللّه إليك

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۴ – روم – ۳۰ – ۲۸ – ۱۴

۱۴ – اموال و دارایی انسان ها ، روزی خدادادی است .

شركاء فی ما رزقنكم

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۵ – سبأ – ۳۴

۶ - توسعه اقتصادی برخورداران از مال و مکنت ، از ناحیه خداوند است و نباید آنان به خاطر برخورداری از آنها ، خود را برتر بدانند .

و قالوا نحن أکثر أمولاً و أولدًا . .. قل إنّ ربّی یبسط الرزق لمن یشاء و یقدر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۸ - نجم - ۵۳ - ۴۸ - ۱

۱ - خداوند ، تنها برآورنده نیاز ها و عطاکننده ثروت و مکنت به آدمیان

و أنّه هو أغنی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - مدثر - ۷۴ - ۱۲ - ۲

۲ - اموال و دارایی های بشر ، به قدرت و مشیت خداوند و از نعمت های او است .

و جعلت له مالاً ممدودًا

منشأ ثروت اشراف فرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - یونس - ۱۰ - ۸۸ - ۳،۶

۳ ثروت ها و زیور آلات فرعون و اطرافیان او ، از جانب خداوند و داده او بود .

ربنا إنک ءاتیت فرعون و ملأه زینه و أمولا فی الحیوه الدنیا

۶ بهره مندی فرعون و اطرافیان او از ثروت های خدادادی ، مقتضای ربوبیت الهی بود .

ربنا إنک ءاتیت فرعون و ملأه زینه و أمولا

منشأ ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۹ - ۴

۴ - زر اندوزی و انباشتن ثروت ، برخاسته از روح ناشکیبایی و آزمندی انسان

و جمع فأوعی . إنّ الإنسن خلق هلوعًا

جمله <إنّ االإنسان. ..>، می تواند در مقام تعلیل برای جمله قبلی (و جمع فأوعی) باشد. برداشت

یاد شده، براساس این نکته است.

منشأ ثروت فرعون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – یونس – ۱۰ – ۸۸ – ۳،۶

۳ ثروت ها و زیور آلات فرعون و اطرافیان او ، از جانب خداوند و داده او بود .

ربنا إنک ءاتیت فرعون و ملأه زینه و أمولا فی الحیوه الدنیا

۶ بهره مندی فرعون و اطرافیان او از ثروت های خدادادی ، مقتضای ربوبیت الهی بود .

ربنا إنک ءاتیت فرعون و ملأه زینه و أمولا

منشأ ثروت قارون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۸ – ۳،۴

۳ – قارون ، مدعی بهره مندی از دانش و خلاقیت ویژه برای تحصیل ثروت بود .

قال إنّما أُوتیته علی علم عندی

۴ – مؤثر دانستن دانش و ابتکار فردی در فزونی ثروت ، توجیه قارون برای ترک انفاق و احسان نکردن خود

إذ قال له قومه . .. و أحسن ... قال إنّما أُوتیته علی علم عندی

از این که قارون در پاسخ به توصیه قومش به انفاق و احسان، گفت: این ثروت ها، ناشی از دانش و ابتکار من است; می توان استفاده کرد که او با این پاسخ، درصدد توجیه کار خود (ترک احسان) برآمده بود.

منشأ ثروت محمد(ص)

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – ضحی – ۹۳ – ۸ – ۲

۲ – خداوند ، تنگدستی پیامبر (ص) را به ثروتمندی و بی نیازی از دیگران مبدّل ساخت .

فأغنی

<غِنی>، به معنای توانگر بودن (صحاح اللغه) و <غَناء> (بر وزن کلام) به معنای اکتفاکردن است (مصباح). فعل <أغنی> به دلیل

حذف متعلقات آن، می تواند هر دو معنا را برساند.

موانع ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – تکاثر – ۱۰۲ – ۴ – ۴

۴ – توجّه به ظهور حقایق در قیامت ، بازدارنده انسان از تلاش برای پیروزی بر حریفان ، در مسابقه ثروت و مقام

ألهیکم التکاثر . .. ثمّ کلّا سوف تعلمون

موانع ثروت طلبی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – فجر – ۸۹ – ۲۱ – ۱

۱ – خداوند ، بازدارنده انسان از عشقورزی به ثروت و تصاحب حق دیگران و بی توجّهی به نیازمندان و یتیمان

بل لاتکرمون الیتیم . و لاتحضّون ... و تأکلون ... و تحبّون ... کلّا

حرف <کلّا>، برای ردع و بازداشتن مخاطب از اموری است که پیش از آن مطرح بوده است.

موانع علاقه به ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – عادیات – ۱۰۰ – ۱۰ – ۴

۴ – توجّه به برملا شدن خصلت ها و علاقه ها در قیامت ، بازدارنده انسان از خوی ناسپاسی ، بخل و دل بستگی به ثروت

لکنود . .. أفلایعلم إذا ... و حصّل ما فی الصدور

موسی(ع) و ثروت اشراف فرعون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – یونس – ۱۰ – ۸۸ – ۱۰،۱۱

۱۰ موسی (ع) در دعای خود ، نابودی کامل ثروت های فرعون و اطرافیانش را از خداوند خواستار گردید .

ربنا اطمس علی أمولهم

گاهی <طموس> به چیزی نسبت داده می شود و از آن فساد، تباهی و نابودی خود آن شیء اراده می شود; مانند طموس قلب، یعنی

فساد و تباهی قلب; طموس طریق، یعنی خراب شدن و از بین رفتن راه و گاهی از آن تباهی آثار و لوازم شیء اراده می شود; مانند طموس نجم، یعنی زوال نور آن; طموس چشم، یعنی محور نور آن. برداشت فوق مبتنی بر استعمال اول است.

۱۱ موسی (ع) در دعای خود ، برای جلوگیری از گمراه شدن مردم ، از خداوند درخواست کرد تا جاذبه های اموال فرعون و اطرافیانش را (در چشم و دل مردم) دگرگون نماید .

ربنا لیضلوا عن سبیلک ربنا اطمس علی أمولهم

موسی(ع) و ثروت فرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - یونس - ۱۰ - ۸۸ - ۱۰،۱۱

۱۰ موسی (ع) در دعای خود ، نابودی کامل ثروت های فرعون و اطرافیانش را از خداوند خواستار گردید .

ربنا اطمس علی أمولهم

گاهی <طموس> به چیزی نسبت داده می شود و از آن فساد، تباهی و نابودی خود آن شیء اراده می شود; مانند طموس قلب، یعنی فساد و تباهی قلب; طموس طریق، یعنی خراب شدن و از بین رفتن راه و گاهی از آن تباهی آثار و لوازم شیء اراده می شود; مانند طموس نجم، یعنی زوال نور آن; طموس چشم، یعنی محور نور آن. برداشت فوق مبتنی بر استعمال اول است.

۱۱ موسی (ع) در دعای خود ، برای جلوگیری از گمراه شدن مردم ، از خداوند درخواست کرد تا جاذبه های اموال فرعون و اطرافیانش را (در چشم و دل مردم) دگرگون نماید .

ربنا لیضلوا عن سبیلک ربنا اطمس علی أمولهم

نابودی ثروت باغدار

متکبر

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – کهف – ۱۸ – ۴۲ – ۳

۳– امید و آرزوی مرد مؤمن ، با زوال امکانات ثروت مند مغرور ، تحقق یافت .

فعسی ربّی أن . .. و اُحیط بثمره

نابودی ثروت کافران

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – قلم – ۶۸ – ۱۷ – ۳

۳ – ثروت و مکنت کافران تکذیب گر ، در معرض نابودی با عذاب الهی

إنّا بلونهم کما بلونا أصحب الجنّه

ناپسندی ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – مدثر – ۷۴ – ۱۵ – ۳

۳ – طمعورزی و افزون خواهی در به چنگ آوردن ثروت و قدرت بیشتر ، خصلتی ناپسند و محکوم است .

ثمّ یطمع أن أزید

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که این دسته از آیات که درباره افراد کافر و دین ستیزی همچون ولیدبن مغیره است درصدد بیان خصلت های زشت آنان و محکوم کردن آنها است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۲ – ۱،۴

۱ – انباشتن مال و ابراز علاقه به ثروت با شمارش مکرر آن ، ناپسند و زمینه ساز گرفتاری به عذاب الهی است .

ویل لکلّ . .. الذی جمع مالاً و عدّده

<عدّده> یا از ریشه <عدّ> (شمردن) است و یا از ریشه <عدّه> (مال و اسلحه ای که برای حوادث روزگار ذخیره می شود). برداشت یاد شده، ناظر به معنای اول است.

۴ - ذخیره سازی ثروت برای پیشگیری از حوادث احتمالی زندگانی ، ناپسند و زمینه ساز ریشخند کردن

و بدنام ساختن دیگران است .

ویل لکلّ همزه لمزه . الذی جمع مالاً و عدّده

جمله <عدّده>; یعنی، آن را ذخیره روزگار ساخت. (قاموس)

نعمت ثروت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۵ - ص - ۳۸ - ۳۹ - ۷

۷ - قدرت ، مکنت و ثروت در صورت بودن در مسیر الهی ، عطیه خداوندی است .

و هب لی ملکًا . .. هذا عطاؤنا فامنن أو أمسک بغیر حساب

از تعبیر <عطاؤنا> درباره قدرت سیاسی و مکنت و ثروت سلیمان(ع) که در مسیر رسالت الهی قرار داشت برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - مدثر - ۷۴ - ۱۲ - ۲

۲ - اموال و دارایی های بشر ، به قدرت و مشیت خداوند و از نعمت های او است .

و جعلت له مالاً ممدودًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - ضحی - ۹۳ - ۱۱ - ۳

۳ - برخورداری از جای امن ، هدایت و ثروت ، نعمت های الهی و سزاوار بازگو کردن برای دیگران است .

فاوی . .. فهدی ... فأغنی ... و أمّا بنعمه ربّک فحدّث

نفی ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۲۵ - ۵

۵ - تعدیل اقتصادی به نفع سائلان و محرومان جامعه و مخالفت با زراندوزی ، سیاست اقتصادی اسلام

و جمع فأوعی . .. إلاّ المصلّین ... و الذین فی أمولهم حقّ معلوم . للسائل و المحرو

دو آیه مورد بحث که در توصیف مؤمنان است در مقابل جمله <و جمع

فأوعی> که در وصف کافران توانگر بود قرار دارد. از مجموع این توصیف ها، می توان به مطلب یاد شده پی برد.

نقش ثروت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۳ – نساء – ۴ – ۵ – ۹

۹ ثروت ها و اموال ، وسیله برپایی و قوام جامعه

اموالکم الّتی جعل اللّه لکم قیاماً

کلمه <قیاماً>، به معنی برپادارنده است. (لسان العرب).

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۸۵ – ۲

۲ برخورداری انسان از مال و اولاد فراوان ، نشانه سعادتمندی و محبوبیت وی نزد خدا نیست .

و لاتعجبک أمولهم و أولدهم

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – کهف – ۱۸ – ۳۶ – ۴،۱۱

۴– مال و ثروت و سطح معیشت انسان ، از زمینه های شکل گیری اخلاق و جهان بینی او است .

أنا أکثر منک مالاً . .. و هو ظالم لنفسه قال ما أظنّ أن تبید هذه أبدًا . و ما أظن

از مرد ثروت منـد، دو گونه برخورد در آیات نقل گردیـده است: ۱ در مسائـل اخلاـقی، به تفاخر (أنا أکثر منک مالًا) پرداخته است. ۲ در مسائل اعتقادی درباره قیامت اظهار تردیـد کرده است. بیان ورود مرد ثروت مند به باغ خویش و غرور و سـرمستی او از دیدن آن همه نعمت، گویای نقش تموّل در پدیدار شدن آن عقاید و برخوردها است.

۱۱– در بینش دنیاگرایان ، ثروت مندی ، نشانه محبوبیّت بیشتر انسان نزد خداوند است .

ولئن رُددتُّ إلی ربّی لأجدنّ خیرًا منها منقلبًا

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

- قصص - ۲۸ - ۷۷ - ۳

۳ - مال و ثروت ، وسیله دستیابی به سعادت اخروی است .

و ابتغ فیما ءاتیک اللّه الدار الأخره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۵ - سبأ - ۳۴ - ۳۵ - ۱

۱ - مترفان ، دارایی بیشتر و اولاد زیادتر را ملاک برتری و ارزش می دانند .

قال مترفوها . .. و قالوا نحن أکثر أمولاً و أولدًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۵ - سبأ - ۳۴ - ۳۷ - ۱۲

۱۲ - < عن أبی بصیر قال : ذکرنا عند أبی جعفر (ع) من الأغنیاء من الشیعه فکأنّه کره ما سمع فیهم قال : یا أبامحمد إذا کان المؤمن غنیًّا و صولاً ـ له معروف إلی أصحابه أعطاه اللّه أجر ما ینفق فی البرّ ، أجره مرّتین ضعفین لأنّ اللّه تعالی یقول فی کتابه < و ما أموالکم و لا أولادکم بالّتی تقرّبکم عندنا زلفی إلاّ من آمن و عمل صالحاً فأُولئک لهم جزاء الضعف بما عملوا و هم فی الغرفات آمنون > ;

از ابی بصیر روایت شده که نزد امام باقر(ع) صحبت از [بدگویی] اغنیای شیعه شد و گویا امام(ع) از شنیدن سخنان ما ناخشنود گردید و فرمود: ای ابامحمد! (کنیه ابوبصیر) آن گاه که مؤمن ثروتمند و اهل صله رحم باشد و نیکی به یاران کند، خداوند پاداش آنچه را که در نیکی انفاق نموده است، دو برابر عطا نماید; چون خداوند تبارک و تعالی در قرآنش می فرماید: (و ما أموالکم و لا أولادکم بالتی. ..)>.

جلد - نام سوره - سوره - آیه -

فیش

۱۷ – زخرف – ۴۳ – ۲۳ – ۱۴

۱۴ – تأثیر اقتدار مادی انسان ، در جهت گیری های فکری و اعتقادی وی

إلاّ قال مترفوها

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – قلم – ۶۸ – ۱۸ – ۴

۴ – ثروت و مکنت ، عرصه آزمون الهی

إنّا بلونهم کما بلونا أصحب الجنّه . .. و لایستثنون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۱ – ۱۱

۱۱ – ثروت و قدرت ، خود به خود ، ناپسند نیست ; بلکه می توان آن را در جهت سعادت و بهروزی انسان به کار برد .

و اتّبعوا من لم یزده ماله و ولده إلاّ خسارًا

برداشت یاد شده با توجه به آمدن تعبیر <خسارت> درباره مال و فرزندان بسیار است; زیرا خسارت در جایی به کار می رود که توقع سودهی از آنجا می رود (مانند خسارت تاجر و کاسب).

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – عبس – ۸۰ – ۵ – ۳

۳ – ثروت و امکانات مادی ، زمینه ساز بازماندن از تلاش برای درک معارف الهی و غافل سازنده انسان از عاقبت خویش *

أمّا من استغنی

مراد از <استغناء> ممکن است داشتن مال و ثروت باشد. در این صورت به قرینه <جاءک یسعی و هو یخشی> در توصیف جبهه مقابل می توان گفت ثروتمندان در معرض ترک حضور در مجالس دینی و خودداری از تلاش برای آموختن دین و دچار محرومیت از خشیت هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - تکویر - ۸۱ - ۴ - ۴

۴ -

ثروت ها ، هر چند گران بها و نفیس باشند ، در برطرف ساختن خطر ها و اضطراب انسان از حوادث آغازین قیامت ، هیچ گونه کارآیی نخواهند داشت .

و إذا العشار عطّلت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۱۵ - ۱۰

۱۰ - خودپسندی و احساس شرافت مندی بر اثر ثروت ، حالتی نکوهیده و ناشایست است .

فیقول ربّی أکرمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۱۷ - ۸

۸ - راه دستیابی به عزّت و گران قدری در پیشگاه خداوند ، گرامی داشتن یتیمان است ; نه برخورداری از رفاه و ثروت .

و نعّمه فیقول ربّی أکرمن . .. کلّا بل لاتکرمون الیتیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۱۸ - ۸

۸ - راه رسیدن به عزّت و شرافت در پیشگاه خداوند ، احسان به مسکینان و تشویق دیگران به آن است ; نه افزایش ثروت و رفاه .

ربّی أکرمن . .. کلّا بل ... و لاتحضّون علی طعام المسکین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۲۳ - ۸

۸ - مال دوستان و حرام خواران ، در آخرت به ارزش حقیقی ثروت و لزوم مصرف آن در اطعام گرسنگان و فواید بزرگداشت یتیمان ، پی خواهند برد .

لاتکرمون . .. و لاتحضّون ... تأکلون ... تحبّون ... کلّا ... یومئذ یتذکّر الإنس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - مسد - ۱۱۱ - ۲ - ۶

۶ - ثروت و مقام

، نمی تواند مانع تحقق نفرین خداوند باشد و عذاب او را دفع کند .

ما أغنی عنه ماله و ما کسب

به قرینه آیه بعد، جمله <ما أغنی . ..> به دفع آتش جهنم نیز نظر دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - مسد - ۱۱۱ - ۳ - ۴

۴ - ثروت و مقام ، مانع گرفتاری به شعله های آتش جهنم نیست .

ما أغنی عنه ماله و ما کسب . سیصلی نارًا ذات لهب

نقش ثروت اندوزی ابو لهب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - مسد - ۱۱۱ - ۲ - ۳

۳ - ثروت ابولهب و جاه و مقامی که کسب کرده بود ، او را از گرفتاری به هلاکت و ناکامی در تلاش هایش ، رهایی نبخشید .

تبّت یدا أبی لهب و تبّ . ما أغنی عنه ماله و ما کسب

<أغنی عنه>; یعنی، منصرف ساخت و بازگرداند از او (برگرفته از نهایه ابن اثیر). به قرینه آیه قبل و بعد، مراد بازداشتن از هلاکت و آتش جهنم است.

نقش ثروت کافران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - قلم - ۶۸ - ۱۴ - ۲

۲ - در اختیار گرفتن ثروت و نیروی انسانی کافران حق ناپذیر ، نمی تواند مجوز عدول مبلغان و رهبران جامعه اسلامی از مواضع عقیدتی خویش و سازش و مسامحه با آنان باشد .

و لاتطع . ..أن کان ذا مال و بنین

تردیـدی نیست که اجـابت خواسـته هـای کـافران و یـا سـازش با آنان از سوی رهبران جامعه اسـلامی، به جهت طمع شخصـی نیست; بلکه برای در اختیار گرفتن ثروت

و نیروی انسانی کافران و صرف آنها در جهت مصالح و منافع مسلمین است; ولی چون این کار به قیمت عدول از مواضع اعتقادی و یا سازش با کافران است، جایز نمی باشد.

هشدار به ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۷ – جاثیه – ۴۵ – ۱۰ – ۸

۸ – تنهایی و بی پناهی در قیامت ، هشداری به مال اندوزان و قدرت مداران

و لایغنی عنهم ما کسبوا شیًا و لا ما اتّخذوا من دون اللّه أولیاء

هلاکت ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۸ – ۶،۷

۶ – تاریخ بشر ، شاهد عذاب و هلاکت جوامعی قدرتمندتر و زراندوزتر از قارون بوده است .

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلک من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

۷ – تعلق اراده الهی بر نابودسازی جوامع قدرت طلب و زراندوز پیش از قارون ، با خشم و قهر خود

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلک من قبله من القرون. ..و لایسئل عن ذنوبهم المجرمون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۷ – محمد – ۴۷ – ۳۸ – ۱۳

۱۳– گروه های ثروت اندوز و بی توجه به احتیاج نیازمندان ، در معرض نابودی و جایگزین شدن گروه های دیگر به جای ایشان

و إن تتولّوا یستبدل قومًا غیرکم

ثروت اندوزان

{ثروت اندوزان}

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۸ – ۱

۱ – دسته ای از مردم ، از صرف اموال خود در موارد لازم ، بخل ورزیده و همواره درصدد

ثروت اندوزی و غنی ساختن خویش اند .

و أمّا من بخل و استغنی

<بخل>; یعنی، دور نگه داشتن اندوخته ها، از مصارفی که منع آنها از آن شایسته نیست (مفردات).

آثار تکذیبگری ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۳ - ۴

۴ - خداوند ، بی نیاز از انفاق ، تقوا و ایمانِ مردم و مصون از آسیب بخلورزی و تکذیب گریِ ثروت اندوزان *

فأمّا من أعطی . .. و أمّا من بخل ... و إنّ لنا للأخره و الأُولی

ابزار عذاب ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۵ - ۱،۲،۳،۴،۵

۱ دفینه های زراندوزان در قیامت وبال گردن و ابزاری برای شکنجه و عذاب آنان ، خواهد گشت .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

۲ گنجینه های ثروت اندوزان را ، جهت نقره داغ کردن آنان ، با آتش دوزخ خواهند گداخت .

یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

<احماء> مصدر <یحمی> یعنی چیزی را به شدت حرارت دادن و ضمیر مؤنث <علیها> به <الذهب> و <الفضه> برمی گردد البته به اعتبار دنانیر و دراهم و <یکوی> از ماده <کیّ> و کیّ به معنای چسباندن چیزی داغ به عضو بدن است.

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

۴ سرزنش خداوند از زراندوزان در دوزخ ، همراه با شکنجه کردن

آنان به وسیله اندوخته هایشان

هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

۵ طلا ها و نقره های گداخته شده در آتش دوزخ ، تجسمی از گنجینه شدن آنها در دنیا توسط کنزاندوزان

الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها ... هذا ما کنزتم لأنفسکم

افساد ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۷ – ۲۵

۲۵ – زراندوزان انحصارطلب ، عناصری مفسد و تباهی آفرین

و لاتبغ الفساد فی الأرض

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۸ – ۱۴

۱۴ – زراندوزان قارون صفت ، عناصری مجرم و تبه کاراند .

قال إنّما أُوتیته علی علم عندی. .. و لایسئل عن ذنوبهم المجرمون

امام مهدی(ع) و ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۴ – ۱۶

۱۶ معاذ بن کثیر گوید : از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود : < . . . إذا قام قائمنا حرّم علی کلّ ذی کنز کنز حتّی یأتیه به فیستعین به علی عدوّه و هو قول اللّه عز و جل فی کتابه : < و الذین یکنزون الذّهب و الفضه و لا ینفقون ها فی سبیل اللّه فبشّرهم بعذاب ألیم > ;

. .. هنگامی که قائم ما قیام کند بر هر صاحب کنزی، کنزش را ممنوع می کند تا اینکه آن را بیاورد و حضرت، به وسیله آن بر ضد دشمن خود کمک بگیرد و این سخن خدا در کتاب اوست که فرمود: کسانی را که زر و سیم گنجینه

می کنند و آن را در راه خدا انفاق نمی کنند، به عذاب دردناکی بشارت ده ... >.

انحصارطلبی ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۷ - ۲۵

۲۵ - زراندوزان انحصارطلب ، عناصری مفسد و تباهی آفرین

و لاتبغ الفساد فی الأرض

بی تأثیری ثروت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۱ - ۱

۱ - ثروت بخیلان و زراندوزان ، هنگام سقوط و هلاکتشان ، کارساز نبوده و خطری را برطرف نمی سازد .

و ما یغنی عنه ماله إذا تردّی

<أغنی عنه>; یعنی، او را کافی بود (مفردات راغب) و <أغن عنی شَرَّک>; یعنی، شرّ خود را برگردان و بازدار (نهایه ابن اثیر). براساس این دو معنا جمله <ما یغنی عنه ماله>; یعنی، ثروتش او را بی نیاز نمی سازد و از او [خطری را] باز نمی دارد. <تردّی> به معنای در معرض هلاکت قرار گرفتن است (مفردات راغب) و فعل <تردّی>; یعنی، سقوط کرد. (قاموس)

بینش ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۳ - ۱

۱ - شیفتگان ثروت ، بقای خود را در گرو انباشتن آن دانسته و آن را نشانه جاودانگی می نمایانند .

یحسب أنّ ماله أخلده

جمله <یحسب. ..> استعاره است; یعنی، زراندوزان مانند کسی عمل می کنند که خود را جاودان می دانند.

تجزیه بدن ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۶ – ۳

۳ – خداوند ، مالك و صاحب اختیار آتشی است که

در قیامت ، زراندوزان غیبت کننده و عیب جو را درهم می شکند .

و ما أدریک ما الحطمه . نار اللّه

<نار اللّه>، خبر است برای ضمیر محذوف که به <الحطمه> برمی گردد.

توصیه به ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - علق - ۹۶ - ۱۱ - ۹

۹ - دست کشیدن از منع نمازگزاران و روی آوردن به هدایت ، توصیه خداوند به طغیان گران ثروت اندوز

لیطغی . أن رءاه استغنی ... الذی ینهی . عبدًا إذا صلّی . أرءیت إن کان علی الهدی

جمله <کان علی الهدی> ممکن است مربوط به <الذی ینهی> باشد; در این صورت مفاد آیه شریفه این است که: به من خبر ده کسی که نمازگزار را نهی می کند، اگر خود بر طریق هدایت قرار گرفته بود [آیا بهتر نبود؟]

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - علق - ۹۶ - ۱۲ - ۱۰

۱۰ - نهی نکردن مردم از نماز و ترغیب کردن آنان به تقوا ، توصیه خداوند به طغیان گران ثروت اندوز

لیطغی . أن رءاه استغنی ... الذی ینهی . عبدًا إذا صلّی ... أو أمر بالتّقوی

جمله <أمر بالتقوی> ممکن است مربوط به <الذی ینهی> باشد. در این صورت مفاد آیه شریفه این خواهد بود که: به من خبر ده کسی که نمازگزار را نهی می کند، اگر [به جای آن]مردم را به تقوا امر کند [آیا برایش بهتر نیست؟]

ثروت اندوزان در جهنم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۵ - ۲،۳،۴،۵

۲ گنجینه های ثروت اندوزان را ،

جهت نقره داغ کردن آنان ، با آتش دوزخ خواهند گداخت .

یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

<احماء> مصدر <یحمی> یعنی چیزی را به شدت حرارت دادن و ضمیر مؤنث <علیها> به <الذهب> و <الفضه> برمی گردد البته به اعتبار دنانیر و دراهم و <یکوی> از ماده <کیّ> و کیّ به معنای چسباندن چیزی داغ به عضو بدن است.

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

۴ سرزنش خداوند از زراندوزان در دوزخ ، همراه با شکنجه کردن آنان به وسیله اندوخته هایشان

هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

۵ طلا ها و نقره های گداخته شده در آتش دوزخ ، تجسمی از گنجینه شدن آنها در دنیا توسط کنزاندوزان

الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها ... هذا ما کنزتم لأنفسکم

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۴ – ۳

۳ – عیب جویان ، غیبت کنندگان ، سخن چینان ، بدگویان ، تمسخرکنندگان مردم و زراندوزان ، در آتش جهنم افکنده خواهند شد .

لینبذنّ فی الحطمه

آیات بعد، بیانگر آن است که مراد از <حطمه>، آتش جهنم است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۶ – ۳

۳ – خداوند ، مالک و صاحب اختیار آتشی است که در قیامت ، زراندوزان غیبت کننده و عیب جو را درهم می شکند .

و ما أدریک ما الحطمه . نار اللّه

<نار اللّه>، خبر

است برای ضمیر محذوف که به <الحطمه> برمی گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۸ - ۲

۲ - آتش جهنم ، جاودان و گرفتاری زراندوزان استهزاگر در آن ، همیشگی است .

إنّها علیهم مؤصده

ثروت اندوزان در قیامت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۵ - ۱

۱ دفینه های زراندوزان در قیامت وبال گردن و ابزاری برای شکنجه و عذاب آنان ، خواهد گشت .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

حتمیت هلاکت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۱ - ۱

۱ - ثروت بخیلان و زراندوزان ، هنگام سقوط و هلاکتشان ، کارساز نبوده و خطری را برطرف نمی سازد .

و ما یغنی عنه ماله إذا تردّی

<أغنی عنه>؛ یعنی، او را کافی بود (مفردات راغب) و <أغن عنی شَرَّك>؛ یعنی، شرّ خود را برگردان و بازدار (نهایه ابن اثیر). براساس این دو معنا جمله <ما یغنی عنه ماله>؛ یعنی، ثروتش او را بی نیاز نمی سازد و از او [خطری را] باز نمی دارد. <تردّی> به معنای در معرض هلاکت قرار گرفتن است (مفردات راغب) و فعل <تردّی>؛ یعنی، سقوط کرد. (قاموس)

دعوت از ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۸ - ۱

۱ – آتش دوزخ ، مجرمان و ثروت اندوزان را به سوی خود فرامی خواند .

تدعوا من . .. و جمع فأوعى

<وعاء> (ماده <أوعى>)

به معنای ظرف است و مقصود از <جمع فأوعی> اندوختن و ذخیره کردن مال و ثروت است.

ذلت ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۴ – ۷

۷ – غیبت کنندگان ، عیب جویان و زراندوزان ، مردمی خوار و بی ارزش در پیشگاه خداوند

همزه لمزه . الذی جمع مالاً ... لینبذنّ

<نَبْذ>، به معنای افکندن و دور انداختن چیزی، بر اثر بی اعتنایی به آن است. (مفردات)

سرزنش ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۵ – ۴

۴ سرزنش خداوند از زراندوزان در دوزخ ، همراه با شکنجه کردن آنان به وسیله اندوخته هایشان

هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

سوزاندن پشت ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۵ – ۳

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

سوزاندن پهلوی ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۵ – ۳

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم

سوزاندن پیشانی ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۵ - ۳

۳ پیشانی ، پهلو و پشت کنزاندوزان را در دوزخ

با طلا ها و نقره های گداخته ، داغ خواهند کرد .

فی نار جهنم فتکوی بها جباهم و جنوبهم و ظهورهم

عبرت از فرجام ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۸ - ۱۱

۱۱ - سرانجام شوم زورمداران و زراندوزان تاریخ ، درس عبرتی است برای دیگران .

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

عذاب ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۴ - ۱۰،۱۶

۱۰ آنان که طلا و نقره می اندوزند و از انفاق آن در راه خدا ، امتناع میورزند ، مستحق عذابی دردناکند .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه و لا ینفقونها فی سبیل اللّه فبشرهم بعذاب ألیم

۱۶ معاذ بن کثیر گوید : از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود : < . . . إذا قام قائمنا حرّم علی کلّ ذی کنز کنز حتّی یأتیه به فیستعین به علی عدوّه و هو قول اللّه عز و جل فی کتابه : < و الذین یکنزون الذّهب و الفضه و لا ینفقون ها فی سبیل اللّه فبشّرهم بعذاب ألیم > ;

. .. هنگامی که قائم ما قیام کند بر هر صاحب کنزی، کنزش را ممنوع می کند تا اینکه آن را بیاورد و حضرت، به وسیله آن بر ضد دشمن خود کمك بگیرد و این سخن خدا در کتاب اوست که فرمود: کسانی را که زر و سیم گنجینه می کنند و آن را در راه خدا انفاق نمی

کنند، به عذاب دردناکی بشارت ده ... >.

فرجام ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۴ - ۱۴

۱۴ زراندوزان ، اهل جهنمند .

فبشرهم بعذاب أليم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۰ - ۸

۸ - خداونـد ، در تأکید بر تفاوت فرجام انفاق گران با تقوا و بخیلان زراندوز ، به سیطره شب و جلوه روز و به ذات خویش ، سوگند یاد کرده است .

و الّیل . .. إنّ سعیکم لشتّی . فأمّا من أعطی ... للیسری . و أمّا من بخل ... فسنی

فرجام سخت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۰ - ۱

۱ - خداوند ، بخیلان و زراندوزانی را که تکذیب گر پاداش های الهی اند ، به آینده ای سخت دچار و راه گرفتاری به آن را برایشان هموار می سازد .

فسنیسّره للعسری

تعبیر <آسان ساختن> در این آیه، لزوماً تعبیری استهزاآمیز نیست; زیرا می توان گفت: مراد مهیّا ساختن زمینه درافتادن به فرجام سخت است.

فرجام شوم ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۸ – ۱۳،۱۱،۱۰

۱۰ – زورمداران و زراندوزان ، دارای فرجامی شوم و ناخوشایند

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك . .. من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

۱۱ – سرانجام شوم زورمداران و زراندوزان تاریخ ، درس عبرتی است برای دیگران .

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أکثر

جمعًا

۱۳ – نکوهش قارون از سوی خدا ، به خاطر درس نگرفتن از فرجام شوم زراندوزان پیش از خود

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أكثر جمعًا

کیفر ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – معارج – ۷۰ – ۱۸ – ۳

۳ – آتش دوزخ ، کیفر زراندوزان کافر

و جمع فأوعی

گنجهای ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۵ – ۱،۲،۴

۱ دفینه های زراندوزان در قیامت وبال گردن و ابزاری برای شکنجه و عذاب آنان ، خواهد گشت .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

۲ گنجینه های ثروت اندوزان را ، جهت نقره داغ کردن آنان ، با آتش دوزخ خواهند گداخت .

یوم یحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جباههم

<احماء> مصدر <یحمی> یعنی چیزی را به شدت حرارت دادن و ضمیر مؤنث <علیها> به <الذهب> و <الفضه> برمی گردد البته به اعتبار دنانیر و دراهم و <یکوی> از ماده <کیّ> و کیّ به معنای چسباندن چیزی داغ به عضو بدن است.

۴ سرزنش خداوند از زراندوزان در دوزخ ، همراه با شکنجه کردن آنان به وسیله اندوخته هایشان

هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون

مبارزه با ثروت اندوزان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۶ – غافر – ۴۰ – ۲۴ – ۱۰

۱۰ – رسالت موسی ، دارای محتوایی ضد استکباری و مخالف منافع صاحبان زر و زور

ولقد أرسلنا موسی . .. إلی فرعون و

همن و قرون فقالوا سحر کذّاب

اعزام موسی(ع) از سوی خداوند به سوی مستکبران و صاحبان زر و زور (مانند فرعون، هامان و قارون) و مخالفت شدید آنان با آن حضرت حاکی از مطلب یادشده است.

محرومیت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۹ - ۴

۴ - وجود زمینه محرومیت از پاداش های نیکوی الهی ، برای بخیلان و زراندوزان

و أمّا من بخل و استغنی . و کذّب بالحسنی

جمله <کذّب بالحسنی>، بخل و ثروت اندوزی را <تکذیب حسنی> نامیده است; یعنی، کسی که <حسنی> (فرجام نیک) را باور دارد، این دو راه را انتخاب نمی کند; زیرا در این صورت، خود را در معرض محرومیت از آن قرار داده است.

هشدار به ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۷ - جاثیه - ۴۵ - ۱۰ - ۸

۸ - تنهایی و بی پناهی در قیامت ، هشداری به مال اندوزان و قدرت مداران

و لایغنی عنهم ما کسبوا شیًا و لا ما اتّخذوا من دون اللّه أولیاء

هلاکت ثروت اندوزان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۸ - ۶،۷

۶ - تاریخ بشر ، شاهد عذاب و هلاکت جوامعی قدرتمندتر و زراندوزتر از قارون بوده است .

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلک من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

۷ - تعلق اراده الهی بر نابودسازی جوامع قدرت طلب و زراندوز پیش از قارون ، با خشم و قهر خود

أوَلم يعلم أنّ اللّه قد أهلك من قبله من القرون. ..و لايسئل عن ذنوبهم

المجرمون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۷ – محمد – ۴۷ – ۳۸ – ۱۳

۱۳– گروه های ثروت اندوز و بی توجه به احتیاج نیازمندان ، در معرض نابودی و جایگزین شدن گروه های دیگر به جای ایشان

و إن تتولّوا یستبدل قومًا غیرکم

ثروت اندوزی

آثار اجتماعی ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۷ – محمد – ۴۷ – ۳۸ – ۱۵

۱۵ نقش ثروت اندوزی و عدم انفاق ، در زوال جامعه و پیدایش تحولات ویرانگر اجتماعی *

تدعون لتنفقوا . .. و إن تتولّوا یستبدل قومًا غیرکم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که تعبیر <یستبدل قوماً غیرکم> اشاره به یکی از سنت های اجتماعی خداوند داشته باشد; زیرا امت های گرفتار در انحرافات اقتصادی، از درون پوسیده و یا به وسیله ملتی دیگر مقهور می شوند.

آثار اجتناب از ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۵ – ۴

۴ – انفاق ، پرهیز از ثروت اندوزی ، تزکیه خواهی ، سخاوت مندی و اخلاص ، از نشانه های تقواپیشگی است .

أعطی و اتّقی

فعل <اتّقی> در مقابل فعل <استغنی> (در آیات بعد)، قرار گرفته و نقطه مقابل استغنا (ثروت اندوزی) را <تقوا> نامیده است. از طرف دیگر عطف <اتّقی> بر <أعطی> که با عطف تفسیری یا سبب بر مسبب و یا عکس آن سازگار است انفاق

را نشانه تقوا قرار داده است. آیات آخر سوره که از عنوان <من أعطی و اتّقی> با نامی دیگر (الأتقی . الذی یؤتی ماله یتزکّی ...) یاد کرده مصادیق دیگر تقوا

را بر شمرده است.

آثار ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۷ – ۲۱

۲۱ – زراندوزی و انباشتگی ثروت در دست افراد ، از زمینه های پیدایش فساد و تباهی در جامعه

و لاتبغ الفساد فی الأرض

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۸ – ۹

۹ – قدرت طلبی و زراندوزی ، از موجبات هلاکت و بدفرجامی

أوَلم یعلم أنّ اللّه قد أهلك . .. من هو أشدّ منه قوّه و أکثر جمعًا

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – بلد – ۹۰ – ۵ – ۸

۸ – فریفته شدن به ثروت و قدرت ، زمینه ساز انکار معاد

أیحسب أن لن یقدر علیه أحد

مفاد آیه شریفه، ممکن است این باشد که فرد قدرتمند، نباید گمان کند که کسی قادر بر زنده ساختن و محاسبه و عذاب او نیست. هم چنین به قرینه آیه بعد، فرد ثروتمند را از فریفته شدن به ثروت خویش و پندار رهایی از حساب و نظارت خداوند، برحذر داشته شده است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۱۱ – ۲

۲ – بخلورزی ، و زراندوزی و تکذیب وعده های خداوند ، زمینه ساز سقوط و هلاکت

و أمّا من بخل . .. إذا تردّی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - لیل - ۹۲ - ۱۴ - ۳

۳ - بخل و ثروت اندوزیِ حاصل از آن و تکذیب وعده های خداوند ، زمینه ساز گرفتاری به آتش برافروخته دوزخ

و أمّا من بخل

و استغنی . و کذّب ... فأنذرتکم نارًا تلظّی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۱۶ – ۳

۳ – بخل و ثروت اندوزی حاصل از آن و تکذیب پاداش های الهی ، زمینه ساز تکذیب حکم انفاق و خودداری از صرف مال در راه تزکیه نفس

و أمّا من بخل . .. الذی کذّب و تولّی

ارتباط این آیه با آیات پیشین، بیانگر اتحاد <من بخل. ..> با <الذی کذّب...> است و ارتباط آن با آیات بعد که از اعطای مال به قصد تزکیه سخن گفته است قرینه بر این است که علاوه بر تکذیبِ هدایت و انذار; تکذیب حکم انفاق نیز مراد است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – علق – ۹۶ – ۹ – ۵

۵ – خوی ثروت اندوزی و احساس بی نیازی ، زمینه ساز مخالفت با برگزاری نماز

أن رءاه استغنی . .. أرءیت الذی ینهی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – علق – ۹۶ – ۱۴ – ۷

۷ – حالت طغیان گری و ثروت اندوزی و احساس بی نیازی مطلق ، مایه بی پروا شدن انسان در برابر نظارت خداوند

لیطغی . أن رءاه استغنی ... ألم یعلم بأنّ اللّه یری

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – تکاثر – ۱۰۲ – ۱ – ۱

۱ – تلاش برای برتری یافتن بر دیگران در ثروت و منزلت ، مردم را به خود مشغول ساخته ، از اهداف مهم تر باز داشته است .

ألهیکم التکاثر

<الهاه کذا>; یعنی، او را مشغول ساخته و از امر مهم

تر باز داشت (مفردات). تکاثر، به معنای <مکاثره> است; یعنی، افزون تر بودن را ابزار غلبه بر دیگران قرار دادن (تاج العروس) و یا رقابت با یکدیگر در فراوانی مال و عزت. (مفردات)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۲ - ۲

۲ - ثروت اندوزی ، زمینه ساز تحقیر مردم و عیب جویی از آنان است .

ویل لکلّ همزه لمزه الذی جمع مالاً و عدّده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۳ - ۳،۴

۳ - ثروت ، زمینه ساز فراموشی مرگ و آخرت

یحسب أنّ ماله أخلده

۴ - انباشتن ثروت ، نشانه احساس کاذب جاودانگی است .

الذی جمع مالاً و عدّده . یحسب أنّ ماله أخلده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۴ - ۱

۱ - مؤثر دانستن ثروت ، در جاودانگی و رهایی از نابودی و مرگ ، پنداری نادرست و ناروا است .

أخلده . کلاّ

حرف <کلاّ>، مخاطب را از پذیرش گفتارهای بیان شده در جملات پیش، بازمی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۸ - ۳

۳ - غیبت ، عیب جویی و انباشتن ثروت ، زمینه محبوس ماندن در آتشی مسلّط و فراگیر در جهنم

إنّها علیهم مؤصده

حرف <علی> در <علیهم>، بر احاطه و سلطه دلالت دارد.

آثار ثروت اندوزی قارون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۷ - ۲۲

۲۲ - زراندوزی قارون و خودداری وی از پرداختن حقوق مالی ، باعث پیدایش فساد

و تباهی در میان بنی اسرائیل بود .

و لاتبغ الفساد فی الأرض

آثار علاقه به ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - علق - ۹۶ - ۷ - ۱

۱ - دل خوشی به ثروت زیاد ، مایه روی آوردن انسان به طغیان و شکستن حریم دیگران

أن رءاه استغنی

<أن رءاه. ..> به تقدیر لام تعلیل مفعول له و بیانگر سبب طغیان است.

اجتناب از ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۴ - ۲

۲ - لزوم پرهیز از زراندوزی ، سخن چینی و تمسخر مردم

همزه لمزه . الذی جمع مالاً ... کلّا

احکام ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۴ - ۱۲

۱۲ انباشتن و نهان کردن ثروت و محروم ساختن جامعه از منافع آن ، حرام و دارای عقوبتی است دردناک .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه و لا ینفقونها فی سبیل اللّه فبشرهم بعذاب ألیم

اهمیت اجتناب از ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ – علق – ۹۶ – ۱۲ – ۹

۹ – لزوم تقواپیشگی و ضرورت پرهیز از خوی طغیان گری و ثروت اندوزی

لیطغی . أن رءاه استغنی ... أو أمر بالتّقوی

متعلق <تقوا>، ممکن است طغیان و استغنا باشد که در آیات پیشین مطرح بود.

بی ارزشی ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – یونس – ۱۰ – ۵۸ – ۷

۷ < عن ابی حمزه عن ابی جعفر (ع) قال : قلت : <

قل بفضل اللّه و برحمته فبـذلک فليفرحوا هو خير مما يجمعون > فقال : الاقرار بنبوه محمد (ص) و الايتمام باميرالمؤمنين (ع) هو خير مما يجمع هؤلاء فى دنياهم ;

از ابوحمزه نقـل شـده كه گفت: [در حضور امـام باقر (ع) اين آيه را تلاوت كردم] < قل بفضل اللّه . ..> امام فرمود: اقرار به نبوت محمد (ص) و اقتدا به اميرالمؤمنين (ع) بهتر است از چيزهايى كه اينان در دنياى خود جمع مى كنند>.

تاريخ ثروت اندوزى

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۸ - ۵

۵ - قدرت طلبى و زراندوزى ، داراى ديرينه اى بسيار طولانى در تاريخ بشر

أوَلم يعلم أنّ اللّه قد أهلک من قبله من القرون من هو أشدّ منه قوّه و أكثر جمعًا

ثروت اندوزى جهنميان

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۸ - ۲

۲ - زراندوزى ، از ويژگى هاى مجرمان دوزخى

و جمع فأوعى

ثروت اندوزى قارون

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۷۷ - ۱۰

۱۰ - قارون ، فردى افزون طلب و ناراضى به سهم خويش بود .

و لاتنس نصيبک من الدنيا

ثروت اندوزى مسلمانان صدراسلام

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۸ – حدید – ۵۷ – ۱۰ – ۴

۴ – بروز روحیه ثروت اندوزی و کوتاهی در امر انفاق ، در میان مسلمانان صدراسلام پس از فتح مکه

و ما لکم ألّاتنفقوا فی سبیل اللّه

آیه شریفه چنان که از عبارت های آن استفاده می شود

پس از فتح مکه نازل شده است. توبیخ مسلمانان از سوی خداوند، به خاطر کوتاهی آنان در امر انفاق، نشان می دهد که آنان، پس از استقرار اسلام در جزیره العرب و آسوده خاطر شدن، گرفتار نوعی مال دوستی و ثروت اندوزی شدند.

ثروت اندوزی مشرکان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – اسراء – ۱۷ – ۱۰۰ – ۳

۳- مشرکان از ترس گرفتار شدن به فقر و فلاکت ، هر چند ثروت اختصاصی انبوه هم داشته باشند ، از آن انفاق نمی کنند .

قل لو أنتم تملکون خزائن رحمه ربّی إذًا لأمسکتم خشیه الإنفاق

حرمت ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۳۴ – ۹،۲۲

۹ حرمت ثروت اندوزی و انفاق نکردن آن در راه خدا

و الذین یکنزون الذهب و الفضه . .. فبشرهم بعذاب ألیم

سرزنش ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – لیل – ۹۲ – ۸ – ۲

۲ – حالت بخلورزی و ثروت اندوزی ، ناپسند و نقطه مقابل تقوا است .

فأمّا من أعطی و اتّقی . .. و أمّا من بخل و استغنی

صاحب <العین> گفته است: فعل <استغنی>، به معنای <به ثروت رسید> است. براساس این معنا، <استغناء>; یعنی، ثروت اندوزی و باب استفعال بودن آن، بر مبالغه در ثروت مندی دلالت دارد.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – تکاثر – ۱۰۲ – ۱ – ۲

۲ - تفاخر بر دیگران و رقابت با یکدیگر در مقام و ثروت ، نکوهیده و ناروا است .

ألهیکم التکاثر

فلسفه ثروت اندوزی

جلد

- نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - همزه - ۱۰۴ - ۲ - ۴

۴ - ذخیره سازی ثروت برای پیشگیری از حوادث احتمالی زندگانی ، ناپسند و زمینه ساز ریشخند کردن و بدنام ساختن دیگران است .

ویل لکلّ همزه لمزه . الذی جمع مالاً و عدّده

جمله <عدّده>; یعنی، آن را ذخیره روزگار ساخت. (قاموس)

کیفر ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۸ - ۴

۴ - زراندوزی ، از موجبات دوزخی شدن

و جمع فأوعی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۳۴ - ۱۲

۱۲ انباشتن و نهان کردن ثروت و محروم ساختن جامعه از منافع آن ، حرام و دارای عقوبتی است دردناک .

و الذین یکنزون الذهب و الفضه و لا ینفقونها فی سبیل اللّه فبشرهم بعذاب أليم

منشأ ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۹ - ۴

۴ - زر اندوزی و انباشتن ثروت ، برخاسته از روح ناشکیبایی و آزمندی انسان

و جمع فأوعی . إنّ الإنسن خلق هلوعًا

جمله <إنّ االإنسان. ..>، می توانـد در مقام تعلیل برای جمله قبلی (و جمع فأوعی) باشـد. برداشت یاد شده، براساس این نکته است.

موانع ثروت اندوزی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - تکاثر - ۱۰۲ - ۴ - ۴

۴ - توجّه به ظهور حقایق در قیامت ، بازدارنده انسان از تلاش برای پیروزی بر حریفان ، در مسابقه ثروت و مقام

ألهیکم التکاثر . .. ثمّ کلاّ سوف تعلمون

ناپسندی ثروت اندوزی

جلد - نام

سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – مدثر – ۷۴ – ۱۵ – ۳

۳ – طمعورزی و افزون خواهی در به چنگ آوردن ثروت و قدرت بیشتر ، خصلتی ناپسند و محکوم است .

ثمّ یطمع أن أزید

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که این دسته از آیات که درباره افراد کافر و دین ستیزی همچون ولیدبن مغیره است درصدد بیان خصلت های زشت آنان و محکوم کردن آنها است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – همزه – ۱۰۴ – ۲ – ۱،۴

۱ – انباشتن مال و ابراز علاقه به ثروت با شمارش مکرر آن ، ناپسند و زمینه ساز گرفتاری به عذاب الهی است .

ویل لکلّ . .. الذی جمع مالاً و عدّده

<عدّده> یا از ریشه <عدّ> (شمردن) است و یا از ریشه <عدّه> (مال و اسلحه ای که برای حوادث روزگار ذخیره می شود). برداشت یاد شده، ناظر به معنای اول است.

۴ – ذخیره سازی ثروت برای پیشگیری از حوادث احتمالی زندگانی ، ناپسند و زمینه ساز ریشخند کردن و بدنام ساختن دیگران است .

ویل لکلّ همزه لمزه . الذی جمع مالاً و عدّده

جمله <عدّده>; یعنی، آن را ذخیره روزگار ساخت. (قاموس)

نفی ثروت اندوزی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – معارج – ۷۰ – ۲۵ – ۵

۵ – تعدیل اقتصادی به نفع سائلان و محرومان جامعه و مخالفت با زراندوزی ، سیاست اقتصادی اسلام

و جمع فأوعی . .. إلّا المصلّین ... و الذین فی أمولهم حقّ معلوم . للسائل و المحرو

دو آیه مورد بحث که در توصیف مؤمنان

است در مقابل جمله <و جمع فأوعی> که در وصف کافران توانگر بود قرار دارد. از مجموع این توصیف ها، می توان به مطلب یاد شده پی برد.

نقش ثروت اندوزی ابو لهب

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – مسد – ۱۱۱ – ۲ – ۳

۳ – ثروت ابولهب و جاه و مقامی که کسب کرده بود ، او را از گرفتاری به هلاکت و ناکامی در تلاش هایش ، رهایی نبخشید .

تبّت یدا أبی لهب و تبّ . ما أغنی عنه ماله و ما کسب

<أغنی عنه>; یعنی، منصرف ساخت و بازگرداند از او (برگرفته از نهایه ابن اثیر). به قرینه آیه قبل و بعد، مراد بازداشتن از هلاکت و آتش جهنم است.

ثروت طلبی

آثار ثروت طلبی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – فجر – ۸۹ – ۲۰ – ۸

۸ – دنیاطلبی و ثروت خواهی ، زمینه ساز بی ارزش انگاشتن یتیمان و دست اندازی به ارث آنان

بل لاتکرمون الیتیم . .. و تأکلون التراث ... و تحبّون المال حبًّا جمًّا

اجتناب از ثروت طلبی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – فجر – ۸۹ – ۳۰ – ۵

۵ – اندیشه صحیح نسبت به فقر و غنا ، برخورد شایسته با یتیمان و مسکینان ، قطع حرام خواری و دل نبستن به ثروت ، زمینه ساز ورود به بهشت برین

فأمّا الإنسن إذا ما ابتليه . .. و ادخلی جنّتی

موانع ثروت طلبی

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – فجر – ۸۹ – ۲۱ – ۱

۱ – خداوند

، بازدارنده انسان از عشقورزی به ثروت و تصاحب حق دیگران و بی توجّهی به نیازمندان و یتیمان

بل لاتکرمون الیتیم . و لاتحضّون ... و تأکلون ... و تحبّون ... کلاّ

حرف <کلاّ>، برای ردع و بازداشتن مخاطب از اموری است که پیش از آن مطرح بوده است.

ثروتمندان

آثار فساد ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۱۶ - ۷

۷- فسق و فساد طبقه ثروتمند در گرایش دیگر طبقات به فساد و تباهی ، تأثیر و نقش مهمی دارد .

أمرنا مترفیها ففسقوا فیها

اختصاص به ذکر یافتن مترفان از میان دیگر طبقات، بیانگر این است که فسق و فساد این طبقه تأثیر بیشتر و نقش مهم تری در مقایسه با دیگر طبقات در فاسد شدن جامعه و نابودی آن دارد.

آثار فسق ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۱۶ - ۱

۱- فسق و گناهِ برخورداران از مکنت و ثروتمندان هر جامعه ، عامل هلاکت و نابودی آن جامعه است .

و إذا أردنا أن نهلک قریه أمرنا مترفیها ففسقوا فیها

<مترف> از واژه <ترفه> گرفته شده و <ترفه> هم به معنای روزی و نعمت فراوان است (مفردات راغب).

آثار کفر ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۴ - ۱

۱ – صاحبان زر و زور با نیرنگ های بزرگ خود ، تعداد بسیاری از مردم را گمراه کردند .

و قد أضلّوا کثیرًا

آثار کفر ثروتمندان صدراسلام

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۵ – یس – ۳۶ – ۴۷ – ۳

۳ –

کفر کافران ثروتمند ، موجب خودداری آنان از انفاق به مستمندان مؤمن

قال الذین کفروا للذین ءامنوا أنطعم من لو یشاء اللّه أطعمه

آمدن اسم ظاهر (قال الذین کفروا) به جای ضمیر (قالوا) در حالی که مقام، اقتضای آمدن ضمیر دارد می تواند بیانگر این نکته باشد که آنچه سبب خودداری کافران از انفاق شد، کفر آنان بود.

آثار گناه ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۱۶ - ۱

۱- فسق و گناهِ برخورداران از مکنت و ثروتمندان هر جامعه ، عامل هلاکت و نابودی آن جامعه است .

و إذا أردنا أن نهلک قریه أمرنا مترفیها ففسقوا فیها

<مترف> از واژه <ترفه> گرفته شده و <ترفه> هم به معنای روزی و نعمت فراوان است (مفردات راغب).

استهزاهای ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۶ - غافر - ۴۰ - ۸۳ - ۶

۶ - بسیاری از اقوام صاحب قدرت و مکنت و دل خوش کرده به دانش بشری خویش ، عذاب الهی (عذاب استیصال) را به تمسخر گرفته بودند .

و حاق بهم ما کانوا به یستهزءون

گفتنی است که آنچه مورد استهزای کافران قرار می گرفت، عذاب استیصال است.

اصلاح ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۵ - سبأ - ۳۴ - ۳۶ - ۷

۷ - پیامبر (ص) ، مأمور اصلاح بینش برخورداران از مال و مکنت درباره منشأ روزی

و قالوا نحن أكثر أمولاً . .. قل إنّ ربّی يبسط الرزق لمن يشاء

اضلال ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آيه – فيش

۹ – ابراهيم – ۱۴ – ۳۰

۷- ایجاد انحراف در دین ، از شیوه ها و ابزار های دنیاپرستان و صاحبان زر و زور برای نیل به هدف های مادی خود

و أحلّوا قومهم . .. و جعلوا لله أندادًا ... قل تمتّعوا

امتحان ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۱۸ - ۱۰

۱۰ - ثروتمندان ، در انجام دادن وظیفه رسیدگی به یتیمان و مسکینان ، همواره مورد آزمایش الهی اند .

ابتلیه ربّه فأکرمه و نعّمه . .. الیتیم ... طعام المسکین

امتنان ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - بلد - ۹۰ - ۶ - ۱

۱ - به رخ کشیدن انفاق اموالی انبوه و مباهات به آن ، ورد زبان قلدر مآبان گردنکش

یقول أهلکت مالاً لبدًا

<یقول> مضارعی است که استمرار را می رساند. فاعل آن کسی است که در آیه قبل، به <فریفته قدرت خویش> توصیف شده است. <لبداً>; یعنی، انباشته (مفردات راغب). مفاد آیه شریفه این است که گوینده این سخن، اهل انفاق بوده است; ولی به دلیل تفاخر یا ریاکاری و یا اتلاف نامیدن انفاق، مورد مذمت قرار گرفته است و یا این که او به دروغ، ادعای انفاق می کند. آیه بعد نیز با این احتمال ها سازگار است.

اهتمام به ثروتمندان کافر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۱ - طه - ۲۰ - ۱۳۱ - ۷

۷ - امکان بهره گیری از ثروت چشمگیر کافران ، نباید توجه رهبران دینی را به توانگران کافر معطوف سازد .

و لاتمدّنّ عینیک إلی ما متّعنا به أزوجًا منهم

نهی خداوند از توجه پیامبر(ص) به ثروت

کـافران، ممکن است برای بیان این نکته باشـد که جهت بهبود زنـدگی مؤمنان، نبایـد به سـرمایه های کافران چشم داشت و به این منظور نیز، مسلمان شدن آنان را آرزو کرد.

بینش ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – کهف – ۱۸ – ۳۵ – ۹

۹- ثروت مندان و قدرت مندان ، در خطر پندار جاودانگی نعمت ها در دنیایند .

أنا أکثر منک مالاً . .. قال ما أظنّ أن تبید هذه أبدًا

داسـتان مذکور در آیه، چه واقعی باشد و چه سـمبلیک، بیان خصـلت های آدمی و واکنش های او در شرایط مختلف است. از جمله این خصـلت ها آن است که وقتی در اوج رفاه قرار گیرد و اموال خود را در اطراف خود مشاهـده کنـد، چنین می پندارد که نعمت های اطراف او جاودانه هستند.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۵ – سبأ – ۳۴ – ۳۶ – ۶

۶ – توسـعه اقتصـادی برخورداران از مـال و مکنت ، از ناحیه خداونـد است و نبایـد آنان به خاطر برخورداری از آنها ، خود را برتر بدانند .

و قالوا نحن أکثر أمولاً و أولدًا . .. قل إنّ ربّی یبسط الرزق لمن یشاء و یقدر

پیروی از ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۱ – ۵

۵ – قوم نوح ، از نظر فرهنگی و دینی ، تحت تأثیر صاحبان زر و زور و پیرو آنان بودند .

و اتّبعوا من لم یزده ماله و ولده إلّا خسارًا

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که <مال> مظهر زر و

قدرت اقتصادی و <ولد> نماد زور و قدرت سیاسی است که از کثرت نفرات نشأت می گیرد.

تأمین منافع ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۳ - ۵

۵ - آیین شرک ، حافظ منافع صاحبان زر و زور بوده و آیین توحیدی ناسازگار با آن است .

و قالوا لاتذرنّ ءالهتکم و لاتذرنّ ودًّا . .. و نسرًا

تبرّی از ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۴ - نساء - ۴ - ۱۳۵ - ۱۴

۱۴ ترحم به فقیران و بیزاری از ثروتمندان و یا بی اعتنایی به فقیران و طمع به ثروتمندان ، نباید مؤمنان را از شهادت به حق بازدارد .

کونوا قومین بالقسط شهداء للّه . .. ان یکن غنیاً او فقیراً فاللّه اولی بهما

شهادت درباره فقیر و ثروتمند چهار صورت دارد: یا شهادت علیه ثروتمند است به خاطر گرایش ضد استکباری، یا به نفع اوست به خاطر طمع یا ترس، یا علیه فقیر است به خاطر بی اعتنایی به او، و یا به نفع اوست به خاطر ترحم و گرایش به مستضعفان، خداوند دخالت دادن این موارد را در ادای شهادت ممنوع دانسته است.

تحقیر ثروتمندان متخلف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۹۳ - ۴

۴ اغنیا و توانمندانِ روی گردان از جهاد در صدر اسلام ، مورد نکوهش و تحقیر خداوند قرار گرفتند .

إنما السبیل علی الذین . ... و هم أغنیاء رضوا بأن یکونوا مع الخوالف

ترک انفاق ثروتمندان صدراسلام

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

– ۱۲

نور - ۲۴ - ۲۲ - ۱

۱ - خداوند ، توانگران صدراسلام را از سوگند بر ترک انفاق به خویشاوندان ، بینوایان و مهاجران به صرف گناه گذشته آنان ، بر حذر داشت .

ولایأتل أُوْلوا الفضل منکم و السعه أن یؤتوا أُوْلی القربی و المسکین و المهجرین

<إیتلاء> (مصدر <یأتلی>) می تواند مشتق از <الو> به معنای <تقصیر و منع> باشد. هم چنین می تواند از <الیّه> به معنای <حلف> و سوگند خوردن باشد. در صورتی که به معنای <حلف> باشد، <یؤتوا> منفی به <لا> ی محذوف است; یعنی، <لایحلفوا أن لایؤتوا...> درباره شأن نزول آیه شریفه دو نظر وجود دارد: ۱ آیه درباره کسانی نازل شد که پس از ماجرای <افک>، سوگند یاد کردند که از انفاق به گروهی که در این ماجرا دست داشتند خودداری کنند. ۲- در خصوص ابوبکر نازل شد که او پس از ماجرای <افک>، از انفاق به <مسطح بن اثاثه> که پسرخاله یا پسر خواهر وی بود امتناع ورزید.

تکلیف ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۲ - نور - ۲۴ - ۲۲ - ۵،۶

۵ - تأمین نیازمند های خویشاوندان ، بینوایان و مهاجران ، بر اغنیا و ثروتمندان واجب است .

و لایأتل أُوْلوا الفضل منکم و السعه أن یؤتوا أُوْلی القربی و المسکین و المهجری

۶ - تأمین نیازمندی های مهاجران مسلمان صدراسلام ، وظیفه ای الهی بر عهده توانگران بود .

و لایأتل أُولوا الفضل منکم و السعه أن یؤتوا . ..المهجرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۸ - حدید - ۵۷ - ۱۸ - ۱۲

۱۲ - < عن أبی عبداللّه (

ع) قال إنّ اللّه عزّوجلّ . . .فرض فی أموال الأغنیاء حقوقاً غیر الزکاه فقال عزّوجلّ : < . . .أقرضوا اللّه قرضاً حسناً > و هذا غیر الزکاه . . . ;

از امام صادق(ع) روایت شده که خدای عزّوجلّ . ..در اموال صاحبان ثروت، حقی غیر زکات واجب نموده... و فرموده است: <...أقرضوا اللّه قرضاً حسناً> و این <قرض حسن> غیر از زکات است...>.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۲۴ - ۲

۲ - نیازمندان ، دارای حق در اموال توانگران و شریک ثروت آنان

و الذین فی أمولهم حقّ معلوم

تعبیر <حق>، می تواند بیانگر حقیقت یاد شده باشد.

توصیه به ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - بلد - ۹۰ - ۱۳ - ۱

۱ - آزادسازی بردگان و هزینه کردن ثروت در این راه ، خواسته خداوند از ثروتمندان است .

فکّ رقبه

جمله <یقول أهلکت مالاً لبداً> در آیات پیشین، بیانگر این است که روی سخن در این آیات با ثروتمندان است. <رقبه>; یعنی، گردن و کنایه از تمام بدن است; زیرا با به بند کشیده شدن گردن، تمام بدن اسیر می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - بلد - ۹۰ - ۱۴ - ۱

۱ - تغذیه مردم ، در روزگار گرفتاری آنان به گرسنگی رنج آور ، خواسته خداوند از ثروتمندان است .

أو إطعم فی یوم ذی مسغبه

<سَغِبَ>; یعنی، گرسنه ماند و <مسغبه> مصدر آن است و در احتمالی دیگر این لفظ جز در گرسنگی همراه با رنج

استعمال ندارد. (قاموس)

جلد – نام سوره – سوره

- آیه - فیش

۲۰ - بلد - ۹۰ - ۱۶ - ۱

۱ - تأمین مواد غذایی برای تهی دستان و پابرهنگان ، به ویژه در دوران خشکسالی ، خواسته خداوند از ثروتمندان

یقول أهلکت مالاً لبدًا . .. أو إطعام فی یوم ... أو مسکینًا ذا متربه

<متربه> به معنای زمین گیر و نیازمند بودن است (صحاح). این کلمه مصدر <تَرِبَ> است; یعنی، دارای خاک فراوان شد، خاک به دست او رسید، به خاک چسبید، زیان دید و فقیر شد (قاموس). <ذا متربه> کنایه از شدّت فقر است، به حدی که نه فرش و پوشاکی دارد که او را از خاک جدا سازد و نه در خانه او جز خاک، آذوقه ای فراهم می آید.

تهدید ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - مسد - ۱۱۱ - ۲ - ۵

۵ - اعتماد به ثروت در برابر تهدید های الهی ، خطری در کمین ثروتمندان

تبّت یدا أبی لهب و تبّ . ما أغنی عنه ماله و ما کسب

تهدید ثروتمندان صدراسلام

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۳ - قصص - ۲۸ - ۸۱ - ۴

۴ - تهدید مشرکان مغرور و قارون صفت صدر اسلام از سوی خداوند به عذاب ذلّت بار

إنّ قرون کان من قوم موسی فبغی علیهم . .. فخسفنا به و بداره الأرض

یادآوری فرجام شوم قارون، پس از بیان بهانه جویی های سردمداران مشرک مکه که همگی از ثروتمندان بودند نوعی تهدید به آنان است که باید به هوش باشند; زیرا ممکن است خداوند آنان را نیز هم چون قارون با خواری و ذلت هلاک کند.

تهدید

ثروتمندان متخلف

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۹۴ – ۱۰

۱۰ خداوند ، توانمندان متخلف از جهاد را به امکان رسوایی بیشتر در صورت ادامه دادن به تخلف ها تهدید کرد .

و سیری اللّه عملکم و رسوله

جمله <سیری اللّه عملکم و رسوله> می تواند هشداری باشد به متخلفان جنگ در جهت بازداشتن ایشان از کجرویها در آینده.

ثروتمندان بخیل

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۳ – آل عمران – ۳ – ۱۸۱ – ۱۰

۱۰ زراندوزان بخیل ، در خطر تقابل وبرخورد با انبیا و احکام الهی

و لا یحسبنّ الّذین یبخلون . .. لقد سمع اللّه قول الّذین قالوا ... و نحن اغنیاء

نقل کلام یهود و پندار آنان، پس از بیان شرّ بودن بخل و ترک انفاق، هشداری به بخیلان است که بخلورزی و ترک انفاق، آدمی را به ورطه ای می کشاند که یهودیان را به آن کشاند. (قالوا انّ اللّه فقیر).

ثروتمندان قوم نوح

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۱ – ۷

۷ – وجود قشری ثروتمند و قدرت مند (صاحبان مال و فرزند بسیار) ، در میان قوم نوح

و اتّبعوا من لم یزده ماله و ولده إلاّ خسارًا

ثروتمندان کافر

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۴ – مائده – ۵ – ۳۶ – ۴

۴ قیامت ، صحنه بروز کارساز نبودن ثروت دنیا برای زراندوزان بی ایمان

إنّ الذین کفروا لو أنَّ لهم ما فی الارض جمیعاً و مثله معه . .. ما تقبل منهم

ثروتمندان کافر در

جهنم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۱۸ - ۳

۳ - آتش دوزخ ، کیفر زراندوزان کافر

و جمع فأوعی

ثروتمندان متخلف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۹۳ - ۱،۱۰

۱ گناه و کیفر تخلف از جهاد ، تنها متوجه کسانی است که علی رغم توانمندی ، از آن روی بر گردانند .

إنما السبیل علی الذین یستئذنونک و هم أغنیاء

۱۰ توانمندان متخلف از جهاد ، گرفتار خصلت حق ناپذیری

الذین یستئذنونک و هم أغنیاء . .. طبع اللّه علی قلوبهم فهم لا یعلمون

ثروتمندان مدینه در صدراسلام

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۸ - حشر - ۵۹ - ۷ - ۸

۸ - وجود افرادی غنی و توانگر در میان مسلمانان مدینه ، در سال های نخست هجرت *

کی لایکون دوله بین الأغنیاء منکم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که مراد از <أغنیاء>، غنی نسبی نباشد; بلکه به معنای افرادی باشد که در جامعه آن عصر، توانمند به حساب می آمدند.

ثروتمندان و انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۷ - زخرف - ۴۳ - ۲۳ - ۸

۸ - قدرتمندان و ثروتمندانِ سرمست ، تشکیل دهنده جبهه اصلی مخالفان پیامبران

و کذلک ما أرسلنا من قبلک فی قریه من نذیر إلاّ قال مترفوها

<مُتْرَف> (از ماده <تُرفَه>) به معنای فزونی و بسیاری نعمت است. با توجه به این که بسیاری از دارندگان نعمت، غرق در شهوات و هواهای نفسانی می شوند، واژه <مترف> به معنای کسانی که به نعمت مغرور شده و سرمستی و طغیان کرده اند

به کار می رود.

ثروتمندان و تزکیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - عبس - ۸۰ - ۷ - ۸

۸ - ثروتمندان ، در خطر محرومیت از تزکیه و تصفیه باطن *

أمّا من استغنی . .. ألاّ یزّکّی

برداشت یاد شده براساس احتمالی است که در معنای <استغنی> داده شده که مراد غنی و ثروتمند بودن است.

ثروتمندان و غزوه تبوك

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۹۳ - ۲

۲ تلاش برخی از اشراف و توانمندان برای شرکت نکردن در جنگ تبوك ، با کسب مجوز از پیامبر اسلام (ص)

الذین یستئذنونك و هم أغنیاء

ثروتمندان و فقرا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۱۸ - ۷

۷ - بی توجّهی ثروتمندان به مستمندان و پرهیز آنان از کمك رسانی به بینوایان ، به دور از انتظار و نشانه رد شدن در امتحان الهی است .

إذا ما ابتلیه ربّه فأكرمه و نعّمه . .. كلاّ بل ... و لاتحضّون علی طعام المسكین

ثروتمندان هنگام قحطی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ – بلد – ۹۰ – ۱۴ – ۴

۴ – سرمایه داران ، در کمک های اقتصادی به مردم قحطی زده ، باید تغذیه آنان را در اولویت قرار دهند .

أو إطعم فی یوم ذی مسغبه

حق ناپذیری ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – اسراء – ۱۷ – ۱۶ – ۴

۴- مترفان و صاحبان مال و منال بیش از دیگران در معرض نافرمانی خدا و حق ناپذیری

قرار دارند .

أمرنا مترفيها ففسقوا فيها

برداشت فوق مبتنی بر این است که مفعول <أمرنا> کلمه محذوفی چون <بالطاعه> و . .. باشد. بنابراین معنای آیه چنین می شود: ما مترفان جامعه را به طاعت و بندگی فرمان می دهیم، ولی آنان برخلاف انتظار راه فسق و نافرمانی پیشه می سازند.

حقوق ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۴ - نساء - ۴ - ۱۳۵ - ۱۵

۱۵ قوانین الهی ، حامی و تأمین کننده حقوق فقیران و ثروتمندان

ان یکن غنیاً او فقیراً فاللّه اولی بهما

هدف از ایراد جمله <فاللّه اولی بهما> (خداوند به رعایت حال آنان سزاوارتر است) پس از الزام اهل ایمان به اقامه قسط و شهادت به حق، می تواند این معنا باشد که تنها با رعایت قوانین الهی، حقوق انسانها چه غنی و چه فقیر تأمین خواهد شد.

خطر تکبر ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۱۵ - ۷

۷ - عجب و خودپسندی ، خطری در کمین ثروت مندان ; حتی کسانی که نعمت ها را وابسته به خداوند دیده و به ربوبیت او ایمان دارند .

ربّی أکرمن

واژه <ربّی>، نشانگر مؤمن بودن گوینده آن به ربوبیت خداوند است. بنابراین گرچه <الإنسان> مطلق است; ولی سخن درباره خداپرستان است.

خطر عجب ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - فجر - ۸۹ - ۱۵ - ۷

۷ - عجب و خودپسندی ، خطری در کمین ثروت مندان ; حتی کسانی که نعمت ها را وابسته به خداوند دیده و به ربوبیت او ایمان دارند .

ربّی أکرمن

واژه <ربّی>،

نشانگر مؤمن بودن گوینده آن به ربوبیت خداوند است. بنابراین گرچه <الإنسان> مطلق است; ولی سخن درباره خداپرستان است.

دعوت ثروتمندان قوم نوح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۳ - ۱

۱ - توصیه أکید صاحبان زر و زور به مردم در عصر نوح (ع) ، به دست بر نداشتن از عبادت معبود های خویش

و قالوا لاتذرنّ ءالهتکم

<إله> (مفرد <آلهه>) به معنای معبود است. گفتنی است تأکید در برداشت یاد شده از آمدن <ن> تأکید ثقیله <لاتذرنّ> استفاده می شود.

دین ستیزی ثروتمندان قوم نوح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۲ - ۲

۲ - قدرت صاحبان زر و زور در عصر نوح (ع) ، در خدمت مکر و حیله گری علیه دین الهی و در جهت گمراه کردن مردم قرار داشت .

و مکروا مکرًا کبّارًا

ذلت ثروتمندان متخلف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه - ۹ - ۹۳ - ۳

۳ تن دادن اشراف توانمند ، به ذلتِ همطراز شدن با افراد عاجز ، به منظور نرفتن به جنگ

و هم أغنیاء رضوا بأن یکونوا مع الخوالف

رد منافع ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۳ - ۵

۵ - آیین شرک ، حافظ منافع صاحبان زر و زور بوده و آیین توحیدی ناسازگار با آن است .

و قالوا لاتذرنّ ءالهتکم و لاتذرنّ ودًّا . .. و نسرًا

رسوایی ثروتمندان متخلف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۷ - توبه

- ۹ - ۹۴ - ۱۰

۱۰ خداوند ، توانمندان متخلف از جهاد را به امکان رسوایی بیشتر در صورت ادامه دادن به تخلف ها تهدید کرد .

و سیری اللّه عملکم و رسوله

جمله <سیری اللّه عملکم و رسوله> می تواند هشداری باشد به متخلفان جنگ در جهت بازداشتن ایشان از کجرویها در آینده.

زمینه کیفر ثروتمندان متکبر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - قلم - ۶۸ - ۱۹ - ۴

۴ - ربوبیت خداوند ، مقتضی کیفر و مجازات کافران تکذیب گر و ثروتمندان مغرور

فلاتطع المکذّبین . ..أن کان ذا مال و بنین ... فطاف علیها طائف من ربّک

زمینه گناه ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۲۰ - علق - ۹۶ - ۷ - ۴

۴ - فراهم بودن زمینه های افراط در گناه برای ثروتمندان

أن رءاه استغنی

زمینه هلاکت ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۰ - مریم - ۱۹ - ۷۴ - ۸

۸- فریفته شدن به دنیا و امکانات فناپذیر آن و اصیل پنداشتن آنها ، از زمینه های سقوط تمدن ها و نابودی دنیاگرایان است .

أیّ الفریقین خیر مقامًا . .. و کم أهلکنا قبلهم من قرن

زیانکاری ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – کهف – ۱۸ – ۳۵ – ۵

۵- آسیب و زیان ناسپاسی توانگران در برابر نعمت های الهی ، دامنگیر خود ایشان است .

فقال . .. أنا أكثر منك مالاً و أعزّ نفرًا ... و هو ظالم لنفسه

زیانکاری ثروتمندان قوم نوح

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱

۱۳ – قــدرت اقتصـادی و سیاســی صاحبـان زر و زور در عصــر نـوح (ع) ، نـتیجه ای جز خسـارت و بـدبختی برای آنـان در برنداشت .

من لم یزده ماله و ولده إلّا خسارًا

سرزنش ثروتمندان متخلف

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۹۳ – ۴،۶

۴ اغنیا و توانمندانِ روی گردان از جهاد در صدر اسلام ، مورد نکوهش و تحقیر خداوند قرار گرفتند .

إنما السبیل علی الذین . ... و هم أغنیاء رضوا بأن یکونوا مع الخوالف

۶ نکوهش خداوند نسبت به ثروتمندانِ گریزان از جنگ ، در قبال دلجویی او از تهیدستان مشتاق جهاد

و لا علی الذین إذا . .. إنما السبیل علی الذین

سرزنش غفلت ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – بلد – ۹۰ – ۱۵ – ۵

۵ – بی اعتنـایی ثروتمنـدان بـه نیـاز هـای خویشاونـدان یـتیم خـود ، دور از انتظـار و نکوهیـده تر از بی تـوجّهی آنـان به دیگر نیازمندان است .

یقول أهلکت مالاً لبدًا . .. یتیمًا ذا مقربه

سوء استفاده ثروتمندان قوم نوح

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۳ – ۳

۳ – سوء استفاده صاحبان زر و زور و تزویر ، از عقاید مذهبی مردم در عصر حضرت نوح (ع)

و قالوا لاتذرنّ ءالهتکم و لاتذرنّ ودًّا . .. و نسرًا

توصـیه مؤکـد صاحبان زر و زور به مردمِ عادی، درباره حفظ عقاید مذهبی خود با آن که خود آنان جز به مال و منال خویش نمی اندیشند بیانگر

حقیقت یاد شده است.

سوگند ثروتمندان صدراسلام

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۲ - نور - ۲۴ - ۲۲ - ۱

۱ - خداوند ، توانگران صدراسلام را از سوگند بر ترک انفاق به خویشاوندان ، بینوایان و مهاجران به صرف گناه گذشته آنان ، بر حذر داشت .

ولایأتل أُوْلوا الفضل منکم و السعه أن یؤتوا أُوْلی القربی و المسکین و المهجرین

<إیتلاء> (مصدر <یأتلی>) می توانـد مشـتق از <الو> به معنای <تقصـیر و منع> باشد. هم چنین می تواند از <الیّه> به معنـای <حلف> و سوگنـد خوردن باشـد. در صورتی که به معنـای <حلف> باشـد، <یؤتوا> منفی به <لا> ی محـذوف است; یعنی، <لایحلفوا أن لایؤتوا...> درباره شأن نزول آیه شـریفه دو نظر وجود دارد: ۱ آیه درباره کسانی نازل شد که پس از مـاجرای <افک>، سوگنـد یـاد کردنـد کـه از انفـاق به گروهی که در این مـاجرا دست داشـتند خـودداری کننـد. ۲- در خصوص ابوبکر نازل شد که او پس از ماجرای <افک>، از انفاق به <مسـطح بن اثاثه> که پسـرخاله یا پسـر خواهر وی بود امتناع ورزید.

شریک ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۲۴ - ۲

۲ - نیازمندان ، دارای حق در اموال توانگران و شریک ثروت آنان

و الذین فی أمولهم حقّ معلوم

تعبیر <حق>، می تواند بیانگر حقیقت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۹ - معارج - ۷۰ - ۲۵ - ۲

۲ - سائلان و محرومان جامعه ، دارای حق در اموال توانگران و شریک ثروت آنان

و الذين فى أمولهم حقّ معلوم .

للسائل و المحروم

طغیان ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – علق – ۹۶ – ۷ – ۶

۶ – گرفتاری به طغیان ، برای کسانی که در سایه کرم خداوند و به کمک علوم خدادادی ، به ثروت رسیده و خود را بی نیاز می بینند ، خلاف انتظار و واکنشی ناشایست در برابر نعمت های الهی است .

الأکرم . الذی علّم ... کلاّ إنّ الإنسن لیطغی . أن رءاه استغنی

طمع به ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۴ – نساء – ۴ – ۱۳۵ – ۱۴

۱۴ ترحم به فقیران و بیزاری از ثروتمندان و یا بی اعتنایی به فقیران و طمع به ثروتمندان ، نباید مؤمنان را از شهادت به حق بازدارد .

کونوا قومین بالقسط شهداء للّه . .. ان یکن غنیاً او فقیراً فاللّه اولی بهما

شهادت درباره فقیر و ثروتمند چهار صورت دارد: یا شهادت علیه ثروتمند است به خاطر گرایش ضد استکباری، یا به نفع اوست به خاطر طمع یا ترس، یا علیه فقیر است به خاطر بی اعتنایی به او، و یا به نفع اوست به خاطر ترحم و گرایش به مستضعفان، خداوند دخالت دادن این موارد را در ادای شهادت ممنوع دانسته است.

عجب ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – بلد – ۹۰ – ۶ – ۱

۱ – به رخ کشیدن انفاق اموالی انبوه و مباهات به آن ، ورد زبان قلدر مآبان گردنکش

یقول أهلکت مالاً لبدًا

<یقول> مضارعی است که استمرار را می رساند. فاعل آن کسی است که در آیه قبل، به <فریفته قدرت خویش>

توصیف شده است. <لبداً>; یعنی، انباشته (مفردات راغب). مفاد آیه شریفه این است که گوینده این سخن، اهل انفاق بوده است; ولی به دلیل تفاخر یا ریاکاری و یا اتلاف نامیدن انفاق، مورد مذمت قرار گرفته است و یا این که او به دروغ، ادعای انفاق می کند. آیه بعد نیز با این احتمال ها سازگار است.

عذرخواهی ثروتمندان متخلف

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۹۴ – ۱،۳

۱ إخبار خداوند از اقدام توانمندان متخلف از جهاد ، به عذرتراشی پس از بازگشت مؤمنان از جنگ تبوک

یعتذرون إلیکم إذا رجعتم إلیهم

۳ خداوند ، خواهان اعتماد نکردن رهبر و مؤمنان بر عذرتراشی های توانمندان متخلف از جهاد

قل لا تعتذروا لن نؤمن لکم

فرجام شوم ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۸۲ – ۱۷

۱۷ – ثروت اندوزان قارون صفت و ناسپاس ، در معرض گرفتار شدن به فرجام شوم قارون

فخسفنا به و بداره الأرض . .. ویکأنّه لایفلح الکفرون

کفران ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – علق – ۹۶ – ۷ – ۶

۶ – گرفتاری به طغیان ، برای کسانی که در سایه کرم خداونـد و به کمک علوم خدادادی ، به ثروت رسیده و خود را بی نیاز می بینند ، خلاف انتظار و واکنشی ناشایست در برابر نعمت های الهی است .

الأکرم . الذی علّم ... کلاّ إنّ الإنسن لیطغی . أن رءاه استغنی

کیفر ثروتمندان متکبر

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۰ – کهف – ۱۸ –

۶- کیفر الهی ، در کمین لحظه های خوش ثروت مندان به خود بالنده و سرمست است .

و أُحیط بثمره فأصبح یقلّب کفّیه علی ما أنفق فیها

تعبیر <أُحیط بثمره> نشان دهنـده نزدیکی فصل ثمرگیری و دستیابی به نتایـج است که برای فرد سـرمایگذار، حساس ترین و شیرین ترین لحظات است.

گمراهگری ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۴ – ۱

۱ – صاحبان زر و زور با نیرنگ های بزرگ خود ، تعداد بسیاری از مردم را گمراه کردند .

و قد أضلّوا کثیرًا

مال ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۸ – ذاریات – ۵۱ – ۱۹ – ۳

۳ – نیازمندان سائل و محرومان ، دارای حق در مال ثروتمندان جامعه

و فی أمولهم حق للسّائل و المحروم

مباهات ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۲۰ – بلد – ۹۰ – ۶ – ۱

۱ – به رخ کشیدن انفاق اموالی انبوه و مباهات به آن ، ورد زبان قلدر مآبان گردنکش

یقول أهلکت مالاً لبدًا

<یقول> مضارعی است که استمرار را می رساند. فاعل آن کسی است که در آیه قبل، به <فریفته قدرت خویش> توصیف شـده است. <لبـداً>; یعنی، انباشـته (مفردات راغب). مفاد آیه شـریفه این است که گوینده این سـخن، اهل انفاق بوده است; ولی به دلیل تفاخر یا ریاکاری و یا اتلاف نامیدن انفاق، مورد مذمت قرار گرفته است و یا این که او به دروغ، ادعای انفاق می کند. آیه بعد نیز با این احتمال ها سازگار است.

مخالفان ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه -

فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۱ – ۱۵

۱۵ – پیامبران ، در قطب مخالف صاحبان زر و زور

قال نوح ربّ إنّهم عصونی و اتّبعوا من لم یزده ماله و ولده إلاّ خسارًا

مخالفت ثروتمندان قوم نوح

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۲ – ۳

۳ – ثروتمندان و زورمداران حیله گر ، مخالفان اصلی دعوت نوح (ع)

و مکروا مکرًا کبّارًا

مسؤولیت ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱ – بقره – ۲ – ۱۸۰ – ۱۴

۱۴ – مسؤولیت انسان بالاخص دارندگان ثروت ، درباره پدر و مادر و سایر خویشاوندان *

الوصیه للولدین و الأقربین بالمعروف حقاً علی المتقین

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۳ – آل عمران – ۳ – ۱۸۰ – ۸

۸ مسؤولیت سنگین ثروتمندان در تأمین هزینه جهاد و دستگیری از مستمندان

و لا یحسبنّ الّذین یبخلون بما اتیهم اللّه من فضله

چنانچه <فضل> به معنای زاید بر نیاز باشد، ثروتمندان هستند که دارایی آنان افزون بر نیازشان است.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ - توبه - ۹ - ۹۳ - ۱۲

۱۲ توانمندان ، دارای مسؤولیتی افزونتر از دیگران در جامعه

یستئذنونک و هم أغنیاء

چون متخلفان از جهاد به دلیل توانمندیشان مورد مؤاخذه و مذمت قرار گرفته اند، برداشت فوق استفاده می گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۱۲ - نور - ۲۴ - ۲۲ - ۱۲

۱۲ - گذشت از لغزش های خویشاوندان ، بینوایان و مهاجرانِ راه خدا و برخورد کریمانه با آنان ، وظیفه ای الهی بر عهده

توانگران

و لايأتل أُولوا الفضل منكم و السعه أن يؤتوا أُوْلی القربی . .. و ليعفوا و ليصفحو

<عفو> در لغت به معنای گذشت است و <صفح> به معنای گذشت همراه با ترک ملامت نسبت به خطا كار است (فروق اللغه). چنين گذشتی، حاكی از كرامت و بزرگواری گذشت كننده است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۹ - حاقه - ۶۹ - ۳۴ - ۸

۸ - گرسنگان و بينوايان ، دارای حق تغذيه از اموال توانمندان

و لايحضّ علی طعام المسكين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۲۰ - بلد - ۹۰ - ۱۴ - ۴

۴ - سرمايه داران ، در كمک های اقتصادی به مردم قحطی زده ، بايد تغذيه آنان را در اولويت قرار دهند .

أو إطعم فی يوم ذی مسغبه

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۲۰ - بلد - ۹۰ - ۱۶ - ۶

۶ - سرمايه داران ، بايد تغذيه تهی دستان را بر ديگر كمک های خويش ترجيح دهند .

أو إطعم . .. مسكينًا ذا متربه

مصالح ثروتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۴ - نساء - ۴ - ۱۳۵ - ۱۲،۱۳

۱۲ سود مصلحت واقعی فقرا و يا اغنيا ، از طريق شهادت نابحق تأمين نخواهد شد .

ان یکن غنیاً او فقیراً فاللّه اولی بهما

۱۳ منافع شخصی و رعایت مصالح والدین ، بستگان ، فقیران و ثروتمندان ، باید تحت الشعاع حق و رضایت خدا باشد .

کونوا . .. شهداء للّه و لو علی أنفسکم او الولدین و الاقربین ان یکن

مکر ثروتمندان قوم نوح

جلد – نام سوره – سوره –

آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۲ – ۱

۱ – استفاده صاحبان زر و زور از مکر و نیرنگی بس بزرگ ، علیه دعوت نوح (ع) و در جهت گمراه کردن مردم

من لم یزده ماله و ولده إلّا خسارًا . و مکروا مکرًا کبّارًا

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۳ – ۴

۴ – دفاع از عقاید مذهبی و شرک آمیز مردم ، از حیله ها و نیرنگ های صاحبان زر و زور ، برای مبارزه با دعوت توحیدی نوح (ع)

و قالوا لاتذرنّ ءالهتکم و لاتذرنّ ودًّا . .. و نسرًا

مؤمنان صدر اسلام و ثروتمندان متخلف

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۷ – توبه – ۹ – ۹۴ – ۲

۲ مؤمنان صدر اسلام ، مأمور دست رد زدن بر سینه توانمندان متخلف از جنگ تبوک و بی اثر شمردن عذرتراشی آنان

قل لا تعتذروا لن نؤمن لکم

نقش ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۷۹ – ۱۰

۱۰ – نقش مؤثر ثروتمندان و صاحبان زر و زور ، در گرایش مردم به دنیاطلبی و زخارف آن

فخرج علی قومه فی زینته قال الذین . .. یلیت لنا مثل ما أُوتی قرون

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۹ – نوح – ۷۱ – ۲۷ – ۱۰

۱۰ – تأثیر عمیق و سرنوشت ساز گروه های پرنفوذ و قدرتمند اجتماعی ، همچون صاحبان زر و زور ، در فرهنگ و باور های دینی جامعه

و اتّبعوا من لم یزده ماله و

ولده إلاّ خسارًا . .. يضلّوا عبادك و لايلدوا إلاّ فا

نقش ثروتمندان فاسق

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۰ - اسراء - ۱۷ - ۱۶ - ۶

۶- افزايش تعداد مترفان و ثروتمندان فاسق و تبهكار در جامعه ، از عوامل هلاكت و نابودی آن جامعه براساس سنت های خداوند

و إذا أردنا أن نهلك قريه أمرنا مترفيها ففسقوا فيها

برخی برآنند <أمرنا> به معنای <كثرنا> (فزونی داديم) است (مفردات راغب) كه بر اساس آن، مراد از <أمرنا مترفيها> افزايش مترفان در جامعه است.

نقش ثروتمندان قوم نوح

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۱ - ۵،۸

۵ - قوم نوح ، از نظر فرهنگی و دينی ، تحت تأثير صاحبان زر و زور و پيرو آنان بودند .

و اتّبعوا من لم يزده ماله و ولده إلاّ خسارًا

برداشت ياد شده با توجه به اين نكته است كه <مال> مظهر زر و قدرت اقتصادی و <ولد> نماد زور و قدرت سياسی است كه از كثرت نفرات نشأت می گيرد.

۸ - صاحبان زر و زور ، عامل اصلی گمراهی و كفر قوم نوح بودند .

و اتّبعوا من لم يزده ماله و ولده إلاّ خسارًا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

۱۹ - نوح - ۷۱ - ۲۷ - ۹

۹ - تأثيرپذيری قوم نوح ، از سران كفر و شرك و صاحبان زر و زور جامعه

و اتّبعوا من لم يزده ماله و ولده إلّا خسارًا . .. يضلّوا عبادك و لايلدوا إلّا فا

هشدار به ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آيه – فيش

۱۰ – كهف –

۱۸ – ۳۵ – ۹

۹- ثروت مندان و قدرت مندان ، در خطر پندار جاودانگی نعمت ها در دنیایند .

أنا أكثر منك مالاً . .. قال ما أظنّ أن تبيد هذه أبدًا

داستان مذکور در آیه، چه واقعی باشد و چه سمبلیك، بیان خصلت های آدمی و واکنش های او در شرایط مختلف است. از جمله این خصلت ها آن است که وقتی در اوج رفاه قرار گیرد و اموال خود را در اطراف خود مشاهده کند، چنین می پندارد که نعمت های اطراف او جاودانه هستند.

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۳ – قصص – ۲۸ – ۸۱ – ۳

۳ – فرجام شوم قارون ، درس عبرتی است برای همه ثروتمندان مغرور و طغیانگر .

إنّ قارون . .. فبغی علیهم ... فخسفنا به و بداره الأرض

هماهنگی ثروتمندان با قدرتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۶ – غافر – ۴۰ – ۲۴ – ۹

۹ – امکان اتحاد و موضع گیری واحد صاحبان زر و زور ، در برابر تعالیم پیامبران الهی (چون پیامبر اسلام)

کانوا هم أشدّ منهم قوّه و ءاثارًا . .. إلی فرعون و همن و قرون فقالوا سحر كذّ

هماهنگی قدرتمندان با ثروتمندان

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۱۶ – غافر – ۴۰ – ۲۵ – ۱۳

۱۳ – امکان اتحاد و موضع گیری واحد صاحبان زر و زور در برابر تعالیم پیامبران الهی (چون پیامبر اسلام)

قالوا اقتلوا أبناء الذین ءامنوا معه و استحیوا نساءهم

ثنویت از دیدگاه قرآن در تفسیر راهنما

ثنویت

آثار ثنویت

جلد – نام سوره – سوره – آیه – فیش

۳ – نساء – ۴

- ۷۸ - ۱۵

۱۵ پندار ثنویت و درک نکردن توحید ، ملازم با نفهمیدن هر گونه سخن

فمال هؤلاء القوم لا یکادون یفقهون حدیثا

جهان بینی ثنویت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۳ - نساء - ۴ - ۷۸ - ۹

۹ دو مبدأ برای جهان هستی و حوادث آن پنداشتن (ثنویت) ، اندیشه ای مردود و واهی

قل کلّ من عند اللّه

دلایل بطلان ثنویت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - نحل - ۱۶ - ۵۳ - ۵

۵- منشأبودن خداوند برای تمامی نعمت ها و پناهگاه انحصاری بودن او برای گرفتاران و آسیب دیدگان ، دلیل وحدانیت او و بطلان ثنویت

و قال الله لاتتخذوا إلهین اثنین إنما هو إله وحد . .. و ما بکم من نعمه فمن الله

نهی از ثنویت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

۹ - نحل - ۱۶ - ۵۱ - ۱

۱- برگزیدن دو معبود و عقیده به آن دو (ثنویت) ، مورد نهی خداوند

و قال الله لاتتخذوا إلهین اثنین

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

قائمیه
اصفهان
مرکز تحقیقات رایانه ای
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹